

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

Вясна—2006:
съведчаньні,
вынікі і
прагнозы.
Старонкі
4—23.

Што гэта было

На фота: 25 сакавіка. Сымальчак адфутбольвае назад пад шэрагі спэцназу выпушчаную адтуль дымавую гранату.

Газтромб

Беларускае кіраўніцтва вымушанае выбіраць між кепскімі ды вельмі кепскімі для сябе сцэнарамі. Піша Аляксандар Класкоўскі. **Старонка 24.**

Ня людзі за палітыкамі, а палітыкі за людзьмі

Ня людзі пайшли за палітыкамі, а палітыкі былі вымушаныя саступіць чаканьням нікому дагэтуль не вядомых юнакоў і дзяўчат. У выніку нешта зрушылася ў Беларусі. Што? Піша Віталь Тарас. **Старонка 4.**

Сярэдненькія карты апазыцыі

Апазыцыя рабіла памылкі. Але гэта мала што мяняла, мяркую швэдзкі палітоляг-беларусіст Нярыюс Пракяўчус. **Старонка 6.**

Новая грамадзянская супольнасьць

Вёсны-1996, -2006 — пасыядоўныя і ўзаемазвязаныя крокі грамадзтва па адваёўваныні для сябе прасторы свабоды. Які крок будзе наступным і калі? Піша Алесь Коцкобаў. **Старонка 8.**

Ад рэдактара

Гэты нумар складаецца з камэнтароў і аналізу падзеяў 19—25 сакавіка, з экспурсамі назад, у выбарчую кампанію, і наперад, у посты выбарчы сындром, з рэакцый — ад палітычных да паэтычных — на гэтыя падзеі і чытацкай пошты на гэтую тэму. Дарэчы, «Наша Ніва» бліжэйшы час будзе такой, як гэты нумар, — «газетай часопіснага тыпу». Яна будзе складацца пераважна з камэнтароў, рэакцый, чытацкіх допісаў, а таксама культурніцкіх і літаратурных матэрыялаў. Нумары абсягам 48 старонак будуть чаргавацца з 32-старонковымі. Іншы фармат у цяперашніяй сытуацыі немагчымы. Яшчэ пытаньне, як утрымаль такі: зъяўляючыя новыя факты і формы ціску на газету. Нас бясконца доўга водзяць за нос у ідзялічным аддзеле Менскага гарвыканкаму (загадчык Генадзь Курбека, былы журналіст БТ), зь якім цяпер мусова ўзгадняць дробязныя пытаньні, датычныя юрыдычнага боку існавання газеты. Урэшце, у аўторак стала вядома, што газету высыляюць з офісных плошчаў, якія яна займала шэсць гадоў, і ёсьць меркаваньне, што гэта адбылося не без удзелу «ідзялічных службаў».

У такім кантэксьце пачынаеца новая палітычная пяцігодка.

Мы ня падаем духам.

Чаму пратэсты Вясны-2006 адрозніваў такі адчайны ўздым, такі радыкалізм? Гэта была таксама рэакцыя на ціск, на зыншчэнне прэзыдентаў, закрыццё грамадзкіх арганізацый. Былі перакрытыя клапаны, што давалі выхад

пары.

Вясна-2006 уразіла высокай ступенню самаарганізацыі незалежнага грамадзтва ў сталіцы. Гэта выяўлялася ў намётым мястечку, фльши-мобах, распаўсюдзе інфармацыі праз Інтэрнэт, масавай і зладжанай дапамозе вязням. Самаарганізацыя была ня проста лепшай, чым у час існавання незалежнай прэзыдэнты, яна рабіла некаторыя працэсы непадконтрольнымі ўладам.

Сюрпрызам была энэргія і самаўзяўляльнасць пратэстаў. Беспрэцедэнтная масавасць затрыманняў (1200 чалавек, паводле падлікаў праваабаронцаў) прывяла да такога перапаўнення ізалятараў, што апошнія дні пратэстаў суды вымушшаныя былі замяніць арышты штрафамі.

Не была затое нечаканасць жорсткасць зьдзекаў з людзей, якія харктырызувала дзейнасць асобных спэцпрадзяленняў (ня ўсіх). Ці панясць яны адказнасць? — пытаньне, якім задаваліся многія на Акрысыціна. На старонцы 23 наш кар. падае цікавую інфармацыю з Польшчы. У аўторак суд там вынес вырак міліцыянтам, што зьдзекаваліся з актывістамі апазыцыі 23 гады тому, у 1983-м. Тыя польскія міліцыянты таксама, мусіць, выконвалі загад начальнства «прачысціць мазгі опам». Схапілі, пабілі, пагражалі забойствам, вывезлі за горад і выкінулі ў лесе. Як гэта знаёма! Праз такое прайшли дзясяткі нашых сучаснікаў. Як бачым, у Польшчы справядлівасць трохомфуе, часам нават праз 23 гады.

ваныні людзей. Але пасля 19 сакавіка 2006 году ў грамадзтве адбываўся зруш: беларусы прадэмантравалі волю да Свабоды.

Мы, беларускія інтэлектуалы, людзі мастацтва і культуры, журналісты, з'яўляючыся да сваіх калег, усіх сумленных грамадзянаў Беларусі з заклікам не падтрымліваць дзеяньні рэжыму, скіраваных супраць уласных грамадзянаў, дэмакратычных каштоўнасцяў, нашай культуры і мовы.

Ня бойцеся! Перамога Свабоды непазыбжная.

Жыве Беларусь!

Валянін Акудовіч, філёзaf; **Алесь Анціпенка**, філёзaf;

Уладзімер Арлоў, пісьменнік; **Зінаіда**

Праўда і свабода альбо гвалт і хлусьня

Зварот дзеячоў
культуры.

Сёння ў нашай краіне пануюць гвалт, хлусьня і цемпрашальства. Журналісты дзяржаўных СМІ вядуць «духоўную» вайну супраць усяго цывілізаванага сусвету і ўласнага народу. А наши міліцыянты сталіся адзінай крыніцай «праўдзівых» сведчанняў у судах.

Як паказалі арышты сотняў людзей, нязгодных з вынікамі прэзыдэнцкіх выбараў, у краіне сапраўды

дзейнічае прынцып «аднаго акна». Праз яго зъяўляленым падаюць у турмах баланду.

Хлусьня — гэта не адсутнасць праўды. Гэта калі яе выдаюць за праўду. А каб у такую «праўду» паверылі, улада зачыніла незалежныя выданні. Журналісту, якія працујуць у іх, зьбіваюць і арыштоўваюць. Звычайнай практикай зъяўляюцца звольненіні з працы і выключэні з навучальных установаў па вадзе палітычных матываў.

Рэжым, відавочна, хоча ўтрымаца на брутальнай сіле і запалох-

Маральную сілу беларускім пратэстоўцам-2006 таксама надавала вера ў непазыбжную перамогу законнасці.

Хацеў бы выказаць удзячнасць усім тым знаёмым і незнёмым людзям, якія падтрымлівалі нашу газету і маю сям'ю падчас майго кароткага зъяўленення.

Удзячныя калегам з газеты «Беларусы і рынок», нямецкіх газэтаў «Frankfurter Allgemeine Zeitung», «Frankfurter Rundschau», «Suddeutsche Zeitung», швэдзкай «Cristianstadbladet», нарвэскіх «Aftenposten», «Bergen Tidense», аўстрыйскай «Die Presse», іншых газэтаў з гэтых і іншых краін, інтэрнэт-часопісу «Eurozine.com», якія вычарпалы пісані пра маё затрыманне і суд, пераклалі і выдрукавалі мой турэмны дэньнік. Удзячныя радыё «Свабода», інфармацыйным агенцтвам «Associated Press», БелаТАН ды іншым, тэлеканалам Нямеччыны, Літвы, Скандинавіі, іншых краін, што інфармавалі пра мой працэс.

Дзякую Беларускай асацыяцыі журналістаў, Міжнароднаму ПЭН-клубу, які аўдзіноўвае пісьменнікаў і журналістаў, нацыянальным ПЭН-Цэнтрам Канады, Літвы, Нарвэгіі, Італіі, ЗША, іншых краін, украінскім сябрам Юр'ю Андруховічу, Андрэю Макравусаву, Віталю Панамарову за іхнюю салідарнасць. Дзякую Міжнароднаму дому правой чалавека, беларускім праваабарончым арганізацыям, украінскому часопісу «Крытыка» за акцыі ў абарону «дробнага хулігана».

Я быў адным з сотняў. Вялікі съвет салідарны з беларускімі людзьмі — я адчуў гэта на сабе.

Бандарэнка, народная артыстка Беларусі; **Рыгор Барадулін**, народны паэт

Беларусі; **Лявон Баршчэўскі**, перакладчык; **Лявон Вольскі**, рок-музыка; **Радзім Гарэцкі**,

акадэмік; **Сяргей Дубавец**, журналіст; **Максім Жбанкоў**, кінакрытык; **Кася Камоцкая**, съпявачка; **Аляксандар**

Кульпінковіч, рок-музыка; **Аляксей Марачкін**, мастак;

Генадзь Сагановіч, гісторык; **Віталій Сіліцкі**, палітоляг;

Аляксандар Старыкевіч, журналіст; **Валянін Тарас**, пісьменнік; **Валяніца**

Трыгубовіч, мастацтвазнаўца; **Андрэй Хадановіч**, паэт

Андрэй Ляжкевіч

Пратэсты працягваюцца: сталічная моладзь штодня ладзіць флэшмобы салідарнасці. На фота: 31 сакавіка дэ́звесце юнакоў і дзяўчат прынесылі на плошчу Якуба Коласа съвечкі і папяровых журавоў — сымбалі памяці і свабоды.

Што гэта было?

Ня людзі пайшлі за палітыкамі, а палітыкі вымушаныя былі саступіць чаканьням датуль нікому не вядомых юнакоў і дзяўчат. У выніку нешта зрушылася ў Беларусі. Што? Піша Віталь Тарас.

У мінулым нумары «Нашай Нівы» была крытычна згаданая назва артыкулу «Першы дзень рэвалюцыі», надрукаванага ў нумары за 23 сакавіка. Маўляў, трэба было казаць не аб рэвалюцыі, але аб пратэстах. Між іншым, назуву далі ў Рэдакцыі — артыкул пачаткова называўся інакш. Але зместу артыкулу гэтая назва моцна не сказіла. Проста аўтар гэтых радкоў лічыць, што трэба асьцярожна ўжываць гучныя слова кшталту «рэвалюцыя» ці яшчэ больш прэтэнцыёзнае — «рэвалюцыя духу». Даўшы што адбывалася цягам тыдня паміж днём выбараў і Днём Волі?

Іспыт Плошчай

Падзеі апошніх тыдняў сакавіка не ўкладаюцца і ў рамкі акцыяў пратэсту, да якіх усе — і ўлады, і апазыцыя — прызываюцца цягам апошніх гадоў. Рэч у тым, што падзеі 19—25 сакавіка нібы выйшлі па-за рамкі палітычнага поля, пашырылі яго. Распачаўшыся як мітынг супраць фальшавання вынікаў выбараў, пратэст хутка ператварыўся ў нешта больш сур’ёзнае, чым меркаваны выступ апазыцыі.

Адна знаёная дзяўчына прызналася, што 19-га яна зь сяброўкамі ішла на Каstryчніцкую плошчу як на расстрэл — у літаральнym сэнсе

слова, — з заміраннем сэрца. Адолеўшы страх, наступным днём многія маладыя людзі выйшлі на плошчу ўжо ня дзеля таго, каб проста падтрымаць Мілінкевіча ці Казуліна, якія ня здолелі нічога канкрэтнага прапанаваць. Яны выйшлі баравіць не свае галасы, а сябе, сваю годнасць і самапавагу. Не яны пайшлі за палітыкамі, але палітыкі, уражаныя мужнасцю і бескампраміснасцю маладых людзей, вымушаныя былі неяк рэагаваць і ўрэшце саступіць маральnamу аўтарытэтu нікому не вядомых датуль юнакоў і дзяўчат. Ніхто з апазыцыі, выглядае на тое, ня верый у магчымасць абвяржэння вынікаў прэзыдэнцкіх выбараў, а тым больш — у паўторных выбарах, ніхто ня верый у масавасць пратэстаў ці ў іхную эфектыўнасць. Максымум, на што спадзяваліся лідэры апазыцыі, — гэта на рэакцыю Захаду і РСС. Гэтыя спадзяванні спрадвіліся толькі напалову. Дый дапамога Захаду была аблежаванай, нават дэкларацыйнай.

Але не міжнародная рэакцыя і не прадказальная рэакцыя ўладаў на дзеянні апазыцыі сталіся галоўным чыннікам. Галоўнымі сталіся дзеянні перадавой часткі менскай моладзі. Моладзі палітычна незаангажаванай альбо прынамсі далёкай ад якіх-кольвечы партыйных і грамадzkіх структур.

Тыя, хто з упартасцю папугаяў паўтараў слова пра «Менскі Майдан», нічога не зразумелі. Яны ня здолелі разгледзець за сыпінамі амапаўцаў і рэпарцёраў беларуское Плошчы (даречы, у польскіх газетах з'явілася і атрымала распаўсюд у

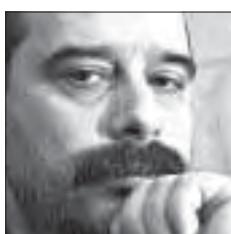
слэнгу гэтае беларускае слова — толькі з польскім вымаўленнем). Беларускай Плошчы, канечне, не хапала маштабу й арганізацыі ўкраінскага Майдану, бо тым, хто стаяў у Менску, было ў мільён разоў цяжэй, чым тым, хто выйшаў на плошчу ў Кіеве ў восень 2004-га. Бо ў менчукоў не было спадзявання на перамогу, не было спадзявання, што сілавікі раптам пярайдуць на бок апазыцыі, не было спадзявання на незалежную прэсу, не было спадзявання на лідэраў апазыцыі, урэшце. Ня кожучы ўжо пра недахоп цéплых рэчаў і прыбіральняў.

Жалезны съмех

Але гэта ўсе было актам адчаю, прынясеньем сябе ў ахвяру рэвалюцыі. Кожны з тых, хто прыйшоў на плошчу, паводзіў сябе так, як лічыў для сябе адзіна магчымым і правільным. Інакш кожучы, кожны зь іх зрабіў выбар, які не называўся «Мілінкевіч», або «Казулін», або «супраць Лукашэнкі». Гэты выбар называўся «я сам». А калі выявілася, што такіх «саміх» у Менску ды іншых месцах Беларусі не адзін дзясятак і нават ня сто, сіла кожнага зь іх узрасла шматкроць.

Яе не змаглі адужаць ні спэцслужбы, ні суды, ні турмы. Пачалося тое, што называецца «ланцуговай рэакцыяй».

Называць дзеянні купкі — сапраўды, усяго толькі купкі — юнакоў і дзяўчат камічнымі могуць толькі людзі, пазбаўленыя ня то што маралі, але пачуцця рэальнасці. І ня мае асаблівага значэння, хто выстаўляе пратэст моладзі ды карнія апэрацыі супраць яе ў камічным съвяtle — БТ, «Советская Беларуссия» альбо «БелГазета». У кожным разе, гэта рэакцыя страху. Бокалі нехта перастае баяцца, нягледзячы на ўсе застрашванні, калі парушаецца «звыклы» парадак рэчаў, тады пачынаюць баяцца тыя, хто страшыць, хто лічыць сябе гаспадарамі жыцця ў чужых душаў. Тады супраць мірнай акцыі «стаяння» на плошчы кідаюць

Ня мае асаблівага значэння, хто выстаўляе пратэст моладзі ды карнія апэрацыі супраць яе ў камічным съвяtle. У кожным разе, гэта рэакцыя страху.

спэцназ. Гэта ёсё адно, што кідаць супраць кветак у полі танкі ды авіяцыю. У Пэкіне, на плошчы Цянъянъмэн, танкі ехалі па людзях. У Менску пакуль што абышліся СОБРам і тэлебачаньнем.

Але звыклая «карцінка» сьвету аднойчы пачынае разбурацца. І вось ужо над БТ пачынаюць съмяяцца нават тыя, хто яшчэ нядайна нічога, акрамя 1-га нацыянальнага, не глядзеў і верый усяму, што гавораць з тэлеэкранаў. Усьмешка на вуснах кіраўніка, які даводзіць, быццам забарона трансыляцыі беларускіх дзяржаўных тэлеканалаў прыватнымі кампаніямі ў Літве ёсьць лепшым доказам эфектыўнасці дзяржаўнае прапаганды, нагадвае ашчэр пацука, які раптам апінуўся ў яркім съвітле. У оруэлайскім съвеце, як вядома, «чорнае» ёсьць «белым» і наадварот. Але ж съвет вампіраў і кадаўраў не вытрымлівае съвітла дня. Ад яго промняў скура нячысьцікай пакрываеца пухірамі й гнойнымі ранамі.

Асобнай ацэнкі заслугоўвае пазыцыя расейскіх інфармацыйных праграмаў. Зусім съцісла яе можна характарызаваць так: мы прызычайліся жыць у страху й брудзе, дык і вы, беларусы, бярыце тое, што вам даюць, і не рабіце выгляду, быццам вам трэба болей за іншых.

Хістаныні лідэраў

Зразумела, нельга прымянішаць тое, што ўдалося зрабіць апазыцыі за няпоўныя тры месяцы да выбараў. Ёй удалося разварушыць грамадzkую думку ў Беларусі, ёй удалося навязаць чаканъне вулічных пратэстаў. І ў той момант, калі апазыцыя спынілася ў сваім руху, палічыўшы сваю задачу ў цэлым выкананай, купка маладых людзей зрабіла яшчэ адзін крок наперад. Яны засталіся на плошчы. Лідэры апазыцыі не змаглі адразу ацаніць усёй важнасці гэтага кроکу, бо яны працягвалі думаць чыста палітычнымі катэгорыямі. Яны разгубіліся ў першы момант гэтаксама, як і ўлада, сталі разважаць над тым, ці карысна ім гэта, ці не. А калі карысна — дык у якой ступені і якія палітычныя дывідэнды можна выпісніць з новай сітуацыі? Адсюль хістаныні Казуліна, які то падтрымліваў моладзь на плошчы, то

ўмаўляў іх разысьціся, то сыходзіў сам, то вяртаўся ў самы недарэчны момант — праз дваццаць хвілінаў пасля «зачысткі», — то крытыкаваў Мілікевіча за тое, што той, нібыта, правакуе ўлады на рэпресіі супраць дзманстрантаў, то сам адчайна кідаўся на міліцэйскія дубінкі на чале маршу на Акрэсьціна.

Прыхільнікі Мілікевіча, як вядома, ў сваю чаргу абвінавацілі Казуліна ў правакацыйных дзеяньнях. Адпаведны адказ казулінцаў таксама быў хуткі. І нікто зь іх, відаць, не разумеў у момант «дыскусіі», што гэтыя разборкі меней за ёсё цікавяць грамадзкасцьцю. Разыходжаныні паміж эксп-кандыдатамі, іхныя выпады й контравыпады цікавілі, хіба, беларускія дзяржаўныя мэды ды расейскія СМІ, перад якімі была пастаўленая задача прынізіць і высьмеяць акцыі пратэсту ў Беларусі, выставіць дзеячаў апазыцыі ў выглядзе блазнаў, якія ня могуць падзяліць паміж сабой славу ды грошы. Але яны, гэтыя прыўладныя мэды, памыліліся ў сваіх разыліках. Адразу пасля арышту Казуліна Мілікевіч пачаў актыўна дамагацца ад уладаў звестак пра ягоны лёс і стан здароўя.

Ды ня лідэры апазыцыі на той момант ужо зрабіліся галоўнымі героямі падзеяў. Імі сталі сотні невядомых юнакоў і дзяўчачат, мужчынаў і жанчын, якіх пачкамі дастаўлялі на Акрэсьціна, у Жодзіна ды ў іншыя «выхаваўчыя» інстытуты.

Нешта зъмянілася

Ці можна назваць акцыі пратэсту і масавыя арышты рэвалюцыйнымі падзеямі? У клясычным сэнсе, безумоўна, не. Вядома, што рэвалюцыю, якая не адбылася, называюць спробай бунту. Але ж і звычайнім бунтам тое, што адбылося ў Менску, не назавеш. Бунт азначае, як правіла, выхад стыхійных пачуццяў і інстынктаў натоўпу з-пад кантролю розуму. Таму расейскі паэт назваў некалі бунт бессэнсоўным і бязылітасным. У таго, што зрабілі менскія хлонцы і дзяўчачаты, быў свой глыбокі сэнс. Бязылітаснымі былі тыя, каму яны процістаялі. Гэта быў вынік усьвядомленага выбару, зробленага пад уплывам нармальных, высакародных чалавечых

пачуццяў. Калі не ў жыцьці краіны, дык у жыцьці гэтых людзей адбылося нешта надзвычай важнае, чаго не перакрэсліць тысячам пропагандыстаў ні за якую зарплату. Калісці, у 1968-м, на Красную плошчу ў Москву выйшлі некалькі чалавек, каб выказацца супраць савецкага ўварвання ў Чэхаславаччыну. Усіх — у тым ліку паэтку Натальлю Гарбанеўскую, у якой было малое дзіця, — імгненна арыштавалі пераапранутыя агенты КГБ. Удзельнікаў пратэсту хутка схавалі ў лягерах на даўгі тэрмін. Іхны учынак, з гледзішча pragmatyka, нічога не зъмяніў і ня мог зъмяніць у тагачасным СССР. Ды ня толькі ў СССР. Манеры спэцслужбаў, як бачым, ня надта зъмяніліся ў праз пятнаццаць гадоў па ягоным распадзе.

Але ў сакавіку 2006 г., пасля падзеяў на Кастрычніцкай плошчы, у беларускім грамадстве — прынамсі ў частцы яго — нешта скрунулася зъ мёртвай крапкі. Гэтым амаль няўдоўным, неўсьвядомленым да канца адчуваньнем таго, што нешта зъмянілася, мабыць, адрозніваеца палітычная кампанія вясны 2006 г. ад 11-ці папярэдніх вёснаў.

Ці зробяць зь сёлетнія раньнія вясны свае высновы палітыкі? Ці зъменяцца яны самі, іх мэтады? Чакаць хуткіх і адназначных зъменаў да лепшага было б, напэўна, недарэчна. Ды ўвогуле, калі гаварыць пра палітычныя зъмены, то яны самі па сабе не гарантуюць паляпшэння жыцьця ў росту дабрабыту, справядлівасці і грамадзкага спакою. Жыцьцё кожнага канкрэтнага чалавека ўвогуле мала залежыць ад грамадзкага ладу ці формы кіравання дзяржавай. У кожным разе, можна зрабіць у сваім жыцьці нешта такое, чым будуць ганарыща дзеці і ўнукі.

Але варта ўсьведамляць: тое, аб чым ідзе гаворка, пакуль што застаецца фактамі біяграфій некалькіх дзясяткаў асобаў. У крайнім выпадку, гэта можа стаць фактамі біяграфій пакаленія. Называць тыя або іншыя падзеі гістарычнымі (у чым павінен пакаяцца аўтар гэтых радкоў) съяўшчыцца ня трэба. Раздачай ацэнак хай зоймуцца нашыя нашчадкі. Сёння ёсьць больш пільныя справы.

Сярэдненськія карты апазыцыі

Апазыцыя рабіла памылкі. Але гэта мала што мяняла, мяркуе швэдзкі палітоляг–беларусіст **Нярыюс Пракяўчус.**

Першым абмяркоўваць вынікі беларускіх падзеяў, трэба ўдакладніць паняткі. І падчас выбарчай кампаніі, і пасля абавязчэння вынікаў у паветры лунала слова «рэвалюцыя». Я асабіста вызначыў бы дзіве рысы, што адрозніваюць рэвалюцыю ад іншых тыпаў змены ўлады: кардынальную змену палітычнай структуры і шырокую народную падтрымку пераменаў. Зыходная колькасць апазыцыі не настолькі істотная — лістападаўская падзея 1917 г. у Рәсей распачала адносна нешматлікую партыю, але ў выніку адбыліся ўсёахопныя грамадзкія пераўтварэнні... З гэтага гледзішча ўсе антыхамуністычныя трансфармацыі пры канцы 1980-х ва Ўсходній Эўропе падпадаюць пад азначэнне рэвалюцыі. За выняткам Румыніі, яны былі пераважна мірныя, бо ўлады залежалі ад падтрымкі Савецкага Саюзу, які і стварыў гэтыя рэжымы. На дзвіа, што ў Румыніі, якая за часам Нікалая Чаўшеску неаднойчы дэмантравала сваю незалежнасць ад савецкага хаўрусьніка, падзеі пайшли па са-мым крывавым сценары.

Схемы рэвалюцыі

Галоўных актораў у антыхамуністычных рэвалюцыях шэсць: уладная групоўка (палітычныя кансерватары), ніжэйшае рангам чынавенства (пераважна памяркоўнае), войска і сілы бяспекі, дысыдэнты (найчасцей інтелектуальныя і рэлігійныя), шырокая грамадзкасць

(найперш працоўныя) і вонкавыя гульцы (Савецкі Саюз і заходнія дзяржавы).

Схематычная антыхамуністычныя рэвалюцыі адбываюцца паводле наступнага сценарыу: рэпрэсіі супраць дысыдэнтаў выклікаюць незадаволенасць шырокай грамадзкасці, палітычныя пратэсты пераастаюць у масавыя дэмантрасці і страйкі, сілы бяспекі ня ўстане стрымаць пратэстаў (замала патронаў ці бессаромнасці), на змену здыскрэдытаўнай уладнай групойцы прыходзіць ніжэйшае рангам чынавенства, яно пачынае перамовы зь лідэрамі дысыдэнтаў. Канчатковы зыход залежыць ад маштабаў народнай незадаволенасці і моцы дысыдэнцкага руху. Там, дзе ён быў слабейшы, новая чыноўніцкая эліта даўжэй пратрымалася ўва ўладзе. Вядома, гэта проста схема, якая ня цалкам падыходзіць пад кожны асобны выпадак.

Аднак яна дазваляе звязнуць увагу на некаторыя істотныя пытанні. Посыпех і пераважна негвалтоўныя характеристар антыхамуністычных рэвалюцыяў палягаў у адчужжанасці ўлады ад пераважнай большасці насельніцтва, наяўнасці шчырых дысыдэнцкіх груповак і разгалінаванасці (вэртыкальнай і гарызантальнай) камуністычнай уладнай систэмы. Трэба ўлічваць і ролю вонкавых гульцоў: Савецкі Саюз, апошні хаўрусьнік камуністычных рэжымаў, ад іх адмовіўся, а патрэба ў эканамічнай дапамозе Захаду адыг-

рала істотную ролю ў тым, каб не дапусціць рэпрэсіяў і захаваць вынікі рэвалюцыі ў доўгатэрміновай пэрспэкtyve.

Недарэвалюцыі

СМІ назвалі нядадзіўнія выступлены ў посткамуністычных Грузії (2003 г.), Украіне (2004 г.) і Кыргызстане (2005 г.) «каляровымі рэвалюцыямі». На маю думку, яны наўрад ці покуль што падпадаюць пад азначэнне рэвалюцыі, бо не прынеслі трывальных структурных зменаў. Коўду дысыдэнцкага руху там перацягнулі на сябе былыя ўрадоўцы, не абавязкова адданыя ідэалам дэмакратыі. Да таго ж, усе «каляровыя рэвалюцыі» адбыліся пры пашу́йтарытарных рэжымах з простай структурай, арганізаванай вакол палітычнага лідэра, але пры некаторай наяўнасці плюрапалізму па-за систэмай улады. Нарэшце, «каляровыя рэвалюцыі» шлянаваліся, а ня ўспыхвалі раптоўна. І для ўлады, і для дысыдэнтаў антыхамуністычныя рэвалюцыі началіся зыняніцу, а перавароты ў камуністычных краінах быў рэакцыяй на загадзя вызначаныя падзеі — парламэнцкія ці презыдэнцкія выбары.

Што адбылося ў Беларусі?

З увагі на вышэйсказанае Беларусь патэнцыйна больш падпадае пад катэгорыю «каляровай», а не антыхамуністычнай рэвалюцыі.

Апазыцыя не карыстаецца ўсеагульнай падтрымкай насельніцтва. Яна здолела вывесыці на вуліцы, паводле ейных жа падлікаў, да 30 тысяч чалавек звычайных чысленна менш, чым у камуні-

стычных краінах у 80-я. Трэба зважаць і на тое, што апазыцыя засяродзіла ўсю ўвагу на сталіцы і пераважна на думала пра акцыі пратэсту ў рэгіянальных цэнтрах (у некаторых з іх удзельнічала да сотні маніфэстантаў). Можна казаць пра пагрозу з боку сілаў бяспекі, але пры канцы 80-х у колішніх камуністычных краінах яна была на меншай. Стыль кіравання А.Лукашэнкі, які вымагае ад намэнклатуры асабістай аддачы, не дазваляе ўзынікнуць у яе шэрагах апазыцыйным асяродкам — яны маглі бы зрабіць пераходны працэс больш гладкім. А ў такай сітуацыі дысыдэнтам німа з кім дамаўляцца. Вонкавы ўпшыў зыходзіць, галоўным чынам, ад Рәсей, якая падтрымлівае Лукашэнку. Заходнія краіны абмежавалі контакты з уладай, таму ў іх мала мэханізмаў уздзейнення і мала інфармацый.

Улада амаль не дапушчае праяваў плюрапалізму ў грамадзстве. Альтэрнатыўныя каналы інфармаціі абмежаваныя, таму апазыцыі складанай мабілізоўваць і накіроўваць сваіх прыхільнікаў. Беларуская апазыцыя актыўізуе сваю дзейнасць толькі падчас выбараў, бо яны даюць адзінную магчымасць доступу да дзяржаўных СМІ. Сілы апазыцыі сканцэнтраваныя ў сталіцы — там адбываецца большасць значных падзеяў. Нарэшце, адзінства намэнклатуры выступае перашкодай да цалкам негвалтоўнай змены ўлады. Усё гэта ўскладніла задачу тым, хто дамагаецца пераменаў.

Апазыцыя заблыталася ў мэтах

Аднак і беларуская апазыцыя таксама зрабіла шэраг арганізацыйных памылак, асабліва ў тыдзень пасля выбараў. Хоць зыход выбараў быў прадказальны, па абавязчэнні афіцыйных вынікаў лідэры апазыцыі заблыталіся ў сваіх мэтах. А.Казулін і А.Мілінкевіч называлі прынамсі чатыры розныя мэты адначасова: пералік бюлете-

Андрэй Ганкевіч

няў, другі тур, новыя выбары і стварэнне альтэрнатывнага ўраду. Дзіўна арганізоўваліся і масавыя акцыі: тая, што адбылася 19 сакавіка (верагодна, найбольш шматлікая), скончылася прапановай правесці гэткую ж дэмантрантую 20 сакавіка, потым «дзень X» быў адкладзены да 25 сакавіка. Двойчы адкладаючы «дзень X», лідэры апазыцыі выявілі няўпэўненасць наконт мэты акцыі ў пратэсту. Ня дзіва, што апошняя дэмантрацыя — 25 сакавіка — сабрала менш удзельнікаў, чым папярэдняя, хоць улада і пазъягала адкрыта ўжыванці гвалт (маленькі «намётавы гарадок» злыквідавалі ўначы).

Улада ведала, што ёй пагражае...

Апроч таго, улада добра падрыхтавалася як з гледзішча кантролю над каналамі інфармацыі, гэтак і разгортаўня сілаў бясьпекі. Некаторыя назіральнікі адзначалі, што апазыцыя падчас выбар-

чай кампаніі выявіла значныя творчыя патэнцыял. Я ўдакладніў бы — у парадунанні з ранейшай дзеянасцю апазыцыі, але не ў абсалютным вымярэнні. А значыць, улада добра ведала, чаго чакаць. Дзяржаўныя СМІ прывязалі апазыцыю да кантэксту «каляровых рэвалюцый», асабліва да расколаў паміж іх лідэрамі і неефектыўнай палітыкі, і досыць пасыпкова высымешялі яе сымбалі — сіні колер і джынс.

У СМІ праішла кампанія па абвінавачанні апазыцыі ў падрыхтоўцы да тэрактаў, лідэры апазыцыі мусілі апраўдвацца, так што здавалася — яны ўвогуле нічога не зьбіраюцца рабіць. Улада, ведаючы, што папярэдняя «каляровыя рэвалюцыі» адбываліся ў сталіцах, перадысьлявала ў Менск сілы бясьпекі. Улада была падрыхтавана не дапусыць масавага збору людзей на Кастрычніцкай плошчы, яку аброва апазыцыя, і адrezala «намётавы гарадок»

ад падтрымкі звонку.

...І не праяўляла слабасці

Улада прывяла ў гатоўнасць пшматлікія сілы бясьпекі, але паўстрымалася іх задзейнічаць, верагодна, таму, што чакала «каляровай рэвалюцыі». Адзін зь яе галоўных элемэнтаў — блякада ці захоп урадавых будынкаў, бо гэта выяўляе бездапаможнасць улады, паказвае сілам бясьпекі, што ўлада больш не кантрлюе ситуацыю, а ўладзе — што яна ня можа разылічваць на сілы бясьпекі. Апроч таго, пасіўная прыхільнікі апазыцыі тады больш не баяцца далучыцца да актыўнага пратэсту. Беларуская ўлада не праяўляла слабасці.

Тому спробу А. Казуліна трапіць на Ўсебеларускі народны сход і ачоленася ім шэсціце да спэцирмальніка на Акрэсьціна спынілі гэткімі гвалтоўнымі заходамі. Ліквідацыя «намётавага гарадка» найхутчэй аbumоўленая тым, што ўлада ня здоле-

ла б не дапусыць яго ўмацавання, калі б дэмантрантам дазволілі зноў сабрацца на Кастрычніцкай плошчы.

А ці быў шанец?

Становішча апазыцыі ў парадунанні з уладай неяк нараджала гульца, які трymае карты адкрытымі. Вядома, калі карты сапраўды добрыя, ён усё роўна выйграе. Але мне здаецца, што апазыцыя мела на руках у лепшым выпадку сярэдненяськія карты. Калі б за беларускай апазыцыяй стаяла выразная большасць насельніцтва, усе гэтыя памылкі ня мелі б надгаўлялікага значэння.

**Поўны тэкст аналізу
Нярыоса Пракяўчуса і
іншыя аналітычныя
матэрыялы на тэму
сакавіцкіх выбараў і
пратэстаў 19–25 сакавіка
читайце ў красавіцкім
нумары часопісу
«ARCHE», што мае
зьявіца ў продажы ад 12
красавіка.**

Перайсьці Рубікон

Вёсны-1996 і 2006 — узаемазвязаныя крокі грамадзства па адваяваньні для сябе прасторы свабоды. Наступным крокам можа стаць новая грамадзянская супольнасьць, якая цераз віртуалізацыю пярайдзе да партызаншчыны альбо цераз салідарнасьць — да рэвалюцыі. Піша **Алесь Коцюбаў**.

Чарнобыльскі Шлях — 1996. Пляцоўка перад Акадэміяй навук разрастасеца людзьмі. Доўга чакаць да шэсціця, а ўжо натоўпы па абодва бакі праспэкту. Гэта першае, чым Вясна-1996 адрознівалася ад Вясны-2006. На апошнюю люд зьбіраўся са спазненінем на пайгадзіны — калі толькі бачыў, што першых, хто прыйшоў, не разагналі.

У 1996 г. было па-іншаму. Украінцы падымаюць съцягі над парэнчамі, за імі б'е ў очы прасякнутая чырвоным бель. «Выходзім на праспект!» — разносіцца па людзкой хвалі, і два языki з абодвух бакоў дарогі кранаюць адно аднаго. Крочыць на праежджую частку з той вясны — своеасаблівы Рубікон менскіх масавых шэсціці на астатнія дзесяць гадоў. Пакуль мы на ходніку, мы яшчэ нібыта шпацыруем. Тады, у 1996-м, натоўп заглынуў увесь праспект — людзі ішлі зусім не на пагулянку.

Рух людзкой хвалі. Пачалося. І — выбух у сувядомасці, калі бачыш акіян галоў, расыягнуты на кілямэтар, калі адчуваеш плечы, локці людзей адной з тобой думкі. Дзесяць гадоў адсутнасці такой энэргетычнай падпіткі — як тая, калі адчуваеш сябе сілай, — істотна зыняжалі дагэтуль самаўпэўненасць пратэставых масаў.

Бойка з ланцугом міліцыі. Навіны потым круцілі адзін яе фрагмент — як украінцы прарабівалі ланцуг і варочалі машыны. Я бачыў толькі, як паміж шэрагамі дэмманстрантаў споўдаў

чалавек, які клікаў «Дружына БНФ, наперад!», і яшчэ як па зямлі каталіся хлопцы, дзеручы вочы ад «Чаромхі». Потым уставалі і ішлі далей.

Калі першая хвала шэсціця прарабіла першу заслону, над галовамі паплылі дубінкі. Натоўп ужо мінуў агароджу, і раптам па камандзе рэшткі таго ланцуга міліцыянтаў кінуліся на людзей. Замільгацела гума, у пастцы паміж дамамі забіліся людзі, удары — хвосткія, пчыльныя, блізкія — накрылі натоўп. Знаў каманда — яны спыніліся. Сталі паўколам пры дамах. Руکі за рукі, мы счапіліся з хлопцамі і дзядзькамі перад імі, каб сваім ланцугом абараніць шэсціцу ад новай атакі. Праз хвілін пяць спэцназаўцы без энтузізму кінуліся на нас, мы без энтузізму сталі ўцякаць. Тады максымум рызыкі факусаваўся яшчэ толькі ва ўдары дубінкай па плачы. Ідуць побач са мной, пара хлопцаў выхвалялася: мяне два разы съцебанулі, а мяне адзін, затое і на 2 красавіка я адзін раз атрымаў па сыпні, і на День Волі.

А ўсё толькі пачыналася!

Далей былі трамлейбусы, паставленыя ў два шэрагі ўпоперак праспекту, ваенныя грузавікі. Перададолец іх аказалася лёгкі — трамлейбусы стаялі няпchyльна, а ў грузавіках былі адкрытыя дзъверцы кабін. Памятаю, адзін дзядзька вылез съследам за мной, мацюкнуўся, павярнуў назад і разбіў локцем бакавое шкло. «Вось вам, гады».

Язык шэсціця расыягнунуўся ўжо на кілямэтар. Міма прараплыла Траецкае, аблеўленае фатографамі, Сьвіслач. Вось як трэба з'яўдаваць Менск — падумаў тады я. З горкі на шэсціце зноў сышпанулі міліцыянты. Не хапаць, проста пабіць. Тут жа дрэўкі съцягоў, як на гравюры Грунвальдзкай бітвы, уткнуліся ў пчыты. Паляцела каменьне. Саступаць людзі не зьбіраліся, нарэшце саступілі міліцыянты.

Каля Палацу спорту шэсціце згарнулі, правялі мітынг каля Палацу спорту. Патрэсні кулакамі і разышиліся. Мэтай шэсціця было паказацца, і далей гэтай мэты шэсціце на крочыла.

Азіраючыся на той час, міжволі ўражваеся, наколькі рэальна было тым натоўпам бясстрашных людзей, калі б ён быў тады ўзброены сучаснай стратэгіяй аранжавага супраціву, зъмяніць шлях дзяржавы. Калі б гісторыя ведала ўмоўны лад.

Вясна-2006 дыямэтральна супрацьлеглая пратэсту дзесяцігадовай даўніны. Людзі ўжо ведаюць страх, і менавіта гэта мацней, чым праға правесыці шэсціце мірна, трymае іх ад агрэсіі. Цяпер Рубіконы рассякаюць прастору па ўсім: пэрымэтры тваёрой пратэстнай асобы: кранеп міліцэйскі шчыт, уздымені над галавою съцяг, станеш перад аўтобусам з затрыманымі і проста прыйдзеш на мітынг — і ты ўрываетесь ў сакралізаваную прастору супраціву, пазыцыянуеш сябе ў ёй. І тут нібы толькі Бог альбо чорт лысы дадуць табе рады.

Аднак, у адрозненінне ад зухаватай Вясны-1996, новы супраціў нараджае новую прастору свабоды. Пратэсты і вынікі пратэсту тых часоў як нішто паспрыялі нагнятанню страху на грамадзства, удары ўшы, як палка, у два канцы. Яны паказалі ўладзе сілу і значнасць вуліцы, і з таго моманту яна вуліца ператварыла ў пастку для пратэстуца. Як ты не паявіся цяпер на ёй, ходзіш пад арыштам ды штрафам. Відэа разьбітых машын, пабітых спэцназаўцаў ператварыліся ў маркер, якім БТ пачало адзначаць апазыцыю наагул.

І зусім процілеглы вынік Вясны-2006. Пратэстоўцы кідаюць сънежкі. Голос за кадрам на БТ няўпэўнена выводзіць скорагаворку пра штыры і заточки ў кішэнях мітынгоўцаў. Мама радавога Лосева выціскае скупую съязу на старонку «СБ». Па *Europew* чацьвера амонаўцаў месяць рукамі й нагамі ды вяляць на зямлю дзядулі. На БТ ці на тых ж амонаўцаў зы перабітаванымі насамі румзаюць ад болю. Лажа. Толькі бабулькі ў глухіх вёсках хіба ўсхліпнулі ва ўнісон.

У гэтую вясну ўлада прайграла на самым хісткім полі бою — на тым полі, дзе ўсталёўваецца адэкватнасць дзеяньняў, афіцыйных камэнтароў да

гэтых дзеяньняў і грамадзкай думкі. Падвяла сама систэма, унутры якой адсутнічаюць мэханізмы для самаўдасканалення. Паласуочы «вуліцу» Рубіконамі, яна не ўсьведамляе мяжы, за якой забарона ўжо перастае выконваць функцыі забароны, ператвараючыся ці то ў абсурд, ці то ў раздражняльнік. Грамадзкая думка, маючы цяпер шырэйшыя крыніцы інфармацыі, рухаючыся рэчышчам калектыўнага падсъядомага, пачынае адрозніваць хлускіно ад праўды паводле ўніверсальнай лёгікі: праўда за слабейшым, калі ён ідзе на пратэст. Але, якія маючы тармазоў, спыніць машыну хлускі рэжым ня ў сілах, што толькі пашырае кола людзей, для якіх самі дзяржаўныя СМІ становішча крыніцай праўды — паводле прынцыпу «ад адвартонага». Заежджаная карцінка з заежджаным афіцыёным камэнтаром праіграе ў моцы свайго ўзыдзяньня чутцы, пушчанай на рабоце, што ў дэманстрантаў кідалі гранаты і што ёсьць ахвяры. Маштабы рэпрэсій уражваюць, і гэта каталізуе пратэставыя настроі. Працуючы па звыклай схеме супраць звыклага праціўніка, але ў нязвыклых умовах

больш адкрытага грамадзтва, систэма сама кладзе балы ў капілку гэтага праціўніка. Праўда, і праціўнік перастае быць звыклым — тактыка мірнага супраціву засталася незразумелая для дзяржаўных стратэгаў. Яны не пасыпелі перарасы ю Вясну-1996, як гэта зрабіла апазыцыя. Ці здолее Вясна-2006 разьвіць посыпех першых пратэстаў? Грамадзтва кіпіць, адвалока на месяц рызыкуе ахалодзіць яго. Хоць наўрад ці яно сапраўды стане чакаць. Праца па інфармаванай насельніцтве, дэкліраваная штабам Мілікевіча, патрабуе добрай арганізацыі, што ва ўмовах татальнага затрымання будзе складанай справай. Аднак тэорыя самаарганізацыі систэмаў падказвае, што хаатычнае разьвіцьцё падзеі зь бязмэтавым выпусканьнем пары ў гудок малаймаўернае. Пры адсутнасці рэальнай стратэгіі перамогі ў апазыцыі і малой масавасці наступнага шэсціцца можна чакаць пачатку стварэння новай формы грамадзянскай супольнасці. Магчыма, яна будзе складацца зь вялікай колькасцю невялікіх нелегальных арганізацый, часткова каардынаваных праз Інтэрнэт, структурна не звязаных міжсобу і зь

існымі палітычнымі партыямі. Іх радыкальнасць будзе вызначацца ўжо выключна памкненнямі ўдзельнікаў, а не дэкларацыямі палітычных лідэраў апазыцыі. Гэтая грамадзянская супольнасць будзе істотна розніцца ад той, што сфармавалася ў выніку Вясны-1996. Апошняя канчатковай мэтай сваіх ініцыятываў бачыла найчасціней вывад людзей на вуліцы. Зараз гэта будзе ня мэтай, а сродкам. А ў такім выпадку і колькасць ужо не істотная. «Рэвалюцыя», якая да гэтай вясны нярэдка сублімавалася ў пратэст на інтэрнэт-сторонках, у выпадку неэфектыўнасці масавых акцый можа зрабіць чарговы пасыль віртуалізацый крок: стаць бескантрольнай негвалтоўнай партызаншчынай, і гэта ѹ будзе той магчымай прасторай свабоды, першы крок да якой быў першым крокам таго Чарнобыльскага Шляху — 1996.

Варыант, пры якім грамадзянская супольнасць будзе каардынаваць свае дзеяньні з стратэгіяй барацьбы «сystэмнай» апазыцыі, імаверна, будзе таксама рэалізаваны, аднак яго эфектыўнасць будзе залежаць ужо ад таго, на сколькі эфектыўная аблэрэцца стратэгія.

HORIZONT

Беларусь і Расея: пагрозы і пэрспэктывы

За выбарча-рэвалюцыйным процістаяньнем у Беларусі неяк прайшло паўз увагу: праграма-мінімум нацыянальнага руху пачатку 1990-х нарэшце выканана. Што далей? Піша **Васіль Аўраменка**.

За выбарча-рэвалюцыйным процістаяньнем у Беларусі неяк незадважна прайшло больш ціхія, але значныя падзеі ў нашых суседзяў. Сярод іх — прэзентацыя новай дактрыны Крамля, агучаная ў вузкіх колах маскоўскіх ідэолоягаў Уладзіславам Сурковым. Напрацоўкі крамлёўскіх стратэгій съведчаць: па-першое, паспяшліся футуrolяті пахаваць Расею. «Дзывохгалава-чырванасцяжная» яшчэ памахае сваім эўразійскім крыламі. Па-другое, маскоўскія ідэолоягі (у адрозненінне ад беларускіх) ядуць свой хлеб не дарма, а інтэлектуальны патэнцыял расейскай эліты застаецца досыць высокі. Для беларусаў у крамлёўскай дактрыне ёсьць нямала цікавага і павучальнага.

Старае песьня пра новае

Маскоўскія рэалісты — сярод іх Суркоў — зымрлыі з тым, што Расея, у адрозненінне ад СССР, не сусветная супердзяржава. Але ўспамін пра «імпэрыю» разам з гістарычным шлейфам моцна сядзіць у съвядомасці сучасных крамлёўцаў. Не ўдалася «ліберальная імпэрыя» — хай будзе энэргетычная або яздзерна-энэргетычная. Паводле меркавання маскоўскіх стратэгіяў, гэта новае «званыне» і новая роля Расеі. Но Москва і марыць зрабіць з Эўропай тое ж, што зь Беларусью, — падсадзіць на сваю энэргетычную голку, — але пакуль тон у съвеце задаюць не сыравінныя, а «спажывецкія» краіны. А вось дзяржавы, што стаяць толькі на «энэргетычнай» назе, будуць заўсёды

хісткія і ненадзейныя. Крэмль гэта разумеє і мае вялікі спадзеў яшчэ на адну падпору — ядрава-вайсковую. Аднак галоўная навіна крамлёўскай дактрыны не замежнапалітычная (тут Расея прэтэндуе хіба на ролю рэгіянальнага лідэра), а ўнутраная, скіраваная на стабілізацыю грамадзкіх парадкаў, кансэрвацию палітычнай систэмы і мяккую эканамічную мадэрнізацыю.

Асаблівасці нацыянальнай дэмакратыі

Расея прызнае, што распад СССР быў адзіна магчымым выхадам з наяўнай сітуацыі. У Суркоў адзначае, што савецкае грамадзтва наўрад ці можна прызнаць свабодным, справядлівым і эканамічна эфектыўным, а непазбежная дэградацыя яго ўладай эліты стала апошнім кропляем, якая прывяла да фатальнага зыходу. Сённяшнія Беларусь ідзе савецкай калянай, і калі нашы ідэолоягі надумаюць пісаць свае праграмы з канспектаў Суркова, то шмат чаго ім давядзецца выкінуць. Напрыклад, заявы пра агульнаэўрапейскі шлях і дэмакратыю, ад якіх Крэмль, нягледзячы на ўсе расейскія асаблівасці, на словах не адмаўляеца. Паводле меркавання Суркова, дэмакратыя неабходная, бо па-першое, толькі супольнасць і супрацоўніцтва свабодных людзей могуць быць эфектыўнай і канкурэнтнай; па-другое, толькі адкрытае грамадзтва можа інтэргравацца ў сусветную эканоміку і систэму ведаў, мець доступ да сучасных тэхналёгій; па-трэцяе, пры дэмакратыі жыць больш камфортна, чым без яе, а яна немагчymа без існавання партый, мясцовага самакіравання і няўрадавых арганізацый. Нягледзячы на дэкларатyўнасць і нават «экспартную» скіраванасць падобных заявў Крамля, на іх фоне беларуская мадэль выглядае як тыповая азіяцкая дэспатыя. Хоць ніхто з высокіх маскоўскіх трывбунаў даўно ня кажа

«дзермакратыя», праблем з народайладзьдзем у Расеі нямала. На думку Суркова, расейская дэмакратыя не ававязкова павінна капіяваць заходнюю. У кожнай краіны свой шлях, тут ня можа быць адзінага этапу — лічыць у Крамлі. Расея выбірае шлях даволі ўрэзанай («кіраванай»), але — усё ж дэмакраты. Галоўнымі ворагамі расейскага народайладзьдзя ёсць абавешчаныя карупцыя і беднасць. Эфектыўных сродкаў пераадолення гэтых заганаў пакуль не прапанавана.

Наши, нянаши і жыцьцё пасля съмерці

І ўсё ж, нягледзячы на спробы нашых усходніх суседзяў захаваць дэмакратычныя дэкарацыі (партыйны парламент, рэшткі систэмной апазыцыі і незалежных СМІ, падзел улад), падабенства беларускага і расейскага шляху відавочныя. Дзярждума пад пятой пущніскіх «адзінаросаў», асобныя апазыцыйныя, зь ліку былых правых і левых, у лепшым выпадку могуць з'явіцца на якім-небудзь тэлешоў, а ўсе галіны ўлады фактычна «пастроеныя» пад прэзыдэнта і глядзяць яму ў рот. Для поўнага падабенства зь Беларусью не хапае толькі адной дэталі — балятавання прэзыдэнта на трэці тэрмін. Нават палітычныя ворагі там і тут вельмі падобныя: «нацыянал-ізяляцыяністы» ды «правыя лібэралы». У Расеі, праўда, ёсьць яшчэ адна катэгорыя ворагаў — алігархі-рэваншысты (Беразоўскі, Хадаркоўскі, Гусінскі, Касцянаў). Тыя, што спрабуюць вярнуць эпоху 1990-х, час росквіту алігархічных кланаў, моцы рэгіянальных «князькоў» і катастрофічнай слабасці цэнтральнай улады. Сённяшнія насельнікі Крамля з жахам узгадваюць тых часы, калі «дзяржава адступала па ўсіх франтах, а краіна была фактычна на мяжы распаду». У нас ніякіх расколаў быць ня можа, бо няма «алігархаў», а ёсьць толькі «манарх». І калі расейцы толькі спрабуюць

Пэрформанс зуброўцаў ля расейскай амбасады ў Менску: паслья «мыцця» расейскі съязг ператварыўся ў савецкі.

забавіць на радзіму сваю пужлівую «афшорную арыстакратыю», далучыўшы яе да дзяржаўна-патрыятычнай буржуазіі, то ў нас гэта даўно здарылася, бо ўесь колькі-небудзь сур’ёзны бізнэс надзеіна «прышліены» да «апоры дзяржавы». «Антыпатрыятычнага» (сынонім — антыпрэзыдэнцкага) капиталу ў нас няма ў прынцыпе. Беларускія «хадаркоўскія» пакінулі краіну яшчэ дзесяць гадоў таму. Тоё, што Крамлём інсіпіраваны рух «Нашы» съведчыць пра дзяржаўную манаполізацыю і патрыятызму, і моладзевага руху ды іншых праяваў грамадзкага жыцця. Спачатку падзяліць усіх на «нашых» і «ніянашых», а потым замачыць апошніх, і лепш не на вуліцах, а ў

офісах ці сарцірах — менш крыку, гвалту і тэлекамэр. Вось такія асаблівасці нацыянальнай дэмакратіі. Фактычна, палітычная систэма, што ствараеца ў Рэсеi, ёсьць аўтарытaryзмам зь «человеческім лицом», а беларуская мадэль — гэта ўжо жыццё паслья съмерці. Сучаснай мэдыцыне вядомы такія выпадкі, званыя тэрміナルнай комай, калі жыццёвяя функцыі загінулага падтрымліваюцца рэанімацыйнай тэхнікай. Для нас такім «рэанімацыйным рэурсам» ёсьць Рэсея, але «апарат» хутка адключаець, пра што «лекары» ня раз папярэджвалі. Так што нашу «насільна працьвітаючу» радзіму

чакаюць не зусім радасныя часы. Ёсьць, праўда, некалькі аптымістычных ногак у этай змрочнай увэрцзоры. Па-першае, у гісторыі Беларусі ўпершыню адбылася не расейская ці якаясь петраградзкая, а свая ўласная рэвалюцыя. Хай сакавіцкія падзеі не прывялі адразу да жаданага выніку, але гэта ня значыць, што съвет і грамадзтва паслья іх не мяняюцца. Нічога ў гісторыі не праходзіць дарма, не прападуць марна і нашы ахвяры. Па-другое, ніхто сёньня ў нашай краіне ня ставіць пад сумнёў каштоўнасці беларускай дзяржаўнасці. Нават афіцыйныя лёзунгі «За Беларусь» — яскравае съведчаныне таго, што праграма-мінімум нацыянальнага руху пачатку 1990-х нарэшце выканана. Засталося толькі ўдакладніць: якую Беларусь мы хочам бачыць — свабодную, дэмакратычную, сувэрэнную або паралізаваную страхам, падвешаную на маскоўскіх палітычных матузках і газавых трубках. Галоўнае пытаныне ў тым, хто будзе даваць адказ: адзін знэрваваны чалавек, што сутаргава чапляеца за сваё службовае кресла, або ўсе свабодныя і съядомыя людзі краіны, якія не баяцца паглядзець праўдзе ў очы і сказаць тое, што думаюць: «Далей так існаваць нельга, жыццё патрабуе пераменаў. Будучыня — за намі!»

Васіль Аўраменка

ВОДГУК

Хай пасьміхаюцца!

У заключных пасажах артыкулу Віталія Тараса «Па кім плача Акрэсціна» («НН», № 13) засмучілі слова: «*класміхацаца над апазыцыйяй і яе прыхільнікамі расейскія журналісты навучыліся чудоўніка... яны ня хочуць разумець, што сеюць зубы дракона*».

Ці трэба даводзіць, што жарт і іронія — далёка не сынонімы зьдзеку і паклёну? Жывым людзям съмех ідзе на карысць; вось жа, сярод апанэнтаў рэжыму пераважаюць чалавечыя істоты, а не анёлы з крыльцамі. Асабіста мянэ абнадзейвае, што маладафронтайцы ўменоць пасьміхаца зь сябе і іншых...

Міжволі паважаны аўтар выступіў за цэнзуру і нудную паліткарэктнасць, так дасыціна разгромленую ім у «НН» колькі тыдняў таму. Але ж прадаўжальнікі справы «Навінак», «Мультклубу» і інш. наўрад ці напалоханоць яго перасыярогі. А на расейцаў наракаць увогуле бессэнсоўна: мы ж зь імі ў розных краінах жывёём.

Вольф Рубінchyk

Разьбітыя люстэркі

Ці можна верыць нейкім апытањням на палітычныя тэмы ў Беларусі? Піша Аляксей Знаткевіч.

Нават ад тых, хто ня верыць апошнім «аглушальнym» лічбам Цэнтравыбаркаму, можна пачуць: «Лукашэнка мог бы абысьціся 55 працэнтамі, але ж яму карцела паказаць, што апазыцью ўжо ніхто не падтрымлівае, што ён гара сярод мышэй».

Пра Лукашэнкава жаданьне няма чаго й спрачаща. Хапае і людзей, якім падабаецца ягоная палітыка. Вось толькі ці ёсьць тыя 55 працэнтаў?

У часе прэзыдэнцкіх выбараў 2001 году можна было спасылацца на больш-менш незалежныя і верагодныя апытањні грамадзкай думкі. Яны паказвалі, што Лукашэнка сапраўды набраў у першым туры крыху больш за палову галасоў. Цяпер спасылацца няма на што.

Тут не вядзеца пра тое, які быў бы рэйтынг Лукашэнкі, калі б ягоным супернікам дазвалілі ладзіць нармальныя сустрэчы з выбарцамі, калі б іх не затрымлівалі і не зьбівалі, калі б апазыцыя мела рэгулярны доступ да тэлевізара, а ня дзве парэзаныя гадзіны на пяць гадоў. Рэч нават і ня ўтым, што сёлста дазвол на апытањні каля выбарчых участкаў атрымалі толькі дзве «правераныя» арганізацыі. Галоўная проблема — ці можна ўвогуле верыць нейкім апытањням на палітычныя тэмы ў Беларусі, калі людзей штодня арыштоўваюць дзясяткамі, а старшыня КДБ праз дзяржаўную тэлевізію пагражае ўсім удзельнікам дэмманстрацыі пратэсту съмяротным пакараннем.

Расейскі сацыялягічны цэнтар Лявады паспрабаваў правесыці апытањне ў дэсні выбараў, але не каля выбарчых участкаў. Прадстаўнікі цэнтра ўвогуле адмовіліся агучваць вынікі — яны тлумачаць, што траціна апытањных не хацела адказаць, а гэта ставіць пад сумнёў любыя лічбы. «Комсомольская правда» падае эпізод з працы цэнтра *Esoot* каля аднаго з выбарчых участкаў у Менску — з 19 апытањных адзін за Лукашэнку, адзін за Мілінкевіча, адзін супраць

усіх, а 16 адмовіліся адказаць. Нагадаю, ужо зраніцы 19 сакавіка *Esoot*, як заўжды, агучыў вялізарныя лічбы падтрымкі ўлады.

Мне самому цяпер давялося паўдзельнічаць у апытањні, якое ладзілі у беларускія студэнты каля амбасады Беларусі ў Празе. За дзень выбараў апытали 157 чалавек. Зь іх 30 адмовіліся адказаць, адзін прагаласаваў за Гайдукевіча, шэсцьць супраць усіх, восем за Казуліна, дзесяць за Лукашэнку і 103 за Мілінкевіча.

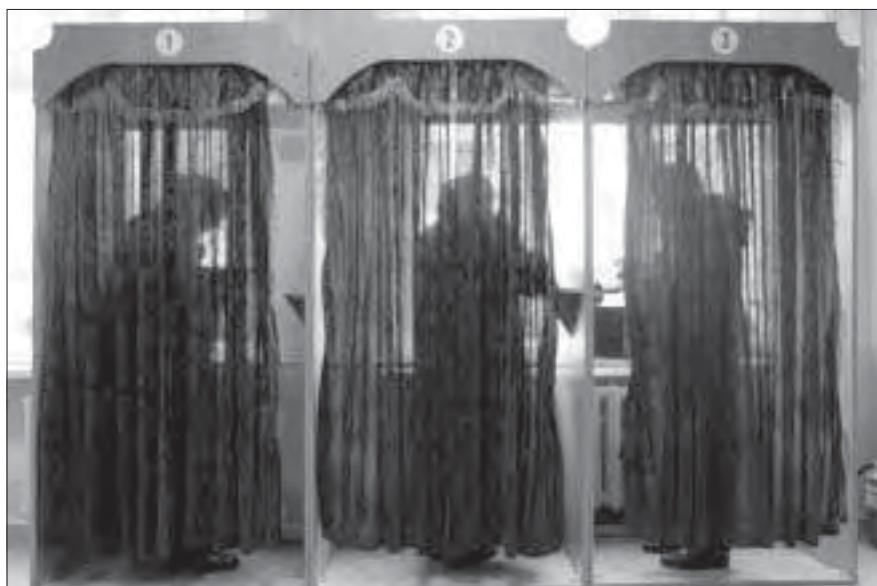
Аднаму з арганізатараў апытањня супрацоўнікі амбасады потым паказалі копію пратаколу выбарчай камісіі. Паволе афіцыйнай вэрсіі, агулам прагаласавала 259 чалавек, за Лукашэнку — 156, за Мілінкевіча — 92, за Казуліна — 4, за Гайдукевіча — 2, адзін бюлетэнь прызнаны несапраўдным. Варта падкрэсліць, што мы апытаўлі менавіта тых, хто выходзіў з выбарчага ўчастку ў амбасадзе і казаў, што браў удзел у выбарах. Беларускія палітуцекачы, якія некалікі гадзінаў ладзілі каля пасольства пікет, у апытањні ня ўдзельнічалі.

Простая матэматыка не сыходзіцца, нават калі зрабіць фантастычнае дапушчэнне, што *ўсе*, хто галасаваў датэрмінова, хто адмовіўся ўдзельнічаць у апытањні і како мы папросту не заўважылі, прагаласавалі за Лукашэнку.

Нехта можа запярэчыць, што гала-

саванье ў амбасадзе не адлюстроўвае настроі выбарцаў у Беларусі. Магчыма, хаця рэакцыі апытањных часам нагадвалі, грамадзянамі якой краіны мы ўсё ёсьць. Мне запомнілася пара сярэдняга веку, якая адмовілася агучыць свой выбар. Мужчына адразу скаваўся ў машыну, буркнуўшы: «Не магу». Жанчына чысьцоткай беларускай мовай папрасіла хвілінку пачакаць, пераклала ў багажнік нейкі пакет, а потым сама спыталася: «Гэта ж я магу адказаць, а магу і не адказаць?» «Ну так, натуральна», — крыху разгубіўся я. «Тады я лепей ня буду адказаць». Я амаль адразу ж пашкадаваў, што не правёў эксперыменту — як бы яна реагавала на заяву, што адказаць абавязкова?

Калі бяз жартаў, дык гэтаксама можна пярэчыць і любым вынікам апытањняў на палітычныя тэмы ў Беларусі. Толькі калі сацыялягі давядуць, што яны пракантралівалі фактар страху, што яны маюць надзейныя методыкі, каб гэты страх замерыць і зрабіць на яго папраўкі — толькі тады можна казаць, што іх лічбы сапраўды нешта адлюстроўваюць. Бо ўлада паразібівала люстэркі, і цяпер ёй няма куды глядзецца, каб убачыць уласны твар. А гэтае відовішча нашмат страшнейшае, чым «заведзганныя францужанкі» на менскіх рэклімах, што некалі так расхвалявалі Лукашэнку.

Каб штотыдзень атрымліваць газету, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распайсюджваць газэту:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па телефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32 (МТС), (029) 618-54-84

e-mail: dastauka@tut.by

паштовы адрес: а/с 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічаць на рахунак газэты ахвяраваньне з разыліку 6 000 рублёў на месец. Гэтага будзе досьць для выхаду і даставкі газэты. У блянку банкаўскага паведамлення ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначайце ваш адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забясьпечаць выхад газэты на трох месцы. Хто ж мае магчымасць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечаць публікацыю «НН» адразу на пайду.

0402280179
ІЗВЕЩЕНИЕ

Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521
получатель платежа
МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Минск, код 764
наименование банка

Счет по-
лучателя

3015 212 000 012

Лицевой
счет

(Фамилия, імя, отчество, адрес)

Вид платежа

Дата

Сумма

Ахвяраванье

Пеня
Всего

Кассир

Плательщик

Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521

получатель платежа
МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Минск, код 764
наименование банка

Счет по-
лучателя

3015 212 000 012

Лицевой
счет

(Фамилия, імя, отчество, адрес)

Вид платежа

Дата

Сумма

Ахвяраванье

Пеня
Всего

КВІТАНЦІЯ

Кассир

М.П.

Плательщик

На які рахунак пералічаць грошы?

Ахвяраванье можна перавесыці ў любым аддзяленні банку, на любой пошце. Улічыше, што пры пераказванні грошай паштовым пераводам пошта спаганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай праз «Беларусбанк» працэнту не бяруць. На банкаўскай квітанцы ў графе «Від плацяжа» трэба пазначыць:

«Ахвяраванье». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаванье банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое саме трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Ці трэба паўторна дасылаць адрасы у Рэдакцыю?

Не, аднойчы даслаўшы, больш ня трэба (калі вы рэгулярна атрымліваце газэту). Тады досьць не забывацца рэгулярна пералічаць ахвяраваньні.

Хто дасылаў ахвяраваньні, але не паведаміў адрасу

Прабачце, што газэта прыйшла вам запозынена. Рэч у тым, што вы пераказалі ахвяраванье, але не паведамілі Рэдакцыі адрасу адразу. Квіток ахвяраванья трапляе да нас праз 5—10, а часам і болей дзён.

Шукаем чытачоў!!!

Калі хто ведае наступных чытачоў «НН», просьба падказаць ім скантактавацца з газэтай.

Чытач з Зарніцы Спасава, дашліце свой дакладны адрес і прозвішча.
Леанід Мікалаевіч Н. з вул. Калініна, удакладніце свой адрес.
Сп. Міхайлаў з вул. Багдановіча, скантактуйтесь з Рэдакцыяй.

Калі вы
не атрымалі
газеты

да панядзелка,
а ў Менску — да суботы,
абавязкова тэлефонуць
у Рэдакцыю.
Пытцаца Аляксандру.

Тэлефоны:

(017) 284-73-29,
(029) 618-54-84,
(029) 260-78-32 (МТС)

dastauka@tut.by

Правілы падачы адрасоў

Абавязкова падавайце індэкс, бо зь індэксам газета дойдзе хутчэй.

Калі вы жывяце ў вёсцы ці ў мястэчку, пазначайце раён і вобласць.

Ня трэба дасылаць квіток, пакіньце яго ў

сябе, гэта вашае пацьверджанье того, што вы зрабілі ахвяраваньне.

Разборліва падавайце свае звесткі.

Атрымліваць газету можна з любога нумару, толькі паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.

запрашаем
прыватных
прадпрымальнікаў

браць газету на
распаўсюд у
Менску і
рэгіёнах.

Вельмі просім
чытачу, якія ад
Новага году
чытаюць «НН» у
Інтэрнэце, а не на
паперы, таксама
дасылаць
прыватныя
ахвяраваныні з
разылку 6000 на
месяц з пазнакай:
«за Інтэрнэт». Бяз
збору грошай
газэце не захаваць
якасці.

Шчыры дзякую за шчодрасць

За апошні тыдзень Рэдакцыя атрымала надзвычай шмат ахвяраваньня на выхад газэты.

Дзякую **Аляксею З.**, які цяпер у Празе, за шчодрую падтрымку.

Дзякую **Уладзімеру П., Тацяне М., Д.Д.**, якія цяпер у Ресе, за падтрымку.

Зымітру П. з Барысаўскага раёну.

З.М. з Валожынскага раёну.

А.Р., Алегу К., Валянціне С., Веры А., Тамары К., Ірыне З. з Жодзіна.

Людміле Р. з Капыльскага раёну.

Сяргею Ж. з Клецкага раёну.

Аляксандру К., Анатолю Б., В.М., Л.Ц., Лізавеце К., С.М., Тадэвушу Ш. з Маладэчна.

А.Х. з Маладечанскага раёну.

Валеру У., Р.М., Уладзімеру Ц. з Салігорску.

Віталю А., Міхailу Т. са Слуцку.

Iгару Л., Юр'ю М. з Стоўпца.

I.Р. з Мар'інай Горкі.

Леаніду Е., Натальлю І. з Пухавіцкага раёну.

Анатолію І. з Чэрвенскага раёну.

А.П., Антонію Д., Валянціну К., Г.К., Вікторыю В., Вользе С., Пятру П., Пятру Ш., Рэгіне Г., Уладзімеру В., Эдуарду М., Юр'ю Г., Яўгену С. з Горадні.

Яну Г. з Гарадзенскага раёну.

Святлане Б. з Астраўецкага раёну.

Вользе К. з Бераставіцкага раёну.

Віктару С., Вользе Ш. з Ваўкавыску.

Баліславу У. з Івейскага раёну.

Святлане К. з Ліды.

Кацярыне Ф., Сяргею П., Сяргею Т. з Лідзкага раёну.

Юліі Е. з Наваградзкага раёну.

Д.Л. са Смургонскага раёну.

С.М. са Шчучынскага раёну.

Валер'ю Ш., Веры К., Галіне Л., Галіне Н., Лю-

**боі Ш., Тамары М., Уладзімеру П., Уладзісла-
ву І.** з Віцебску.

Зымітру К. з Віцебскага раёну.

К.І., Інэсе В., Пятру А. з Аршанска га раёну.
К.Ш. з Браслава.

**Андрэю Х., Антону Б., Валеру С., Галіне Ю.,
Уладзіславу Х.** з Верхнядзвінскага р-ну.

Аляксандру П., Ірыне Б. з Глыбоцкага раёну.

Сяргею Ц. з Докшыцкага р-ну.

Валянціне М. з Лепелю.

Стэфану Н. з Наваполацку.

А.Х., Алегу П., Алеся П., Андрэю Г., Руслану

К., Мікалаю Ч. з Наваполацку.

Ларысе Л. з Пастаўскага раёну.

Язэпу К. з Шаркаўшчынскага раёну.

Юр'ю П. з Магілёва.

А.Г., Зымітру Д. з Бабруйску.

Паўлюку С. з Горацкага раёну.

М.Ш. з Клімавіцкага раёну.

Арсеню Д. з Берасцейскага раёну.

Мікалаю В., Ніне М. з Бярозаўскага раёну.

**Алесю Б., Віктару Ж., Вячаславу С., Руслану Г.,
Ф.Ж., Ю.Ц.** з Баранавічай.

**А.М., В.Ч., Віктару А., Iгару Б., Уладзімеру Л.,
С.Д.** з Берасці.

Сяргею Х. з Столінскага раёну.

**А.С., Алене Б., Андрэю С., Барысу Ф., Віктару
А., Генадзю Л., Канстанціну К., Кірылу Р., Л.,
М.Р., Марыі Б., Mіхailу Б., Ул. С., Уладзімеру М.** з Гомелю.

Андрэю Л., Валеру С., Мікалаю К. са Жлобіна.

Аўгініні С., Ларысе Р. з Калінкавічай.

Віктару Л. з Калінкавіцкага раёну.

Фёдару Г., Юр'ю К. з Мазыра.

Галіне Ч., Mіхailу К. з Рэчыцы.

Сыліс ахвяраваньня, якія надышлі з Менску і Мен-
скага раёну, будзе выдрукаваны ў наступным нумары.

Як жыць у нязгодзе з рэжымам

На што трэба кінуць усе сілы — гэта на ўтрыманьне веры.
Піша Сяргей Будкін.

Шмат знаёмых чакалі прэзыдэнцкія выбары. Хай у размовах вялікага апты-мізму не выказвалася, але жартачкі кшталту «Калі ўсё зъменіца, набуду новую мабілу» адпускаліся часта. Прагнасьць зъменаў была куды большая, чым рацыянальнасць развагаў. Унутры нешта тахкала, і нават розум заклікаў зрабіць стаўкі: усё альбо нічога. Але прайшлі самыя гарачыя дні вясны-2006. Зынклі ўсьмешкі з твараў самых вясёлых дзяўчат, ніхто ўжо ня кіп'я з афіцыёзных лёзунгаў. Шмат каго з маладых апанавала дэпрэсія, нехта са съязьмі на вачох шукае сваіх знаёмых. Кожны кожнаму тэлефануе штохвіліны: «А вы хоць ацалелі там?» Калі адказ станоўчы, другое пытаньне — «Як жыць далей?».

З вераю

Можна, канечнe, шукаць адукатыўныя праграмы, каб уладкавацца за мяжой (напрыклад, <http://edu.euro26.by>). Можна працягваць сусідаваць у адной студэнцкай аўдыторыі з бээрэсэмайцамі ці наракаць на былую аднакурсніцу, якая зрабіла ганебны рэпартаж на БТ. Выбар кожнага. Адзінае, на што трэба кінуць усе сілы, — гэта на ўтрыманьне веры. Той веры, якая кіпела-віравала зусім нядайна і змушала ісьці

на герайчныя ўчынкі кшталту таго, калі студэнты-першакурснікі ўладкавалі налепку «Марш свабоды» на дэзверы дзкану.

Неяк Сяргей Дубавец апавядаў, што ў часы маладосьці ён ведаў пайменна ўсіх беларускамоўных у сталіцы. Цяпер сутичаць іншая. Абсалютная реальнасць: палова пасажыраў аўтобуса ў гадзіну пік размаўляе па-беларуску. А як тудзе музычны Белнэт ад сувежых песенъ маладых і вядомых рок-гуртоў: «Уздымайце запальніцы!», «Беларусь будзе вольнай!», «Усё роўна мы пераможам!» (патрыятычныя і лірыйчныя песні знайсьці можна тут: www.music.fromby.net). Не губляце пачуцця гумару — варта працягваць піць з сябрукамі на съявитах за «стабільнью, самабытную, алімпійскую...» Беларусь пад фанэрны канцэрт з АНТ, пераказваць анекдоты ды малываць «жабы» кшталту ашалелых амапаўшай з крыламі анёлаў. І — ня бойцеся: «Калі вы скарыштесь страху — вы прайграі. Калі не — прайграі яны, з усімі сваімі дубінкамі, вінтоўкамі і гранатамі, турмамі ды аўтазакамі», — пішуць стваральнікі новага інтэрнэт-рэсурсу za-svabodu.org.

З прагаю

Давялося на днях пачуць такое: «Пастаялі мы нач на Каstryчніцкай. А сэнсу?» Скептыкам варта пачытаць віртуальныя дэйнікі сёньняшніх змагароў (самы папулярны — <http://bullochka.com>)

(livejournal.com), паслушаць аповеды тых, хто адбыў тэрмін пакараньня. Выснова напросіцца сама сабой — гэтая частка людзей перамагла. Найперш свой страх. Гэтая частка людзей загартавалася ды скансалідавалася міжсобу. І парушыць гэты жывы ланцуг аніякія дручкі ня ў стане. Прага можа выяўляцца ў чым заўгодна. Уласна жаданьне размаўляць па-беларуску — ужо прыкмета нескаронасці. Давёўшы хоць бы кельнэрцы-цемрашалцы, што гэта такое — «гарбата з цытрынай бяз цукру», — можна съяткаваць міні-перамогу.

З учынкамі

Яшчэ адна перавага ў падарунаньні з часамі маладосьці Дубаўца — вялікія тэхнічныя мажлівасці. Прынтар дазваляе раздрукаваць незалежныя газэты, якія цяжка цяпер дастаць. Фота- і тэлекамера — паказаць знаёмцам-лукашыстам, што ня ўсё так адбывалася, як дэманструюць па белТВ. Пра мажлівасці Інтэрнэту лішне казаць: шраговыя пэрформанс/флэшмоб, на падрыхтоўку якога раней ішлі тыдні, зараз арганізуецца за некалькі хвілінаў — дастаткова распаўсюдзіць праз ICQ, электронную пошту, жывы журнал, форумы — і гатова. Менавіта такім шляхам людзі сабраліся на флэшмоб з чытаньнем «Саўбелі» і правялі акцыю Салідарнасці з палітвязнямі на гэтым тыдні.

Вартая справа, нават пры

максымуме перашкодаў, знойдзе сваё ўласабленьне. Задушаны, падавалася б, часопіс «Студэнцкая думка» нядайна выйшаў у новым фармаце — на кампакт-дыску. Новы музычны лэйбл «Volia Music», які, здавалася на першы погляд, ня меў анякіх шанцаў на раскрутку такога радыкальнага праекту, як «Песні Свабоды», зладзіў распаўсюд дыскаў не праз гандлёвия кропкі, а па прыватнай падпісцы. Ни кажучы ўжо пра тое, што на забаронены для доступу ў беларускіх інтэрнэт-кавярнях сайт музычна-правакацыйнага «Ўльтравожыка» можна зайсьці праз дзясяткі іншых адрэсаў. На днях у Белнэце зьявіўся праект BZZ! (www.studenty.by/bzz.html). «BZZ! папраўляе здароўе ўсім ахвотным. Прыйдзі з тупізны — тут ёй і капец!» — тлумачаць змагары зь нездаровыімі BZZікамі сваіх суайчыннікаў і заклікаюць далучацца ўсіх, для каго слова «Скарына» і «Піцер», напрыклад, ёсьць тэмай для натхнення.

А чаго вам каштуе запісаць сапраўдны рок-гіт, пры наяўнасці на тое здольнасцяў? Якасны запіс сёньня зрабіць куды лягчэй і таніней, чым нават 10 год таму. Дастаткова толькі мець кампутар з пэўнымі праграмамі. Ды інструменты, натуральна. А вершы пісаць дык наагул выдаткаў не вымагае. І ў самай бліжэйшай будучыні акамянелы, старамодны рэжым сканае сам.

Запомні гэтую ноч...

*я з табою! — крычаў ён у слухаўку
але ейны голас губляўся ў шматысячным галасе
яна была нібы маленькая птушка ў эпіцэнтры стыхіі
невядомая дагэтуль сіла кіравала ўсім
але ў навакольных кварталах жыцьцё плыло бязь зьменаў
нібыта нічога і не адбылося*

*я з табою — каб апынуцца побач ён мусіў
правацца празь дзевяць жывых непраходных колаў
няспынна бліскалі фатакамэры й сонца
люстравалася аранжавым сафітам
у міліцэйскіх шаломах і ў вокнах суседніх дамоў*

*я з табою — пульсавала адзіная думка
нібы дзеци шчырыя і адкрытыя сноўдалі іншаземцы
і невядома было калі гэта ўсё скончыцца
адзінай пэўнай рэччу ў гэтым трывожным хаосе
была немагчымасць вяртання*

*я з табою — той сыцілы кавалачак шчасця
пеставаны гадамі гвалтоўна канфіскаваны
толькі агенты кранальнага клопату і спагады
па віхлястым маршруце крама—дворыкі—лагер
моўчкі рабілі сваю буддённую справу*

*я з табою — усхаўляванае сэрца поўнае сълёз
ён амаль што дабраўся апошнія дзесяць мэтраў
там наводдаль чуўся ўжо гул калёны грузавікоў
падобнай на рой трутняў над ліпенскім полем
чакаць нечага іншага было б канечне наўным
яна была там мік пары соцень адчайных
пацалункі абдымкі яны яшчэ гэта пасыпелі*

*ночны штурм усе ведалі быў ужо непазыбекным
ён шаптаў ёй на вуха пад зычны ляскат мэталу
запомні гэтую ноч яе сумнае ватэрлёо*

*я з табою чаго б нам гэта ні каштавала
трымаймася разам трымаймася родная разам
пакуль не адмовяць сілы а нават калі й адмовяць*

СЯРГЕЙ
ПРЫЛУЦКІ

Underground

1

«На станцыі «Кастрычніцкая»
цягнік не спыняеца», —
паведамляе дынамік у вагоне.
Пасажыры ціхенъка пераговорваюцца:
што адбываецца?
Можа, нейкія непаладкі на станцыі?
Ці ня здарылася чаго сур'ёзнага?
«Не, гэта апазыць!» —
супакойвае ўсіх п'яны пралетар.
Купка моладзі хутка ўстасе
і выходзіць на станцыі
«Плошча Перамогі».

2

Званю з мэтро сябру.
«Ты вольны?» — пытаецца ён.
«Так, — кажу, —
маю паўтары гадзіны да лекцыі».
«Ды не, — кажа, — ты вольны?»
І тут да мяне даходзіць.
«Так, дзякую!
Покуль што вольны».
За чатыры дні звыклыя слова
зьмянілі свой сэнс.

3

Вяртаючыся пасьля выкладу
на пляц,
я магу проста
перайсыці праспект —
і вось ён, пляц!
Але я сядаю ў мэтро,
прахіджаю станцыю,
выходжу
і вяртаюся назад ужо аўтобусам.
Найкарацейшая дарога, —
казаў адзін сталкер, —
не заўсёды наўпрост.

4

На ўваходзе ў мэтро
дзядуля прадае
цёплыя шкарпеткі.
Лаўлю яго позірк
і як мага прыязьней
усыміхаюся.
Ён усыміхаецца ў адказ.
Спускаюся ў мэтро,
потым спыняюся й паварочваюся.
Дзядуля ўсё яшчэ глядзіць
мне наўздангон.

19—22 сакавіка 2006

ПЯЦЬ ДЗЁН

пяць дён ад рана да рана
твой горад дыхаў з апаскаю
твой горад горад тырана

АНДРЭЙ
ХАДАНОВІЧ

вучыў альбанскую
ля ГУМу ўжывала гуму
будуюць жывы рэдут
а горад

твой горад
падумаў
«ученя идут»
мільёны дуль у кішэні
зь мільёнаў вуснаў ні гуку
так гэта былі вучэні
падзякай ім за науку
науку вымавіць «где!»
науку выгукнуць «хопіць!»
твой горад горад у горадзе
якога нікто не захопіць

АЧЫСТКІ СУМЛЕНЬНЯ
Чаго толькі ні зробіш для
ачысткі сумленья!
Штодня сядаш на кухні
перед тэлевізарам,
падсоўваеш плястыковую съметніцу
і — чысьціш, чысьціш яго,
абираеш, як маладую бульбіну.
Ня дзіва, што яно
выглядае ўсё такім жа
свежым, апэтытным
і зноў гатовым да ўжывання,
а калі ўважліва прыгледзеца —
усё меншае ў дыямэтры.
Але хто стане выміраць
чужы дыямэтар?

Галоўнае — своечасова
выцягнуць са съметніцы
пакет з ачысткамі
і выкінунуць у съмецьцеправод.

26 сакавіка 2006

АЛЕСЬ АРКУШ

ня раз задаваў сабе пытаньне
чаму праўда такая слабая
а хлусьня такая моцная
а сёньня падумалася
праўда заўсёды слабая
на гвалт і прымус
і заўсёды моцная
на веру і справядлівасць
*

хлусьня — гэта драўляныя салдаты
Урфіна Джуса
бяз сэрца без спагады
не працягвай руку хлусыні
не спрабуй э́й паразуменца
бараніся праўдай
*

хлусьня як атрутная жамяра
якая мусіць уджкаліць
каб упырнуць съліну няверы
найлепшая прышчэпка — трывмацца свайго
*

у хлусыні кароткія рукі
каб схаваць Каліноўскага
каб прымусіць маўчаць Купалу
каб забраць грамадзянства БНР
у Ларысы Геніюш

СЛАВАМІР
АДАМОВІЧ

Беларускай Моладзі

Стойце мужна на нашых пляцах!
Стойце съмела: ні кроку назад!
За нашу свабоду! За вольную працу,
За свой, за новы свабодны ўрад!
Стойце дарэшты і гаварыце
Мовай вуліцы з народам сваім.
Нам нельга, нельга здацца, скарыцца,
Як некалі барбарам здаўся Рым!
Нясіце веру, што мы пераможам.
Нясіце горда наш чысты съцяг
За нашых матуль і жанок прыгожых,
За нашу волю, за наш абсяг!
А калі раптам стане так горка,
А калі раптам «рукі назад»,
Іншыя прыйдуць і дапамогуць
Шыхтом яднання і песьнай у лад.
Вы наша сёньня, вы наша заўтра,
І хоць балюча, але, але
І па той бок мэталічных кратай
Вясна цьвіце на турэмным шкле.

Осла, 19—25 сакавіка 2006 году

Парады лекара бытым вязням

Найбольш тыповая проблема, што напаткала вызваленых, — парушэнне сну. Піша лекар **Андрэй Вітушка.**

3, 7, 10, 15 сутак зынявеньня — вусны судзьдзяў агучвалі тэрміны праста і абыякава. Саракагадовыя кабеты ў мантыхах з аднолькавай лёгкасцю адпраўлялі ў перапоўненыя камеры на Акрэсціна маладзенъкіх дзяўчат і сталага веку мужчынаў.

«Правапарушальнікі» адбылі прызначанае з годнасцю і выйшли на свабоду героямі. Але ад турэмных съценяў у іх засталіся ня толькі ўспаміны. На жаль, многія з бытых вязняў ціпер маюць проблемы са здароўем. Большасць юнакоў сутыкнулася з гэтым упершыню, і яны ня скільняюцца ўспрымаць гэта су-

р'ёзна, чакаюць, што ўсё сама пройдзе. Іншыя ж зъяўляюцца ў паліклінікі, але часта не тлумачаць паходжання сымптомаў, а гэта замінае спэцыялістам даваць адэватныя парады.

Парушэнне сну

Найбольш тыповая проблема, што напаткала вызваленых, — парушэнне сну. Праўляеца яно паяжкасцю імі ў засынанні, адчуваннем стомленасці, нявыспанасці ўдзені і ўночы, але доўгія гадзіны ў пёплым утульным ложку эфекту не даюць, заснуць удаеца хіба на пайтары-дзіве гадзіны ў суткі. Рэкамэндацыі ў гэтай сітуацыі могуць быць наступныя: прысьвяціце трохі часу сабе і свайму здароўю.

Пашпацыруйце па парку ўвечары, прыміце пёплую ванну з расслабляльнай пеннай і настоем мяты, выпіце мятнай гарбаты, праветрыце

пакой, уключыце ціхую інструментальную музыку і — дабранач!

Народныі мэтадамі кшталту падліку авечак і куфля пёплага піва карыстайцеся крыгтычна — першы з прыведзеных малаэфектуны, а другі можа падняць вас па хуткім часе празь фізіялагічны механізм невялічкай, але настойлівой патрэбы (піва ўсе ж такі).

Калі простыя сродкі не спрацоўваюць, трэба зъяўляцца да мэдыкамэнтаў. Без рэцпітаў у аптэках даступныя зёлкавыя прэпараты кшталту ўлюбёнай бабулькамі «Настойкі валерыяны» і «Новапасыту». Прымаюць іх звычайна 2—3 разы на дзень курсам да месяца-двух. Але калі проблема не зынкае цягам 4—5 дзён, неабходна ісці на прыём да лекара. Да якога? Аптымальна да псыхатэрапэута, але прыдасца і нэўрапатоляг ці, на скрайні

выпадак, звычайны ўчастковы тэрапэут. Кожны зь іх змога вам выпісаць рэцпіт на больш сур'ёзныя прэпараты, а псыхатэрапэут (і, часта, нэўрапатоляг) дапамогуць сэнсоўнай парадай.

Галаўны боль

Наступная распаўсюджаная скарга — галаўны боль. Звычайна спадарожнічае разладам сну і праходзіць разам з нармалізацыяй рытмаў апошняга. У спалучэнні з падвышаным ціскам можа быць праявай авастрэння гіпэртаніі (пра хранічныя хваробы ніжэй).

Проблемы са страваваньнем

Многія адчуваюць проблемы са страваваньнем. Гэта тлумачыцца тым, што дасцаткова доўгі час вы ўжывалі нязвыклую і ня надта здаровую ежу, мала рухаліся. З-за гэтага мог парушыцца баланс мікрофлёры кішэніка, пра што съведчаць частыя і безвыніковыя спробы схадзіць у прыбіральню. У такім разе рэкамэндуецца пейсіцыі на дыету: на сыняданак есці кашу, у абед — лёгкі суп, паравыя катлеты з варанай гароднінай, на вячэр — кісламалочныя прадукты. Непажадана піць газаваныя напоі, моцную каву ці гарбату. Варта ўжываць дыєтычныя хлябцы, валоскія арэхі, чарнасыліў, курагу. Калі ж вам давялося пагадаваць больш за трох сутак запар, то зварот да нармалёвага рацыёну мусіць быць паступовым як па складзе, так і па аўёме ежы, і адбываецца ён не праз смажанае сала з бульбай, а праз рысавую кашку з варанай цяляццай ці курай.

Працяг на старонцы 29.

Тыдзень мінуў пад знакам вызвалення. На фота: некалькі сотняў людзей сабраліся ля жодзінскага СІЗА ў ноч з 2 на 3 красавіка сустракаць сваіх родных, арыштаваных на Плошчы.

АНДРЕЙ ПІЧКЕВІЧ

Відавочца пра 25 Сакавіка: «Хлопцы падсаджвалі дзяўчат цераз плот, дзе іх прымаў гаспадар аднаго з прыватных дамкоў»

Я відавочца падзеяў 25 Сакавіка ў сталіцы.

На падыходзе да моста ў раёне Музкамэдыі мірнае шэсьце дэмманстрантаў, што скіроўваліся з кветкамі да Акрэсціна, сустрэў вайсковы кардон, які пачаў адціскаць людзей назад. Пачуліся выбухі шумавых гранат, утварыліся дымавыя заслоны. Народ, караскаючыся па брудным схіле, ратаўваўся ля плота. Салдаты пагналі людзей па вузенькім праходзіку ля плота: некаторыя пачалі падаць, хтосьці сам мусіў зъбягаць уніз. Усіх, хто апінаўся ўнізе, жорстка збывалі дручкамі й нагамі. Пры гэтым спэцназаўцы брутальна лаяліся. Кідаючыся на ахвяру альбо цягнучы яе за сабой, маюкаліся: «К ноге, я сказаў! Жывотное, ...!»

Некаторым з тых, хто змог утрымаша ля плота, пашчасціла ўцячы: хлопцы падсаджвалі дзяўчат цераз плот, дзе іх пры-

маў гаспадар аднаго з прыватных дамкоў. Людзі на хаду дзячылі яму за дапамогу. Дай Бог, каб гэтага сумленнага чалавека не пасадзілі. За плотам людзі дробнымі купкамі ўцякалі праз двары, у якіх сутыкаліся з паўлічэнкаўскімі зачысткамі. Некаторых наганялі, а хтосьці здолеў уцячы. Дадому вярталіся хто як мог. Сярод адступоўцаў было чуваць: «Ну, цяпер ня сорамна глядзець сыну ў очы. Наступным разам нас будзе болей!»

Так, гэта было страшна, жахліва страшна. Толькі ня там, а ў хаце, калі прыйшло ўсьведамленыне адноснае бяспекі. Ад съмяротнага жаху дух займае й сёняня. Безумоўна, убачанае не забудзенча ніколі. Але толькі знаходзячыся на піку гэтага страху, чалавек пераадольвае яго. Так спараджаецца нязломная вера, нескароная мужнасць і неадольная прага Свабоды.

Н.С., Менск

«Я не змагла б дараваць сабе, калі б сышла з плошчы»

У ноч на 4 красавіка ў Менску ѹ Жодзіне на свабоду выйшли 200 чалавек. Каля тысячи чалавек сустракалі іх ля турэмных брамаў. Рэпартаж Сямёна Печанка.

Ля прымальніка-разъмеркавальніка а 2-й ночы на Ак-рэсыціна сабралася некалькі соцені чалавек. Вуліца была застаўленая аўтамабілямі. На сынезе гарэлі сівечкі, выстаўлены ѹ форме сэрца. Моладзь фатаграфавалася, гралася гарбатай. Размовы, съмех маладзёнаў і насыцярожаныя чаканьнем твары бацькоў, выхапленыя зь цемры ўспышкамі фотаапаратаў, — так праходзіў час у чаканыні выхаду вязняў.

Каля 3-й ночы людзей сабралася гэтулькі, што стала немагчыма пад'ехаць на аўтамабілі.

Перад уваходам людзі стварылі жывыя каўдор. Зъявілася вялікая расыяжка з надпісам «Разам!».

Першага вызваленага на той пусціні моўчкі, але наступных вызваленых вітаўавацыямі і крыкамі «Слава героям!». А вось родныя віншуюць маладзёна, які за кратамі адзначыў свой дзень народзінаў. Натоўп скандуе «З днём народзінаў!», сябры наліваюць шампанскага. Падносяць япчэ шампанскага — ім частуюць кожнага вызваленага. У кагосці зъяўляюцца пакункі CD зь беларускай музыкай. Іх таксама дораць кожнаму. Не, ня ўсім. Аднаго маладзёна адразу падхапілі бацькі, аднялі ўбок і началі ўшчуваць.

Выходзіць польская журна-

Андрэй Ганчук

Палітвязні жодзінскай турмы выходзяць на волю.

лістка Вераніка Самалінськая. Першыя слова Веранікі на волі ўпізніваюць — яна зусім не шкадуе аб тым, што зь ёй здарылася: «Тут я пазнаёмілася з найлепшымі дзяўчатарамі Беларусі».

Атака на намётавы гарадок засыпела Вераніку ѹ чарзе па гарбату. Падчас загрузкі ѹ МАЗы яе не чапалі, але яна стала сьведкай зьбіцця як хлопщаў, так і дзяўчат. На Ак-рэсыціна польку доўгі час не маглі аформіць. Потым стала вядома, што пры спробе патрапіць да яе ѹ будынак разъмеркавальніка быў зьбиты польскі консул. «Каб вашыя міліцыянты раптам атрымалі такую колькасць як стомленаі стаяньям на плошчы маладзі, а сапраўдных злачынцаў, то апічога б не зрабілі — дзейнічалі крайне непрафэсійна», — мяркую яна.

Дзяўчына наракае на ўмовы: адсутніцца гігінічных сродкаў, холад і няякасную ежу.

Суд польская журналістка называе фарсам. «Мне адмовілі ў перакладніку, і зразу

мець тое, што было ад рукі неахайна напісана ѹ пратаколе, я не змагла». Ёй адно патлумачылі, што свае 10 сутак яна будзе адбываць за ўдзел у несанкцыянаваным мерапрыемстве, выкрыкваныні антыдзяржаўных лёзунгаў «Жыве Беларусь!» і «Далоў Лукашэнку!».

У часе адседкі Вераніку выклікалі на допыт. Зь ёй гутары ў «бардзо мілы» гэбіст. Яго цікавіла («не для пратаколу») яе стаўленыне да крымінальнага перасыльду актывістаў незарэгістраванага «Маладога фронту». Вераніка, якая абараніла магістарскую працу на тэму рэпресій у сацыялістычны час, паводзілася на допыце асьцярожна.

У камеры Вераніка пазнаёмілася з тэлежурналісткай Грамадзкага тэлебачання Грузіі Ніно Гіёргабіяні, якую затрымалі разам з апрапаратам Георгіем Лагідзэ падчас здымак рэпартажу ля Ак-рэсыціна, аўбінаваціўшы ў тым, што здымачная група працуе без акредытациі. Ужо потым

журналістка атрымала 5 сутак арышту за «дробнае хулиганства». На сёньня яна ўжо адбыла свой тэрмін і зъехала ў Кіеў асьвятляць сустрэчу прэзыдэнта Украіны і Грузіі (што праўда, візит адкладзе-

ны). Найбольш польскую журналістку ўразілі нашыя дзяўчата, якія цігам усяго тэрміну вельмі мужна трымаліся. «Яны ўсіх чыталі «Quo vadis» па-беларуску, і я адчуваала, наколькі гэты твор пасуе да сцугаць».

Толькі апошнюю ноч перад вызваленнем дзяўчына праўляла ў кампаніі непалітычнага кантынгенту — дзівуючымі бамжых, нелегалкі-ўзбечкі і дзяўчыны, якую затрымалі за крадзеж.

Вераніка зусім ня кaeцца, што ўначы з 23 на 24 сакавіка выбрала сабе лёс не журналісткі, а ўдзельніцы падзеяў. «Потым я астатаць жыцця не змагла б дараваць сабе, калі б сышла з плошчы», — кажа люблінская карэспандэнтка «Газеты выбарчай».

Сямён Печанко

На Акрэсціна съпяваюць і гуляюць у шашкі

Пра ўмовы ўтрыманья зньявленых у ізялтары УУС Менгарвыканкаму на завулку Акрэсціна нам распавёў Аляксей Шэін, вызвалены 24 сакавіка пасля пяці сутак арышту.

Самая вялікая патрэба арыштантаў — інфармацыя. Вельмі важна перадаўца газеты. У камэры, куды патрапіў Аляксей, газеты былі: іх перадавалі сп. Антончыку. Аднак зь нядзелі 19 сакавіка па чацвер перадачы забаранілі. Кажуць, у якасці пакаранья за мабільнік, знойдзены ў кагосьці з арыштантаў. Яшчэ адзін мабільнік застаецца ў турме. Міліцыя шукала яго па камэрах, але так і не знайшла. У камэры Аляксея тро разы чынілі ператрус.

Зньявленыя здагадваліся аб падзеях падчас вывазаў на суд: у калідорах турмы сустракалі ўсё новых людзей. Па колькасці затрыманых можна было здагадвацца, што акцыя ёсё яшчэ працягваеца. Ад Волгі Кузьміч і Анатоля Лябедзькі даведаліся пра намёты гарадок, хоць міліцыянты не дазвалялі размаўляць.

Зньявленыя таксама перамаўляюцца праз вэнтыляцыю: складаюць варонкай газету, прыкладаюць да вэнтыляцыйнай адтуліны і кажуць: «Гаворыць камэра нумар...»

Пра заход і разгон намётовага гарадка а 3-й раніцы 24 сакавіка зньявленыя здагадаліся адразу ж: усю ноч езьдзілі аўтобусы, турма гула, чулася і шмат дзяўчоных галасоў.

Умовы ўтрыманья

Новы белы будынак на Акрэсціна — гэта ізалятар часовага ўтрыманья — прымальнік-разъмеркавальнік (ІЧУ ПР). Як кажуць міліцыянты, ён яшчэ ня ўведзены ў эксплюатацыю, але заселены. Аляксей быў адным з першых жыхароў. У адровыненне ад старога будынку АСПР (аб'яднанага спэцпрымальніка-разъмеркавальні-

ка), там у камэрах ёсьць нары (1- і 2-павярховыя), тумбачкі, у кожнай камэры — радыёкропка, рукамыйніца з гарачай вадой, прыбіральня адгароджана дзъвярыма. Патрапіўшы ў камэру, Аляксей адчуў сябе шчаслівым: раней ён сядзеў у АСПР і таму змог ацаніць розніцу ва ўмовах утрыманья.

Зараз, пасля акцыі, заселеныя абодва будынкі: ІЧУ ПР і АСПР.

У будынку АСПР самыя халодныя камэры — на першым паверсе. На падлозе стаяць лужыны, а сцены пакрыты тоўстым налётам жоўтай цвілі. У некаторых камэрах не зачыняюцца вокны. Аляксею ўдалося прыляпіць шкло да рамы хлебным мякішам — стала трошкі цяплей.

Кормяць на Акрэсціна двойчы на суткі. А 7—8 раніцы зньявленыя атрымліваюць кашу («сечку») і нешта накшталт гарбаты, увечары (час не фіксаваны, а 21—23) — зноў кашу, баланду, хлебную катлету і гарбату.

Пасля зньявлення арыштант атрымлівае рахунак, які мусіць аплаціць: 15% ад базавай величыні за кожны дзень арышту. У выпадку Аляксея — 13900 рублёў. Заплаціць гэтыя гроши трэба цягам 15 дзён, інакш яны будуть спагнаныя прымусова.

Побыт

Галоўная проблема для зньявленага — чым заніць час. Камэра Аляксея

ўсім складам гулялася ў шашкі, зробленыя з хлеба — белага і чорнага. Дошка для гульні была выразана на нарах. Урокі шашак даваў Анатоль Яцэнка, віцэ-прэзыдэнт сусветнай фэдэрэцыі шашак, грамадзянін Украіны і супрацоўнік Украінскага міністэрства спорту. У асобе Сяргея Антончыка ён знайшоў моцнага партнэра па гульні: Антончык некалі быў чэмпіёнам прамысловага аб'яднання. Анатоль Яцэнка прыехаў 12 сакавіка на адзін дзень заключыць дамову зь Беларускай фэдэрэцыяй шашак, а увечары на 15 хвілінаў завітаў да Лядовага палацу паглядзець на кандыдата Мілінкевіча. Будынак беларускай Фэдэрэцыі (вул. Маркса, 10), які знаходзіцца ў адным будынку з Нацыянальным алімпійскім камітэтам, быў адзначаны на мапе сп. Яцэнкі кружочкам. Гэта і выклікала падазрэнні ў міліцыянтаў.

Салідарнасць

У турме ёсьць свае рытуалы праўвы салідарнасці. Напрыклад, калі зньявленыя чуюць, што некага вядуць па калідоры, з камэраў крычаць: «Жыве Беларусь!» Уся турма адказвае: «Жыве!» Увечары нехта (мяркуючы па голосе, спадар Юх) съпяваў песні. Праз сыштому вэнтыляцыі іх можна было чуць па ўсіх камэрах, зь іншых камэр людзі яму падпівали. Пры жаданыні можна было нават вывучыць рэпэртуар.

Вялікая дапамога кожнаму зньявленаму — Біблія. Сваю Біблію Аляксей аддаў сукамэрнікам, калі пакідаў турму. Гэта вялікая падтрымка ў моманты адчаянія. Цытата «няма выпрабавання па-над сілу» пайтаралася ў камэры вельмі часта, кажа Аляксей. І яшчэ вельмі вялікая падтрымка для асуджаных — гэта прысутнасць на судзе блізкіх і сяброў.

Вераніка Дзядок

Тыдзень прайшоў пад знакам вызвалення палітычных воленых. На фота: сутрача ля Акрэсьціна.
НВЭКПУДЛ ВІГО

Беларускае кірауніцтва вымушанае выбіраць між кепскімі ды вельмі кепскімі для сябе сцэнарамі. Піша Аляксандар Класкоўскі.

«Газпром» падвёў вынікі прэзыдэнцкіх выбараў у Беларусі», — жартуе маскоўскі «Коммерсантъ». У Менску не да жарту. Нібыта ў разумелі, што дурніцы ня будзе. Але ж каб так крута...

І калі кіраунік «Газпрому» Мілер эўфэмістычна сказаў пра цэны «еўрапейскага ўзроўню», то ягоны намеснік Разанаў праз пару дзён як цьвік убіў: з наступнага году — уздымем утрай! То бок — пад 140 даляраў.

Нават дысцыплінаваныя менскія чыноўнікі забурчэлі пра шантаж.

Тым часам палітычныя дылетанты і з расейскага, і з беларускага боку загарэліся надзеямі.

Тамтэйшыя вялікадзяржаўнікі пускаюць сылінкі, што нарэшце зьдзейсніца доўгачаканы аншлюс — а іначай куды «бацьку» падзеца?

Паціраюць руکі і асобныя нашы барацьбы: ну, усё, капец, Путін нарэшце зваліць дыктатара!

Асабліва няслушнай падаеца вэрсія, што беларускага кірауніка хочуць змусіць да пасады віцэ-прэзыдента саюзна дзяржавы. «Тады расейская эліта атрымае праблему, у якой ёсьць імя і прозвішча — Аляксандар Лукашэнка, — кажа палітоляг Валер Карбалевіч. — Калі ён з пасады старшыні антыкарупцыйнай камісіі раскруціўся, то ўжо з другой пазыцыі ў саюзнай дзяржаве...»

Насамрэч, пакуль што ідзе гульня мускуламі. Прэлюдыя да чарговага гандлю вакол ласых кавалаку уласнасці.

Адно што гэтым разам Москва будзе даціскаць. Колькі можна заставацца

Газтромб

з носам заміж пакету акцыяў «Белтрансгазу»? Разанаў дэкліраваў адкрытым тэкстам, што ягоная карпарацыя хоча пачуваша сапраўднай гаспадыніяй беларускай трубы — улучна з газаразьмеркаваньнем і рэалізацыяй прадукту спажыўцам.

Лукашэнка ж, здаецца, спаліў масты публічнымі заявамі, што за бясцэнак «Белтрансгаз» не аддасть. Дый нават у выпадку нейкага кампрамісу такога шалёна таннага газу ўжо ня будзе — хаяць б таму, што ён даражэ і ў самой Растеі.

Эканаміст Леанід Заіка мяркуе, што \$80 ёсьць крытычнай ценою для

нашых прадпрыемстваў. Эксперт Валер Дацкевіч зазначае, што пры \$100 рэнтабельнасць беларускай эканомікі становіцца практычна нулявай.

Яшчэ адзін эканаміст — Яраслаў Раманчук — схільны лічыць, што суворыя імпэратывы падштурхнуць Лукашэнку да эканамічнае лібералізацыі. Натуральна, працэс будзе фрагментарны ды непасльядоўны, але ж систэма такая, што толькі вытаргні адну цаглінку...

І ўсе эксперыты сышодзяцца на tym, што зараз беларускае кірауніцтва павінна выбіраць між кепскімі ды

ЮЛІЯ ДАЦКЕВІЧ

і кепскім для сябе сцэнарамі.
усіць наступаць на горла
ай песьні, выпускаць джына з
кі.

ым сэнсе прэсінг прагнага
праму» сапраўды становіцца
нікам ціску на рэжым. Дасюль
ымаўся на здольнасці
выпечваць абываталю
альны паводле постсаўковых
праў дабрабыт. У значнай
ні — на кошт расейскіх
оррэнцыяў.

рэсурс улады выглядае хісткім

яльныя ж забурэнныі, кажуць
олігі, часта здарающа не ад
ы, а ад того, што рэзка
пещца рост дабрабыту ды
кае крыйіс няспраўджаных
няй.

**Вось вам
білет ваш**

Нараніцу 24 сакавіка, пасцьля ліквідацыі намётавага гарадка, на плошчы з'явілася дзяўчына. Яе забралі разам зь іншымі, але выпусцілі з Акрэсьціна, бо мела пасьведчанье сябры БРСМ. Плачучы, яна спаліла гэты билет. «Пэнсіянэры», якія дзяляжурылі на плошчы, здалі яе спінназаўцам.

Што наша жыцьцё? Гульня!

Ва Україне пазнаёміўся з такой цікавай зъявай, як «палітычны таталізатар». Напрыклад, на берагах Дняпра букмэкеры ахвотна пагаджаюцца даць за кожную ўкладзеную грыўну 1 000 даляраў, калі Партыя абароны правоў сексуальных меншасцяў «Весілка» набярэ больш за 0,001%. Чаму б такую практику ня ўвесыці ў Беларусі? Фэльетон Леліка Ушкіна.

Правілы гульні: заклаўшы адзін рубель, вы можаце атрымаць гратковы бонус у пропорцыі, прыведзенай ніжэй, у тым выпадку, калі споўняцца наступныя ўмовы.

1,0000001 рубля за 1 укладзены рубель, калі ён так і не атрымае візы ў Гаагу.

1,000001 за 1, калі спадара Валера Щукіна пасъпгоць асуздіць да 26 красавіка за лаянку матам у публічным месцы.

1,0001 за 1, калі цягам наступнага дня шэф КДБ ня здоле вявіць змовы спэцслужбай Грузіі ў супрацы са шпіёнамі дзяржавы Фіджы.

1,001 за 1, калі у выніку перадачы Радзі 50% маёмасці «Белтрансгазу» гэта супэрмэгаакцыя ня будзе названа ў афіцыйнай прэссе «геніяльная праявай элястычнай палітыкі ў вобласці энэргетычнай бяспекі з боку беларускага кіраўніцтва».

30 000 рублёў за 1 рубель, калі ніводзін студэнт — удзельнік намётавага мястечку на плошчы ня будзе адлічаны з ВНУ за вучэбную непасыпховасць.

200 000 за 1, калі лідэр гурту «Сябры» найбліжэйшым часам выпусьціц мэга-гіт «Слухай радыё «Свабода».

3 000 000 за 1, калі абсалютна непадкунны і незалежны Вярхоўны суд задаволіць скаргу Мілінкевіча на фальсифікацыю выбараў.

500 000 000 за 1, калі ў хакейным турніры на прызы презыдэнта Рэспублікі Беларусі пераможа зборная ЗША.

35 000 000 000 за 1, калі «Саўбелка» ў наступны панядзелак выйдзе па-беларуску.

1 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000 рубліў за 1, калі нехта з байцоў АМАПу, што зъбівалі людзей, будзе прыцягнуты да крымінальнай адказнасці.

Стаўкі на тое, што падчас інаўгурацыі прэзыдэнт хоць раз скажа слова «дэбіл» і «адмарозак», больш не прымаюцца. Запцвярджаю: Дырэктар букмэкерскай кантролю

Ляпунов

Лёлік Ушкін

АНДРЭЙ ГЛЯНЦЕВІЧ

Час Салідарнасьці

55 літаратарадаў уступілі ў Саюз беларускіх пісьменнікаў 4 красавіка. Гэта сымбалічны крок напярэдадні працэсу ў Вярхоўным судзе, які 6 красавіка мае вырашыць лёс найстарэйшай грамадzkай арганізацыі.

4 красавіка ў СБП былі прынятыя як аўтары з гіганцкім стажам ды жыццёвым досьведам (акадэмік Радзім Гарэцкі), так і маладыя творцы (Рагнед Малахоўскі). Сярод новых «набыткаў» Саюзу пісьменнікаў апынуліся творцы пакалення, што прыйшло ў літаратуру ў 1980-я, але тады не адчувала патрэбы ў Саюзе: Сяргей Дубавец і Тацяна Сапач, сёстры Галіна й Ірына Дубянецкія. Уступіў у Саюз дагэтуль прынцыпова пазасаюзны гісторык Анатоль

Сідарэвіч і кіраунік інфармагенцства БелаПАН Але́с Ліпай, для якога пазіція — гэта хобі. Далучыўся да Саюзу бадай увесе сутнасна апалытыхны «Бум-Бам-Літ».

Сярод новапрынятых літаратарадаў апынуліся і людзі, якія ніямали высілкаў паклалі на змаганыне з створанай за сталінскім часам пісьменніцкай арганізацыяй. Чаму цяпер яны вырашылі зъмяніць сваё стаўленне да Саюзу пісьменнікаў?

С. Дубавец адказаў съціслася: «Таму што час прысыпеў».

А. Сідарэвіч выказаўся больш разгорнута: «Годзе ў 1985 ці 1986 Ніл Сымонавіч мне з tryбуны пісьменніцкага з'езду прапаноўваў уступаць у Саюз. А нябожчык Аляксей Гардзіцкі казаў: рыхтуй паперы. Я яму адказаў: я не ўступаю ў арганізацыі, створаныя Язэпам Вісарыёнавічам, — у калгасы і ў Саюз пісьменнікаў. У калгас я так і не ўступіў, калгасынкам ня стаў. А Саюз пісьменнікаў ужо перастаў быць арганізацыяй сталінскай. У нас ужо ёсьць арганізацыя паралельная, якая працягвае традыцыі Язэпа Вісарыёнавіча. Цяпер той самы час, калі ўжо трэба ўступаць».

Падтрымала гэтае меркаваныне і Т. Сапач: «Час зъмя-

ніўся. У савецкія часы пісьменнікам патрэбная была нейкая абарона, нейкія гарантыв. А мы людзі, якія не хадзілі ні ад кога ніякіх гарантываў. Цяпер я разумею, што прыйшоў той час, калі чым болей месцаў, дзе ты можаш паказаць, што ты не нэўтральны, — tym лепши. Цяпер гэта — адно з тых месцаў, дзе можна сказаць, што ты не нэўтральны. У час, калі Саюз патрабуе абароны, я хачу быць ягоным сябрам, бо як сябар я могу яго абараніць».

Адам Воршыч

Віншаем нашаніўца Сяргея Дубаўца (на фота), Тацяну Сапач, Алега Аблажэя, Анатоля Сідарэвіча і інш. з уступленнем у Саюз пісьменнікаў.

Колькі затрыманых? І 200 ці 550?

Колькі чалавек было затрымана падчас Тыдня Волі ў Менску? Афіцыйныя звесткі й паведамленыні праваабаронцаў розніцца.

Праваабаронцы кажуць пра больш чым тысячу затрыманых толькі ў стаўліцы 19—25 сакавіка і 150 прэвэнтыўна затрыманых у рэгіёнах на працягу сакавіка. Генпракурор Беларусі Пя-тро Міклашэвіч жа паведаміў, што 19—25 сакавіка ў Менску былі затрыманыя «былы за 500 чалавек». Зь іх адмініст-

рацыйныя арышты тэрмінам на 10 сутак атрымалі 288 чалавек, на 15 сутак — 112 чалавек. 53 непаўнагодзінных міліцыянты адпусцілі.

Пракурор не прывёў статыстыкі затрыманых на 3, 4, 5, 7, 8, 9 сутак. Іх лік (няцяжка спраўдзіць па хроніцы затрыманняў) ідзе на дзясяткі. Так, гэткі тэрмін звычайна прысуджалі дзяўчатам, сем сутак атрымлівалі і многія мужчыны. Не ўвай-шлі ў пракурорскі падлік тыя, хто адседзеў 2—3 сутак і быў потым пакараны штрафам.

Што паказваюць съпісы прозывішчаў затрыманых і асуджаных, склад-

зеных праваабаронцамі? За першыя суткі стаяння намётавага гардка было затрымана 108 чалавек — усе імёны вядомыя. За другія — яшчэ каля 100. Колькасць затрыманых за трэція суткі невядомая, але наўрад ці яна была значна меншай. У ноч штурму з плошчы было вывезена каля 450 чалавек. Паводле розных звестак, 25 сакавіка падчас разгону мірнай дэмманстрацыі было затрымана не меней за 50 чалавек. Выходзіць, каля 800 прозывішчаў.

Суды над затрыманымі праводзіліся съпешна і ў многіх выпадках непублічна: імёны многіх з асуджаных становіцца вядомымі толькі цяпер. Многія нядайня «насельнікі Акрэсьціна» распавядаюць, што зь імі ў камэрэх сядзелі людзі, чых імёнаў няма ні ў якіх съпісах пацярпелых. Таму ня дзіўна, калі вядомы лік затрыманых у Менску 19—25 сакавіка можа неўзабаве яшчэ ўзрасці.

Аркадзь Шанскі

Людзі шукаюць сваіх родных у съпісах зняволеных ля Акрэсьціна.

Мілінкевіч: «Аблога рэжыму» з трох кірункаў

Мілінкевіч абавязаць новую тактыку апазыцыі: «аблога рэжыму»

5 красавіка прэс-служба лідера Аб'яднаных дэмакратычных сілаў распаўсюдзіла тэкст звароту Аляксандра Мілінкевіча да беларускіх грамадзян.

У ёй эксп-кандыдат у прэзыдэнты называе перамогу Лукашэнкі «піравай», падкрэсліваючы, што выбары выиграла апазыцыя: «[Мы] выигралі ў розумах людзей. Прыхільнікі пераменаў аб'ядналіся, перадолелі страх і гатовыя змагацца... Беларусь ужо іншая. Съмлелайшая, вальнейшая, больш інфармаваная».

Аднак улада зъменіцца толькі ў тым выпадку, калі на вуліцы Менску выйдуць не дзясяткі, а сотні тысячаў, засыпераючы А.Мілінкевіч: «Дыктатура ніколі не аддае ўладу на выбарах, яна праіграе толькі сіле народу». На думку Мілінкевіча, пакуль крытычныя масы няма, тактыкай апазыцыі павінна стаць «аблога рэжыму».

Вартага нагадаць, што 25 сакавіка, на День Волі, А.Мілінкевіч заявіў пра ўтварэнне грамадзкага руху за «Свабоду, праўду, справядлівасць». На-

ступным этапам дзеянасці адзіны кандыдат бачыць пераход «да штодзённай асьветніцкай і інфармацыйнай працы дзясяткаў тысячаў валантэрў свабоды». Кароткатэрміновым задачамі ён называе тры асноўныя кірункі дзеянасці.

«**Свабодныя выбары**» — стварэнне ўмоваў для праіздзення свабодных і адкрытых выбараў са зборам подпісаў па зъменах Выбарчага кодэкса, па адкліканні дэпутатаў палаты прадстаўнікоў і мясцовых саветаў.

«**Свабоднае слова**» — праўру інфармацыйнай блікады вакол Беларусі. «Будуць створаныя за межамі краіны незалежныя TV і радыё, яны будуть рабіцца беларусамі, гаварыць пра беларусаў і вяяпчыць

на Беларусь. Мы падтрымаем недзяржаную прэсу... Мы пашырим зону свабоднае інтэрнэт-прасторы», — съцвярджае А.Мілінкевіч.

«**Свабодная адукацыя**». Гэты кірунак прадугледжвае стварэнне народных універсytатоў сучасных ведаў у Беларусі, магчымасці навучання ў найлепшых універсytатах Эўропы, паколькі «У Новай Беларусі... будуць... запатрабаваныя маладыя людзі з сусветным узроўнем адукацыі, не сапсананыя ідэалёгіяй, якія пройдзут салідную практику».

Зъяўтае ўвагу тое, што ў апубліканым звароце А.Мілінкевіч часцей зъяўляецца ад «я», а не ад «мы», чым ён гэта рабіў падчас прэзыдэнцкай кампаніі.

Поўны тэкст звароту друкунецца на сایце А.Мілінкевіча www.milinkovich.org.

АГ

21 актывіст пад крымінальнымі справамі, 9 новых палітвязняў

Як паведамляюць праваабаронцы зъ незарэгістраванага цэнтра «Вясна», падчас выбарчай кампаніі ў Беларусі крымінальныя справы паводле палітычных матываў узбуджаныя супраць 21 грамадзкага актывіста. Адзін з іх асуджаны на 5 месяцаў арышту, 8 знаходзяцца ў СІЗА пад вартай да разгляду справы ў судзе. Адміністрацыйнымі шляхам (арыштамі на суткі, штрафамі і г.д.) па ўсёй краіне за сакавік было пакарана 1200 чалавек.

Увазе студэнтаў, выключаных з ВНУ

Вядзецца збор інфармацыі пра студэнтаў ВНУ, калікі тэхнікум, ПТВ, што зазналі перасылед (былі арыштаваныя, збітывы, адличаныя) падчас прэзыдэнцкай кампаніі і пасылаюць. Калі вы былі выключаныя са сваёй навучальнай установы, то можаце працягнуць навучанье не за мяжой. Т. для даведак: 8-029-612-57-38 (Людміла), e-mail: aspienka@yahoo.com.

Нагадаем, што 30 сакавіка Аляксандар Мілінкевіч і прэм'ер-міністар Польшчы Казімеж Марцінкевіч пры-

сутнасці рэктараў шасьці найбуйнейшых польскіх універсytетаў падпісалі Дэкларацыю аб стварэнні фонду дапамогі рэпрэсаваным беларускім студэнтам імя Кастуся Каліноўскага. Беларусы могуць разьлічваць прыкладна на 300 месцаў у польскіх ВНУ — ім будуць апічаныя кошты навучанья і пражыванья ў Польшчы. Ад ліпеня ў польскіх ВНУ пачнуща курсы польскай мовы для беларускіх студэнтаў. Пачатак заняткаў — 1 кастрычніка.

Дзень Волі ў Вільні

Свята Дня беларускай незалежнасці ў Вільні адначыла Таварыства беларускай культуры ў Літве. Старшыня ТБК Хвадар Нюнька распавёў пра гістарычную дату аўгуставічнай БНР. Быў зачытаны зварот старшыні Рады БНР Івонкі Сурвіллы. Вядомы рыскі мастак Вячка Цепелін распавёў пра сівяткаванье Дня Волі і справы беларушчыны ў Літві. З прывітальнімі словамі высупілі пропагандысты беларускай культуры ў

Літве Валдас Банайціс, настаўніца Алена Забельская і мастак Станіслаў Зялёнка.

На жаль, запрошаныя госьці зь Беларусі — Уладзімер Арлоў, Зінаіда Бандарэнка, Віктар Шалкевіч — не змаглі прыехаць з прычыны гарачых падзеяў у Менску.

Усе ж імпрэза праішла вельмі пасыпахова, і людзі ўжо за кубкамі кавы і прыемнай сяменай бяседай дойгі яшчэ не хацелі разыходзіцца.

ХН, Вільня

У Познані ў знак салідарнасці

У Познані ў знак салідарнасці зь беларусамі, якія ахвярна змагаюцца за вяртанье дэмакратыі ў Беларусь, вывешана палотнішча зь вялікім надпісам «Свабода для Беларусі». Штандар вісіць на помніку Двох Крыжоў, усталяваным у гонар загіблых палякаў, якія змагаліся за свабодную Польшчу ў часы камунізму. Першы крыж сымбалізуе 74 забітых у 1956 годзе дэмманстрантаў. На другім крыжы выбітыя гады наступных паўстанняў, задушаных уладамі: 1968, 1970, 1976, 1980, 1981. На мачце побач з крыжамі лунае бел-чырвона-белы сцяг.

Сцяг і палотнішча былі вывешаныя 16 сакавіка ў Дзень салідарнасці зь Беларусью і вісяць там дагэтуль.

Апрача сымбалічных жэстаў Познань выказвае таксама рэальную дапамогу. На навучанье ў гэты горад прыедзе група студэнтаў, рэпрэсаваных за грамадзкую актыўнасць у Беларусі.

Віталь Воранаў, Познань

хроніка

Асуздзілі непаўнагоддзю за пратэст калі расейскага пасольства

29 сакавіка суд Цэнтральнага раёну Менску пакараў 16-гадовую моладзевую актыўістку **Вераніку Лазоўскую** судовым папярэжаннем. Дзялчыну затрымалі 28 сакавіка падчас несанкцыянаванай акцыі пратэсту ля расейскай амбасады, а судзілі за затрыманьне 6 сакавіка. Тады затрымалі ўйную сяброўку, а калі Вераніка прыйшла ў Цэнтральны РАУС Менску пацікавіца сяброўчынім лёсам, затрымалі і яе. Паводле словаў дзяячут, у міліцыі яе ўдарыў маёр Шарагураў, а пры надглядзе знайшли афіцыйныя агітацыйныя ўёткі Мілінкевіча.

Шчучынскага хлопца ломяць

Сяргея Лашкевіча з Шчучына 29 сакавіка перавялі з спэцпрымальніка райаддзелу міліцыі ў СІЗА гарадзенскай турмы. Хворы на астму Лашкевіч знаходзіцца пад арыштам з 14 сакавіка. Яму дагэтуль ня выставілі ніякіх авбінаваччынчы, але абвесьцілі падазраваным у «падрхтоўцы асобай да ўдзелу ў масавых беспарядках» (арт.293 КК).

Крымінальная справа маладафронтайцу

У справе маладафронтайцу працяваюца допыты: 29 сакавіка супрацоўнік КДБ даліты студэнта беларускай філялёгі Гарадзенскага ўніверсітету **Вольгу Палуйчыку** і **Зымітру Цесельянку**. Дзялчына пратаколу допыту не падпісала.

Штраф у Жабінкаўскім раёне — за даклад ААН

Васіля Андрасюка з вёскі Старое Сяло Жабінкаўскага раёну 30 сакавіка суд Ленінскага раёну Берасцьця пакараў штрафам у 100 тыс.-руб. за «краспаўсюд друкаванай працдукцыі, выдадзенай з парушэннем усталяванага парадку». Яшчэ 17 студзеня Андрасюка затрымалі ў Берасцьці падчас распаўсюду брашуры «Распубліка Беларусь: Пытаныне аб парушэнні правоў чалавека і асноўных свабодаў у любой частцы съве-

ту» з дакладам адмысловага дакладчыка Камісіі па правах чалавека ААН Адрыяна Сзвэрына.

У Салігорску фантасмагорыя

Актыўіста салігорскай філіі РГА «Беларускі Хэльсінскі камітэт» **Леніда Мархотку** 30 сакавіка выклікалі ў міліцыю, дзе паказалі напісаны на яго пратакол. Згодна з дакумэнтам, 11 лютага Мархотка падарыў дырэктары салігорскага гатэлю брашуру «Беларусь: дарога ў будучыню», што ня мела выхадных звестак, ды «паспэле перашкодзіц засяленню дэлегацыі». Пратакол мае быць перададзены ў суд.

Камуністка пад судом

Светлагорскі суд 30 сакавіка аштрафаваў **Віктара Ахрамчука** і пэнсіянэрку, актыўістку ПКБ **Святлану Міхальчанку** на 3 б. (93 тыс.) за распаўсюд агітацыйных матэрыялаў за А.Мілінкевіча, што й было прызнана парушэннем закону.

Штраф Карняненку

Суд Жлобінскага раёну пастараваў аштрафаваць **Віктара Карняненку**, давераную асобу А.Мілінкевіча, на 5 б. (155 тыс.) і зьнішчыць 28 000 буклетаў кандыдата на презыдента, выдадзеных на сродкі Цэнтравыбаркаму. Машыну палітыка слынілі 6 сакавіка, буклеты былі канфіскаваныя на падставе праверкі іх паходжаньня. Паседжанье суду адбылося 21 сакавіка без узделу В.Карняненкі, бо позвы ён не атрымліваў. Пра вырак суду даведаўся толькі з пастановы, якая прыйшла яму поштай 29 сакавіка.

У стане вайны з грузінамі

Менскі гарадзкі суд 31 сакавіка пакінуў у сіле разышневы суду ніжэйшай інстанцыі, паводле якога грузінскі журналіст **Георгі Лагідзэ** пакараны на 15 сутак арышту.

Маркевіча не выпускаюць

Гарадзенскому журналісту **Міколу Маркевічу** 12 дзён ня ставяць

дазвольны штамп на выезд за мяжу, хоць ён заплаціў наперад за 3 гады. У АВІРы казалі, што дазволу не дае КДБ. Журналіст лічыць, што забарона звязаная з ягонай працай на нядыўна адоўленым у Беластоку радыё «Рацыя».

Затрымалі ўёткі ў Баршчэўскіх

Супрацоўнікі ДАІ на Віцебшчыне 31 сакавіка затрымалі аўтамабіль, які перавозіў 25 000 ўётак «Народны кантроль», у якіх распаўдалася пра нядыўна падзеі на пляцы ў Менску. На кіроўцу аўтамабіля журналіста **Вадзіма Баршчэўскага** і ягонага сына **Алега** складзеныя пратаколы за распаўсюд друкаванай прадукцыі без выхадных звестак. За адмову В.Баршчэўскага адказваў, каму прызначаліся ўёткі, на яго склапі дадатковы пратакол — за непадпрадкаваныя супрацоўнікамі міліцыі.

Затрыманыя на Тыдні Волі

У Менску 26—27 сакавіка быўлі асуджаныя **Надзея Дулуп, Кацярына Жылінская, Лізавета Іванова, Ганна Мурадава, Алена Радына, Аксана Сергіенка** (усе 4 сутак), **Юлія Касьпер, Арцём Скарабагаты, Яўген Шадко** (5 сутак), **Ірына Завадзкая, Настася Каршан, Віктарыя Сахарук, Вольга Сыніціна, Надзея Сычугава** (на 7 сутак), **Яўген Сіванович** (8 сутак), **Аляксей Адамовіч, Дзяніс Арэшка, Сяргей Балай, Андрэй Барок, Зыміцер Белуш, Марыя Брыч, Братко, Максім Буйніцкі, Андрэй Бялько, Зыміцер Вянско, Алег Грубіч, Тацяна Грышан, Аляксандар Дзішчыц, Дзяніс Дзяніса, Дзяніс Завадзкі, Наталья Земчанка, Яўген Іванюк, Віталь Клепча, Зыміцер Кулеш, Глеб Курцоў, Зыміцер Марчук, Музычанка, Уладзімер Нікалайчук, Аляксандар Пажыган, Зыміцер Панкавец, Іван Паршын, Аляксандар Паўленка, Мікіта Паўроз, Кірыла Прадко, Барыс Пратасаў, Уладзіслаў Равуцкі, каталіцкі ксёндз Андрэй Сідаровіч**.

які быў з народам на плошчы, **Андрэй Скуратовіч, Сыцяпан Сывідзэрскі, Максім Сіменчык, Ян Тамілін, Васіль Хаднівіч, Ігар Хандога, Павал Харланчук, Алег Чамерка, Зыміцер Чапко, Зоя Чаропка, Уладзімер Шыла, Кацярына Янкевіч, Зыміцер Яфімаў** (на 10 сутак), **Іван Шаблінскі** (12 сутак), **Юры Аксяневіч, Зыміцер Антаневіч, Юры Бірукоў, Іван Бурыкін, Тацяна Дзяячак, Ціхан Золатаў, Максім Казакоў, Анатоль Касцючэнка, Аляксей Кубаў, Аляксандар Куўшинаў, Валянціна Малашицкая, Аляксей Марозаў, Павал Мікуловіч, Дзяніс Мільбіт, Наталья Нарэль, Аляксей Новікаў, Аляксандар Сенчанка, Дзяніс Сінічын, Яўген Якіменка, Аляксандар Якімовіч** (на 15 сутак). Невядомыя прысады атрымалі **Мікалай Вайніловіч, Зыміцер Галіноўскі, А.Дзегцяроў, Зыміцер Зывераў, Наталья Казлова, Іна Клімутко, Андрэй Копел, Кухалева, Прышненскі, Рагоўскі (?)**, **Гары Рудзянкоў, Самаль, Андрэй Сантаровіч, Січко, Н.Стахоўская, Мікалай Чыж**.

Настасія Ларына съярша прысадзілі 7 сутак арышту, а потым замянілі на штраф 20 б. (620 тыс. руб.). На 6 б. аштрафавалі **Аляксандра Мациохіна**, на 150 б. (4 млн 650 тыс.) — **Антаніну Шыш**. Як непаўнагоддні, адпусцілі **Веру Купчанку, Івана і Ільлю Шылаў**.

Затрыманыні каля Акрэсьціці

Каля ізялятару на Акрэсьціці 25 сакавіка затрымалі **Аляксандра Паўленку, Тацяну Паўленку**, якія спрабавалі высыветліць лес свайго, адпаведна, брата й сына **Аляксандра Паўленкі**.

16-гадовому адбліві нырку

Зьбіты АМАПаўцамі ў ноч на 24 сакавіка пры зносе намётавага гарадка 16-гадовы **Андрэй Кузьмінскі** трапіў у больніцу з гематомай ныркі.

АШ

абходна неадкладна схадзіць да профільнага спэцыяліста на кансультацию, бо знаходжаныне за кратамі магло істотна пагоршыць ваш стан.

Наагул, жыцьцё ў замкнёной прасторы бязь свежага паветра, съярша, без магчымасці падтрымліваць неабходную гігіену і ў стрэсавай сітуацыі не вядомасці — няпростасць выпрабаваньне. Праявіце ўдзячнасць да свайго арганізму і ўзнагародзьце яго максимальнаў колькасцю станоўчых эмоцый, доўгімі шпацирамі на прыродзе, здаровай смачнай ежай і жыцьцярадасным сэксам! Вясна ж усё-такі!

Парады лекараў былым вязням

Працяг са старонкі 19.

Аслабленыне імунітэту

Знаходжаныне ў замкнёной прасторы і блізкае сусідаваныне зь некалькімі наўват самымі лепшымі людзьмі могуць падарваць сыштэму вішага імунітэту. Калі вы адчуваеце, што пачалі хутка стамляцца, цяжка аднаўляцца, вяртацца да працы, настроймяненца раптоўна, валасы выпадаць, пазногі ламаюцца больш, чым раней, — час ужываць

полівітамінныя комплексы (лепей зь мінераламі). Ідэальна, калі выбіраце прэпараты вы будзеце разам зь лекарами. Калі сымптомы ня зынікнуть, варта правесыці больш дасканалае дасылданьне.

Абвастрэнныне хранічных хваробаў

Людзім, што мелі да зыніяўлення хранічных хвароб (гіпэртанія, хранічныя бранхіт, цукровы дыябет і г.д.), не-

Штаб Мілінкевіча абыцае пацярпельм ад рэпрэсій дапамогу

Рэдакцыя «НН» атрымала ад штабу А.Мілінкевіча наступны ліст: «Паважаныя грамадзяне!

У студзені—сакавіку 2006 г. за актыўны ўдзел у выбарчай кампаніі пакарана ў рознай форме больш за тысячу чалавек. Людзей штрафавалі за распаўсюд агітацыйных матэрыялаў за апазыцыйных кандыдатаў, саджалі на «суткі» за ўдзел у масавых акцыях, выганялі з

працы і вучобы за арганізацыю сустрэчаў з кандыдатамі ў прэзыдэнты.

Штаб Аляксандра Мілінкевіча бярэ на сябе абавязак аказаць разнастайную дапамогу пацярпельм ад рэпрэсій у часе выбарчай кампаніі. Усім, хто ў студзені—сакавіку быў рэпрэсаваны, неабходна запоўніць анкету і даслаць на адзін з указаных адрасоў».

Анкета

1. Прозвішча, імя, імя па бацьку. _____

2. Дата нараджэння. _____

3. Паштовы адрас. _____

4. Тэлефон, факс, электронны адрас. _____

5. Форма рэпрэсіі (штраф, арышт, звальненне з працы ці вучобы, крымінальная справа ці інш.).

6. За што фактычна рэпрэсаваны (збор подпісаў, вылучэнне ў склад камісіі, распаўсюд агітацыйных матэрыялаў, ўдзел у пікетах, сходах і мітынгах, ўдзел у назіраньні ці інш.).

7. Афіцыйная фармулёўка правапарушэння (хуліганства, ўдзел у несанкцыянаваным мітынгу, прагул ці інш.).

8. Спэцыяльнасьць. _____

9. Якой замежнай мовай валодаеце. _____

Штаб Аляксандра Мілінкевіча гарантуе, што ўсе, хто страйг працу ці вучобу за ўдзел у палітычнай дзеянасці, будуть уладкаваныя на адпаведную працу ці вучобу ў Беларусі ці за яе межамі.

У той жа час штаб папярэджвае, што не займаецца пытаннямі эміграцыі і атрымання статусу палітычнага ўцеха.

Інфармацыю прапануеца дасылаць альбо прыносіць на наступныя адрасы: milinkevich@gmail.com.

Аб'яднаная грамадзянская партыя: г.Менск, вул.В.Харужай, 22—1701, т.: 289-50-09, e-mail: uscpb@uscpb.org.

Партыя БНФ: г.Менск, пр. Машэрава, 8, т.: 284-50-12, 288-10-08, e-mail: upravabnf@tut.by.

Партыя камуністаў Беларуская: г.Менск, зав.Калініна, 12—311, т.: 281-68-13, e-mail: ck_pkb@mail.ru.

Менскі гарадзкі штаб: т.: 8-029-652-00-10, e-mail: vpalevikova@tut.by.

Берасцейскі абласны штаб: т.: 8-029-651-29-59, e-mail: hubarevich@tut.by.

Віцебскі абласны штаб: т.: 8-029-651-32-53, e-mail: info@sapega.org.

Гомельскі абласны штаб: т.: 8-029-654-86-56, e-mail: vladimir56@tut.by.

Гарадзенскі абласны штаб: т.: 8-029-639-93-37, e-mail: a.veras@mail.ru.

Менскі абласны штаб: т.: 8-029-624-99-31, e-mail: p.petrov@list.ru.

Магілёўскі абласны штаб: т.: 8-029-651-77-76, e-mail: uscpb@list.ru.

Штаб Аляксандра Мілінкевіча

Безбацькоўшчына

На наступны дзень пасля зьяўлення на тэлеэкранах Лукашэнкі з ягоными загадамі прыбраць свае партрэты бабулькі ў аўтобусе абміркоўвалі апошнія навіны. Быццам адна дакладна ведае, што Бацьку нейкая чараўніца-апазыцыянэрка ўракла па партрэце. Цяпер прэзыдэнт хварэе, таму і загадаў прыбраць свае выявы.

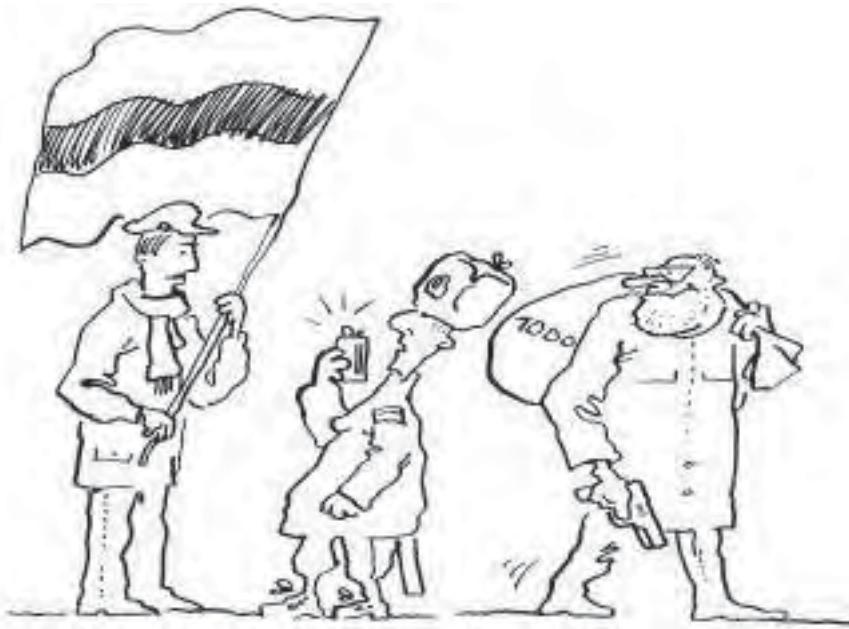
Зынкненне Лукашэнкі з этэру далося ў знакі супрацоўнікам тэлебачання. Тыя апінуліся ў становішчы сіротак. Пра заяву «Газпрому» аб падвышэнні коштага на газ нашыя каналы змаўчалі, толькі малацілі пра сяброўства і адзінства абодвух народаў. Іх можна зразумець: пакуль Лукашэнка не пракамэнтаваў дзеяньні расейскай кампаніі, самі нічога яны зрабіць ня могуць. Раптам ляпнучь ня тое... Таму нават тыднёвыя агляды пачыналіся з грузінскага турэмнага бунту. Другасны для беларусаў падзея выстаўляюцца на першы плян. З нашых навінаў апошнім часам зацікавіць можа толькі прафноз надвор'я.

Зрэшты, бальшыня адразу і не заўважыла зынкнення прэзыдэнта. Беларускія тэленавіны глядзяць толькі тады, калі німа чаго глядзець ці калі па ўсіх каналах паказваюць *аднаго*. А так наш люд па старынцы карыстаецца расейскімі крыніцамі інфармацыі.

З-за таго, што не чуваць і ня бачна зь дзяржавных СМІ нічога патрэбнага, сярод людзей распаўсюджваюцца чуткі, якія плятуцца ды павялічваюцца ў памерах.

Цяпер чаго толькі не пачуеш у гарадзкіх аўтобусах, едучы на працу. Стары дзед паціху жаліцца свайму раўналетку: «Расейцы пра падарожаныне газу гавораць, а нашыя ўсё пра съяткаваныне ўгодкаў саюзнай дзяржавы. Хаця б слова сказалі, як жыць і колькі плаціць будзем у наступным годзе. Якое к чорту аб'яднаныне...»

Руслан Равяка, Баранавічы

Нічога не зьмянілася

БТ паказала кадры, як у адной палаце ляжаць СОБРаўцы — «ахвяры разъятранага на тойпух». Чамусыць ўсе — хто з траўмаю галавы, хто з паламанаю (?) нагою, хто з носам (і шкло шлема не дапамагло?), і з шыяй — у адным аддзяленні. Але тварам (пабітым) пачярпелых праваходзінікі стаў шараговец Лосеў. Яго фота ўпрыгожвае гнейныя артыкулы на першай палаце «СБ» (28 сакавіка). Калі верыцы артыкулу, азьвярэлья малойчыкі цалялі яму ў сэрца, але на шчасце патрапілі пад вока.

У 1999 г. я быў сьведкам, як пажылья людзі на наваградзкім аўтавакзале, чакаючы аўтобус, ганілі ўдзельнікі Маршу свабоды.

Маўляў, закідалі няшчасную міліцыю камянімі. «Дажа па цілівізары паказвалі — ляжаць бедненькі ў палаатах, усе ў бінтах...»

Тут у размову ўмяшлася жанчына, што сядзела побач: «Працую я ў тым шпіталі». Яна распавяла, як у іншага аддзяленні прыйшлі здаравенныя амапаўцы, палеглі па койках у берцах і форме пад коўды. Калі прыйшлі «кіношнікі», амапаўцы зрабілі пакутніцкія твары і пачалі стагнаць. Потым, калі «сюжэт» з'янялі, у палату прыйшло начальніцтва з пакункамі мандарынаў і загадала падыміцца. Нядаўнія хворыя падняліся і пайшли ахоўваць палааты, дзе ляжалі пацярпелыя ўдзельнікі таго ж Маршу.

Нічога новага прапаганда ня выдумала за этты час.

Віталь Рыманенка, Карэлічы

Словы спачуванья

Мы ведалі, што ў Генэрала надзеіны тыл. Ведалі, што ў Генэрала добрая сям'я. Шырэйшая публіка з успамінаў «Генэральская зорка» і з кнігі Мечыслава Грыба «Беларускі мост», што выйшла нядаўна ў сьвет, магла даведацца, што яго-ную жонку завуць Любоў Іванаўна. Магла даведацца і пра абставіны знаёмства маладога пажарнага інспектара з Любоўю Іванаўнай, пра яе вучобу і месца працы.

Так было, што мы ня

надта цікавіліся сямейнымі справамі Генэрала, дыў ён ніколі не гаварыў пра іх з намі. Захоўваўся прынцып неўмяшаныня ў прыватнае жыцьцё? Можа, і так. А можа, і іншае: калі ў чалавека ўсё нармальна, дык пра што можна гаварыць? Калі ж прыйшла вестка, што Любоў Іванаўна захварэла, што яе паклалі ў шпіталь, мы зразумелі, што здарылася нешта надзвычайнае. А потым адна за адной прыйшлі горшыя весткі...

Ведаю, што з прычыны непапраўнага гора Мечыславу Грыбу выказали свае спачуваныні не адзін дзясятак людзей. «Простых» і знакамітых. Таварышаў па партыі і беспартыйных. І гэты нэ克拉лён, пэўна, народзіць пачуцьцё спагады ў шматлікіх чытачоў «Нашае Нівы».

Перамагчы съмерць, адвесыці рукою гора мы ня можам. Мы можам быць людзьмі і ў горкую для чалавека часіну выявіць людзкую салідарнасць.

Анатоль Сідарэвіч

Даруйце, што я ня з вамі

Пятыя суткі сяджу ў Інтэрнэце. Штотрыхвіліны аднаўляю старонкі «Свабоды», «Нашай Нівы», БелаПАНу і нават нялюбай «Хартыі». І так, я ўпэўнены, робяць многія з тых, хто ў гэтыя дні апынуўся за межамі Беларусі.

Пачуваюся нямоглым. Ад таго, што ня з тымі хлопцамі і дзяўчатарамі, што стаяць на плошчы. Ад таго, што не магу да 31 сакавіка прылящець у Менск. Ад таго, што зусім нічога — на такой адлегласці — зрабіць не магу.

Штодня размаўляю з кіеўскімі таксоўшчыкамі. Большаясьць не падабае ўласную ўладу, нават «памаранчавую». Але тым, хто стаіць у Менску на Каstryчніцкай плошчы, спачуваюць усе. Яны зычаць беларусам свабоды.

19 сакавіка было расчараўаньне: людзі пайшлі спаць. Так, у сyne, рэвалюцыі ня робяцца. Ужо 20 была радасць: съпяць ня ўсе.

Чытаю кожны радок

Хадановічавых вершаў. Слушна кажа Хадановіч: выглядае на тое, што на Каstryчніцкай плошчы беларускае мэтро больш ня будзе спыняцца. Праехалі мы нэакамунізм. І Калякін як ачольнік штабу Мілінкевіча — найлепшае таму съведчаныне.

Хлопцы і дзяўчата! Не крыўдуйце на старых, што паліваюць вас лаянкай! Яны за пайку душу прадалі, як прадалі памяць пра Машэрава. Няшчасныя яны!

І даруйце нам — тым, хто ў гэту хвіліну ня з вамі. З розных прычынаў. Але я згодны з тым, што аніводная зь іх ня можа быць уважлівай.

І перадайце Андрэю Дыніку. Калі такога інтэлігентнага чалавека вінаваціць у тым, што ён прылюдна мациоўкі, дык гэта значыць, што неўзабаве беларуская міліцыя пачне цытаваць Бадлера ў перакладзе Хадановіча.

З павагай і пачуцьцём вінаватасці
Аляксандар Фядута

58-мы артыкул па-беларуску

Мы пілі каву зь сябрамі ў бары ў Баранавічах. Нехта распавядаў пра свае двое сутак, што ўкацілі за «хуліганскія дзеянні» напярэдадні Дня Волі. У эты момант у залю зайшлі некалькі маладых хлапцоў у скуранках ды дублёнках. Дзяўчата, што пілі гарбату побач, узняліся ды пайшлі да выходу. Праходзячы каля нас, прашапталі: «Гэта апэра».

Яны чулі, што мы размаўляем па-беларуску і гаворым пра затрыманыні. У той самы дзень нейкай кабета на вуліцы папярэдзіла мяне, каб не размаўляю на вуліцы па-беларуску па мабільніку — яе знаёмага за гэта затрымалі міліцыянты. Беларуская салідарнасць перад брутальнымі дзеяннямі ўлады...

За некалькі тыдняў большаясьць беларускіх патрыётаў усёй краіны сталі дробнымі хуліганамі. Як іскалі за Сталіным, калі ўсе праходзілі па 58-м артыкуле, так цяпер сярод судзьдзяў папулярным робіцца дробнае хуліганства (арт. 156). «Гучна лаяўся на вуліцы, на неаднаразовыя заўагі міліцыянтаў не рэагаваў» —

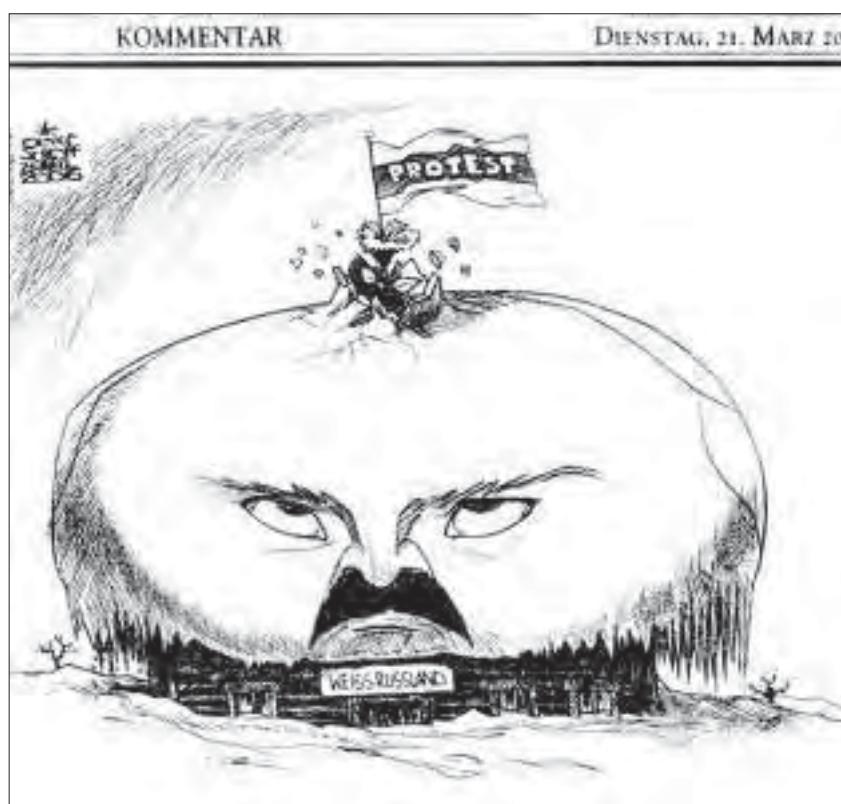
абвінавачваюць лепшых зь лепшых.

Чацьвёрта сутак уляпілі аднаму з найлепшых выкладчыкаў гісторыі ў горадзе Віктару Сырыцы. Яго, дарэчы, вельмі добра ўспрынялі сядзельцы.

Але і з салідарнасцю ня ўсё так прыгожа. У той самы дзень, пасля кавы, скончыўся «абедзенны перапынак» у сутачнікаў, і мы панесьлі перадачу сп. Сырыцы. Потым зайшлі ў іншую установу папіц піва. Наведнікаў не было, мы гутарылі, пацягваючы бурштынавы напой. Пачуўшы нашу гутарку, афіцыянтка на наступную замову адказала, што піва скончылася — з-за беларускай мовы мы сталіся непажаданымі гасцямі. Але ў той бар мы больш ні нагой.

Колькасць зводак міліцыі па барацьбе з хуліганствам за сакавік будзе вельмі высокай, менавіта дзякуючы затрыманню «дробных парушальнікаў парадку». Таму ў красавіку міліцыянтам давядзецца добра папрацаўца, каб прыгрымліваща дасягнутых посьпехаў. Хіба зноў «выручаць» апазыцыянэры.

Руслан Равяка,
Баранавічы

Карыкатура зь нямецкай газэты «Dienstag».

пошта рэдакцыі

Выхаваньне Плошчай

Дзякую вам, шаноўная рэдакцыя, за туго ўвагу, якую вы надаце апошнім падзеям. Усё так. Калі раніцай, пасля першай ночы, я на прыступках Дому прафсаюзаў глядзеў на натоўп на плошчы — на мес вочы наворочваліся сълёзы. За туго нач я пабачыў столькі сапраўдных людзей, колькі, мабыць, за ўсё астнайне жыцьцё не пабачу. Калі чалавек прайшоў праз гэтую Плошчу, то ён зможа прайсці з годнасцю праз любя жыцьцёвія нягody.

І я ведаю, што калі потым хот-небудзь зь іх папросіць у мене помачы, ён яе атрымае.

Дзякую ім усім.

Віктар Яўмененка, Менск

Бязь іх

Магу падпісацца пад кожным словам у артыкуле «Бяз вас» («НН», № 12). Ня вedaю: Абрахман Узьбекаў — гэта пісні-данім ці сапраўднае імя, але хачу сказаць гэтаму чалавеку шчыры дзякую. Можаце далучыць мой голас да словаў гэтага чалавека.

Сапраўды, нікто на іх не крыйдзе, што яны зъехалі, але ведайце — для нас, тутэйшых нацыяналістаў, яны памерлі ў палітычным плане.

І мне слова Руслана Равікі нашмат цікавішае, чым усе разам узятыя прамовы Пазняка, Сурвіллаў ці Адамовіча.

Віктар Яўмененка, Менск

Дзень Волі ў Амстэрдаме

У самым цэнтры галандзкай сталіцы, на Museumplein, 25 сакавіка адбылася акцыя падтрымкі дэмакратіі ў Беларусі. Яна была зладжаная галандцамі, аднак сярод прысутных было і некалькі беларусаў. Моладзь усталявала вялізную расцягажку *Denim revolution*, на пляцы разъмесьціліся некалькі намётаў, паўсюль луналі старыя джынсы. На мітынгу выступілі некалькі чальцоў Эўрапарламэнту, прадстаўнікі арганізацыі *Amnesty International*. На мітынгу таксама зачыталіся SMS, якія дасыпалі людзі, якія былі на той час у цэнтры Менску.

Прысутны

Акцыя ў Парыжы

Калі сотні грамадзян Францыі, Беларусі і Украіны, студэнтаў, інтэлектуалаў і праваабаронцаў, сабраліся 25 сакавіка на плошчы

ля Цэнтру Пампіду. Гэтым самым яны выказалі пратэст супраць фальсифікацыі на выбарах ды арыштаў удзельнікаў акцыі пратэсту ў Менску. Удзельнікі мітынгу заяўлі: «Тут, у Францыі, мы вітаем адагу ўсіх тых, хто зазнай пераслед, хто быў зъбіты, паранены ці затрыманы перад і пасля выбораў, каторыя нельга прызнаць свабоднымі. Мы выказываем гэтым людзём свою падтрымку, а таксама іх родным і блізкім, з каторымі мы падзяляем трывогу і боль». Падчас мітынгу было сабрана больш за сотню подпісаў пад пэтыцыйнай да беларускага кіраўніцтва, дзе асуджанца гвалт у дачыненіі да беларускіх грамадзянаў.

Прысутны

Чаму маўчыць Філарэт?

Не разумею людзей, якія з'яўляюцца маўчанью Філарэта. Яны забываюцца, што маскоўская царква заўсёды была другой галавой імпэрскага арла, што да-сюль заўзіраецца на сувэренну Беларусь. Маскоўская царква заўсёды была ворагам усяго беларускага, таму і надалей будзе падтрымліваць прамаскоўскую дыктатуру. Успомніце, хто падтрымліваў вызвольнія пайстальні на Беларусі? Беларускія ксяндзы, уніяцкі і праваслаўныя сьвяты, а не маскоўская царква.

Сёння маскоўская царква падтрымліваеца на дзяржайнім узроўні і маральна, і фінансава. Дык чаму ж Філарэту не прымань зорку ад Лукашэнкі?

Юрась Навіцкі, Менск

Паклён, данос і сувязь з замежжам

Нядайна мне давялося вырабляць дакументы для ўладкаваньня на працу ў адну ўстанову. Блянкаў было колькі штук, праблемы — дзіве. «Ці падтрымлівае сам (сама) ці блізкія сваякі (бацька, мачі, браты, сёстры і дзеци да 16 гадоў, а таксама муж (жонка) неслужбовыя сувязі з асобамі, што пастаянна пражываюць за мяжой; 7. Ці быў за мяжой, калі, дзе і з якой мэтай) паставілі міне перад выбарами: адразу ссысці з гэтай вар’ятні ці напісаць нешта адэкватнае. Фактычна прапануецца «кстукаць» на найбліжэйшых родзічах і апісваць прыватныя бакі свайго жыцьця, якія ня маюць дачыненія да прафесійнай дзеянасці? Я напісаў, што кожны адказвае сам за сябе, і прычым тут мае родзічы. Я напісаў, дзе пахаваны бацька (п.4), хоць як можа ўплываць на мою працу не задавальняюча кагосыці месца ягонага пахаванья? На пытанье 7 напісаў, што ўжо 15 гадоў як ездзім вольна і што на дніх быў у Цярэспалі (першая станцыя на тэрыторыі Польшчы). «Зь якой мэтай?» — турыст. Мог бы яшчэ дадаць: як чвэрць жыха-роў трохсоттысячнага Берасця на працягу году з рознымі мэтамі ездзяць, іншыя па два разы на дзень. Дый напісаць, што яшчэ ў Расею ездзіў гадоў дзесяць таму.

«Ответственные товарищи» выкіпелі цераз край. «Не патрэбны нам такі работнік, раз ён так піша», — сказаў самы адказны. Канстытуцыя краіны фармулюе гэту ситуацыю так: «Ніхто не павінен быць змушаны да паказання і тлумачэння супраць самога сябе, сваіх сямейнікаў і блізкіх родзічай» (арт.27). Нават крымінальнае заканадаўства пакідае за съведкамі права на съедчыць супраць самога сябе, сваіх сямейнікаў і блізкіх родзічай (арт.60 п.31 КПК РБ). Дык чаму амаль форс-мажорная норма за-канадаўства ГЭТАЙ улады пе-расяянецца патрабаваныя зусім шараговага фармуляру аб найме на працу гэтай сама ўлады? Можа, у нас пад прыкрыццем гэтых дакументаў уводзіцца явачным парадкам надзвычайнае становішча, нягледзечы на мантры пра стабільнасць і што вайны няма?

Яшчэ больш шарму дадае тое, што ішлося пра пасаду наймізэрную дый заробак мікраскалічны. Сапраўдны тэатр абсурду.

Ці будзе пасля такога досьведу паклёнам на дзяржаву сказаць, што такой сыштэме патрэбныя амаральных асобы, здолбутыя даносіць нават на найбліжэйшых родзічай (п.6), канцлерыя прыдуркі без асабістага жыцьця (п.4 і 7)? Што, ім не патрэбныя прафесіяналы (бо сумяшчэнне амаральнасці і добрых прафесійных якасцяў —

эта даволі рэдкая камбінацыя)?

Калі гаварыць пра сябе асабіста, то ў мене ёсьць дзіве грунтоўныя падставы, каб абавязкована наладзіць контакт з замежнікам не з Усходу. Па-першае, мне цікава, чаму яны жывуць заможна і спакойна. Па-другае, у мене прафесія такая, якая ёсьць.

І вось гэты замежнік можа спытаць у мене: чаму ў гэтай краіне, якая называецца Беларусь, нават філёлягі ня ведаюць зусім альбо ня ведаюць як сълед беларускай мовы, на якой гавораць дома 37% і якую называюць роднай близу 80% насельніцтва? Чаму тэлебачаныне пры такой статыстыцы амаль спрэ гаворыць на іншай мове? Чаму беспрацоўны, атрымліваючы сацыялку, на якую фізычна выжывыць нельга, мусіць аплачваць шматразовыя цягам месяца праезд у Цэнтар занятысці ды назад? Дзе ён возьме гроши?

Ці змогуць адказаць улады на гэтыя і яшчэ шмат якія іншыя пытанні злавеснага замежніка, пра «пастаянную неслужбовую сувязь» з якім мы абавязаны падведамляць ім?

Але хутчай за ўсё, па сутнасці не адкажуць. Ёсьць у іх улюблёны манэўр зводзіць усе адказы да банальнага пакету з дзівюх уземаўзвязаных опцый: а нам усё роўна ніхто нічога ня зробіць; у нас спакой і стабільнасць.

Яўген Бяласін, Берасцце

Вялікі дзякую за крыжаванку, надрукованую ў «Газэты дзеткам» у №13. Маім дзеткам вельмі спадалася.

Улад, Менск

Ад Рэдакцыі. Мы забылі пазначыць аўтарства крыжаванкі. А склада яе Вольга Малая.

УДАКЛАДНЕНЬНЕ

Шыдлоўскі: памылковая інфармацыя

Дзякую Богу, інфармацыя аб тым, што Кастусю Шыдлоўску падкінулі наркотыкі, якая хадзіла за кратамі на Акрэсціна, аказалася памылковаю. Нічога падобнага не адбылося.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Съвітаньне па тэлевізоры

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

Дзейная реч: дзесяць дзён сядзіш бязвылазна ў інтэрнацкім пакоі пад вартай двух, а часам і трох міліцыянтаў (любы выхад на вуліцу — пад канвоем), вакол — занядбаная беларуская вёска, аточаная лесам, укрытая снягамі, і ў цэнтры гэтага адасобленага дрымучага сусьвету — маленькі чорна-белы тэлевізор, які ловіць БТ, АНТ і расейскіе ОРТ і па якім вось ужо каторы дзены паказваюць маніфэстацыі пад бел-чырвона-белымі сцягамі... Не пакідае ўражаньне: сярод холаду, цемры й прымусу ў гэтым цяпельцы нараджаецца нешта новае. Съветлае-съветлае. Цудоўнае.

Кожная раница пачынаецца з першым выпусккам навінаў, яшчэ зацемна. Съвітаньне прыходзіць разам з бела-чорна-белымі азарэніямі на экране. Камэнтар ня мае значэння — кадры ясныя як дзень. Здаецца, краіна, што даўно заглыбілася ў змрок забыцця, у цяжкі сон і нават пачала пахропваць, нечакана ачомалася.

Молісься за тых, хто на плошчы, на сутках, пад крыміналкамі, за выключаных з університетаў і выкліканых у ваенкаматы, за зьбитых у лякарнях, за тых, хто на волі й рыхтуеца выйсці зноў — і раптам удыхаеш на поўныя грудзі: упершыню за апошнія гады пахне сапраўднай вясной.

Тое, што мне давялося назіраць па тэлевізоры за

некалькі дзён гарачага сакавіка-2006, нагадала бачанае роўна дзесяць гадоў таму ўжывую: менскую вясну-96. Маніфэстацыі вясны-2006 неспадзянава аказаліся куды больш шматлоднымі, больш арганізаванымі, больш рагучымі за Каstryгчніцкую плошчу 2001-га й пратэсты пасля рэфэрэндуму 2004-га. Насуперак дзясяткам крымінальных справаў, сотням арыштаў, тысячам затрыманняў, вынішчэнню незалежнай прэсы й папраўкам у кодэксы, беларускія вуліцы 19—25 сакавіка грымотнымі воклічамі канстатавалі гістарычны факт: «Жыве Беларусь!»

Такое й шумавымі гранатамі не заглупыш — рэха даходзіць аж да Малога Сітна.

«Магутны Божа» як пачатак кожнага дня для намёставага мястэчка; малітва на шматтысячнай плошчы; тысячы вернікаў розных канфесій пошлеч з заўсёднікамі вулічных акцыяў. Адзіны кандыдат — беларускі патрыёт, які ў дзень галасавання моліцца і ў праваслаўным храме, і ў касыёле, які зъяўляеца на людзях з жонкай і якога прымаюць канцлер Нямеччыны, міністар замежных спраў Францыі, презыдэнты Польшчы й Літвы. Агучаная дзяля мільёнаў праграма рэформаў, грунтаваная на прыватнай уласнасці, інаваціях і мяцовым самакіраваныні. Пасля ўсяго гэтага, упершыню за колькі часу, адчуваеш пад ногамі *краіну!*

І ў кампаніі, і пасля яе муляла вока: рэжым выслываеца, каб абаперціся на гэты ж самы, добра зацьвярдзелы за 15 гадоў, падмурек незалежнасці. Але бясконцыя закляцці «За Беларусь!», пустаслоўе пра «государственный суверенітэт в союзе с Росіею» і «інтернацыональную беларускую націю» сведчаць: пераадолец мяжу, якая аддзяляе

Акадэмік Гарэцкі Севярынцу, Сіўчыку: Гумар выратуе Беларусь

Акадэмік Радзім Гарэцкі напярэдадні Дня геолягізьвярнуўся да сваіх калегаў-геолягаў Вячаслава Сіўчыка і Паўла Севярынца, якія сустракалі прафэсійнае съвята ў зньяволеніні.

Дараія Слава і Павал, вішшу вас з нашым прафэсійным съвятам — Днём геолягі! На жаль, так ужо выходзіць у нашым «стабільнім» жыцці, што вішаваныні я не могу перадаць вам непасрэдна, бо амаль склалася традыцыя, паводле якой вы ў гэтыя дні затрыманы і сядзіце ў турме ці адбываеце «хімію».

Наша съвята геолягаў прыпадае на вясну, калі мы пачынаем адчуваць, што хутка будзе вандраванье (геалігічнае поле) і мы зможем спаткацца з прыродай, вырваница зь цеснага душнага гораду на шырокі прастор, успрыніць свабодны ўзлёт і пазнаць новыя ісціны пра будову і развязыццё Зямлі, а гэта

дасыць магчымасць адкрыць і адшукаць розныя карысныя выкапні, так неабходныя для існавання і развязыцца чалавецтва. Як сапраўдныя вандроўнікі, мы ў гэтыя дні адчуваєм, што «душу тамада даль заве». Я думаю, што Дзень геолягізьвярнуўся амаль супаў з Вясной, са съвятам 25 Сакавіка і з Днём гумару. Вясна — адзін з самых пудоўных часоў году, калі съветлія, радасныя прамяні сонейка пачынаюць так прыемна саграваць цела і душу пасля зімніх халадоў,

ажывае прырода, сэрца пачынае біцца больш моцна, пачуцьцё любові і дабра ахоплівае ўсё больш людзей, хочацца жыць далей і жыць лепей... Вясна адкрывае браму да лета, да ціпла, да жыцця. Як ніядаўна, у самыя халодныя дні марознай зімы гэтага году, калі настрой і ўспрыманы былі таксама марознымі, наші славуты паэт Ніл Гілевіч сказаў мне: «Даждыўём да Вясны...» Нездарма вялікае съвята беларусаў 25 Сакавіка прыпадае на Вясну і

самобытную Беларусь ад адроджанай Беларусі, Лукашэнка ня можа. І, згодна зь непазъбежнай лёгкай гісторыі, гэта зробіць ужо іншы. Не аддадзеная ані Крамлю, ані алігархам маёмасьць, пераключаныя тэлеканалы, апрацаўаная па пэрымэтры ўсіх дзяржаўных межаў масавая съядомасць — усё чакае, каб стаць апрышчам сапраўднае Беларусі. І галоўная задача беларускага руху пасля вясны-2006 — дабрацца да кожнага зь дзесяці мільёнаў беларускіх сэрцаў, каб на грубых і шэрых камянях апошніх дванаццаці гадоў збудаваць нацыянальны дом, напоўніць яго нацыянальной съядомасцю і нарэшце ўзвыніць па-над ім нацыянальны бел-чырвона-белы сцяг.

Калі 24 гадзіны ў суткі сядзіш у чатырох сценах зь міліцыйантамі (а яны жартуюць — «гэта ня вас пад варту ўзялі, а нам суткі далі»), бясконца спрачаесясь, даводзіш, выкладаеш — пачынаеш разумець, што і тыя ж хлоўцы ў форме — ужо не саўковыя жаўнерыкі імпэрыі. Так, яны абараняюць Лукашэнку, бо «траба парадак», яны супраць Захаду, бо «Штаты хочуць усім кіраваць», а «з Эўропы сюды ідзе бардак, нарката й вычварэнныі» — але раз-пораз спрабуюць размаўляць з табою па-беларуску, не супярочаць, што Пётар I і Сувораў у гісторыі Беларусі — героі адмоўныя, з задавальненнем слухаюць «Песьні Свабоды» ды згаджаюцца, што трэба адраджаць традыцыі палацкага праваслаўя, а не капіяваць заснаваную на 300 гадоў пазней Москву.

У сакавіку 2006-га Беларусь усё-такі адштурхнулася ад дна. Калі пасля 2001 г. становішча няўхільна пагаршалася, рэпрэсіі былі ўсё больш балочымі, а дэпрэсіі ўсё больш глыбокімі — пачынаючы зь вясны 2006-га

сымбалізуе Волю, Дзяржаўнасць, Незалежнасць, Дэмакратию, Нацыянальнае адроджэнне Беларусі, калі кожнаму грамадзяніну нашай краіны хочацца сказаць усыльед за Янкам Купалам салодкія слова свабоды: «Жыве Беларусь!» Праўда, я зусім не разумею, чаму за гэтыя цудоўныя слова цяпер у нас можна трапіць за краты, што і здарaeцца ўжо ня першы раз і з вами, майі дарагімі. Лёгка ўладаў згубілася: за блізкія па сутнасці слова «За Беларусь!», якія таксама ўпершыню прапанавалі і якімі карысталіся змагары за беларушчыну, можна атрымаць ня краты, а наадварот, падтрымку і ўзнагароду.

Сымех і гумар — здаровыя пачуцьці добрых і аптымістычных людзей, да якіх, безумоўна, належыць большасць геолягau. Трэба з прыемнасцю адзначыць, што гэтыя пачуцьці ўласцівы беларускаму народу. Які б цяжкі, горкі, безвыходны стан ні быў бы ў беларуса, ён заўсёды знайдзе нешта гумарыстычнае і падбраму пасъмніцца і з гэтага стану, і з суседа, і зь сябе. Наш славуты выхадзец зь Беларусі, вялікі расейскі пісьменнік Фёдар Дастаеўскі казаў: «Хараство выратуе съвет», а другі выдатны беларус, акаадэмік Валянцін Капшох лічыў, што «съвет выратуе науку». Мы можам сказаць, што Беларусь выратуе ня толькі маладому пакаленьню, да яго належыць і вы, таму мне

сцягтая спружына нацыянальнага руху пачала імкліва выпростацца. І відавочным доказам гэтаму стала проста д'ябальская гістэрыя рэжыму, бачная кожнаму, у чыёй хаце ідуць БТ і АНТ. Ашалелае галёканье, сьвіст, ванітоўная хлусьня й рагаты рогат тэлевядучых, «сілавікоў» ды задураных абывателяў, прыпадкі палітычнае эпілепсіі з кожным кадрам, дзе пальмнее бел-чырвона-белае, раптоўна агалілі панічны страх апошніяе дыктатуры Эўропы перад крыжам на плошчы, перад сцягам Хрыста, перад нечаканым нацыянальным абуджэннем. Кругласуткавая вахта нават некалькіх соценъ чалавек зь бел-чырвона-белымі сцягамі ў самым цэнтры сталіцы выклікала эффект асінавага кала, з размаху загнанага ў сэрца начыстага.

Магчыма, сакавіку-2006 не хапіла духу, руху, зуху, каб перамяніць Беларусь адным рыўком. Але пераможны прарыў — праз ператрусы й арышты, праз крывыя лістэркі тэлеэкранаў, праз здушаныя страхам душы — ужо зроблены. Дзесяткі сіценцаў, што галасавалі за Мілінкевіча, заўважалі вусыціп мясцовага начальства й жахі сталічнага афіцыёзу, назіралі за камічным міліцыйскім канваваньнем да прыбіральні небясьпечнага «хіміка» й бачылі бел-чырвона-белы ўспышкі на паўсусвету, ужо прачулі сваю еднасць зь дзесяткамі тысячаў менчукоў. Адчулі сябе нацыяй!

Світанак, які мужная моладзь на Кастрычніцкай плошчы штодня сустракала съпевам «Магутны Божа», зрабіўся сигналам для ўсей краіны. Званком будзільніка. Пара ўставаць! Ад самага пачатку дарог у Беларусі рушыла Нацыянальнае Абуджэнне.

в. Малое Сітна

У сакавіку 2006-га
Беларусь
адштурхнулася
ад дна.

гумар і аптымізм. Трэба яшчэ дадаць, што Беларусь стане па-сапраўднаму вольнай, дэмакратычнай эўропейскай дзяржавай дзякуючы нацыянальнай съядомаму маладому пакаленьню, да яго належыць і вы, таму мне асабліва прыемна ў гэтыя дні павіншаваць вас і пажадаць здароўя, непахіснага духу, мужнасці, веры ў адроджаную Беларусь, посьпехаў ва ўсіх вашых спраўах. Жыве Беларусь!

Паказуха i рэальнасць сяла

«Вечерний Брест»:
Чаму работнікі СПК
«Агарэвічы»
адмаўляюцца засяляцца
ў презыдэнцкія дамкі.

Паляпшэнне жыльлёвых умоваў не заўжды на раздасцьць. Два тыдні таму ў Адміністрацыю презыдэнта прыйшоў ліст ад жыхароў вёскі Агарэвічы, работнікаў аднайменнага СПК, што месцыцца за 6 км ад Ганцавічаў. Зы ім — відэаматэрыялы, што пацвярджаюць: жыць у атрыманых імі презыдэнцкіх дамкох немагчыма...

Ня бачна весялосці

Вуліцу Моладзевую, дзе збудавана 15 дамоў, можна падзяліць на тры ўмоўныя групы. Першыя пяць узыніклі, як толькі презыдэнт кінуў кліч пра будаўніцтва на вёсцы; гэта салідныя і ўпарадкованыя маёнткі. Іншыя пяць (№№ 11, 13, 15, 17, 19) — таксама презыдэнцкія, але тут ні плоту, ні хлявоў вялікіх. Панура выгледаюць. Заходжу ў дом №11.

Паводле спадарства Агейкаў, усё патрабавала рамонту: танюткія нутраныя сьцены давялося ўзмациняць, падлогу перацягваць (была выслана срымі дошкамі), столь выглядала жудасна. На фарбы, шпатлёўкі, шпалеры, цэмант пайшло беззліч грошай. Гаспадары дому дзіву-

юць: будаўнікі патрацілі каля 20 тыс. даляраў, а хлява няма. І аўтар дзіве: на што жывяць, калі кармілец Леанід за студзень атрымаў 80 тысячаў?

«Каб не было сувінніяў ды кароваў, цяжка давялося б! У хаце ѡёпла, але аднаго брыкету за зіму пайшло 6 тонаў (тона — 42 тыс.). Са-мастойна вырашалі пытаньне з хлявом...

Здзівіла тое, што зводаль дому №13, у каторым жывуць Пакумейкі, збудавана «шпакоўня». Аказваецца, перамерзла каналізацый ў студзеніцкія маразы, па-другое, выкачка за кошт жыхароў. А «шпакоўня» — мажлівасць зэканоміць.

Гаспадарам дому №15 самім давялося купляць блёкі і будаваць хлеў. Уладзімер Шацкі, мэханізатар, за сінежань атрымаў 39 тыс., за студзень — 54 тыс. Як выжыць з такім камічным заробкам? Таксама згадвае пра хлеў: свая гаспадарка ратуе.

Дзяржава не жадае эканоміць?

— Я рыдала, калі атрымалі гэты дом №19, — кажа Ганна Далматава. — Колькі ўклалі сюды працы, грошай — у гэтыя голія сьцены, столі, падлогу! Як хацелася, каб нам проста купілі дом у Агарэвічах. Прадаваўся на вёсцы за \$3,5 тыс.: ёўлы, ёсьць гараж, вялізны хлеў, участак, сад, летняя кухня. На гэтым жа можна было зэканоміць! Дык не: уручылі гэты,

амаль за 20 тыс. даляраў, дзе мы самі рабілі дзень і нач, каб больш-менш упрадавацца. Мелі трох кароў, малако давала не-благі прыбытак, які ўклалі ўва ўпарадкованыне. Самастойна вырашалі пытаньне з хлявом: набылі ў вёсцы хату за 300 даляраў, нанялі хлопцаў — і за 500 даляраў яны яго тут і збудавалі. На гэтых трох буронках падарвала здароўе, праца ж бо ручная. Зрабілі мне аперацыю і папярэдзілі: нічога цяжкога не рабіць.

— Увогуле, гэта частка вуліцы будавалася на тым месцы, дзе колісъ багна была, тут летась нават трактар гусенічны патануў, — далучаеца да гутаркі муж Сяргей. — Мне давялося прывезыці ля 100 прычэпай пяску, каб падвысіць участак. Дзякуем кірауніку гаспадаркі: уваходзіць у наша становішча... Але дом — лухта. Мы паднялі падлогу ў адным з пакояў, а там керамізу... паўтара вядра. Ды на гэтыя 20 000 даляраў я б сам адбудаваў шыкоўны маёнтак з усім неабходным і машыну набыў бы.

«Если вы в своей квартире, лягте на пол: три-четыре...»

Словы зь песьні Высоцкага ўзгадаліся, як мы наведалі трэцюю «пяцёрку» дамоў (тыповы праект падрыхтаваны ДУП «Берасцекамунпраект»). Іх здалі ўлетку. Кацельную збудавалі ў кухні, катлы, кажуць жыхары, маламоцныя. У

добраи мароз нельга пакінуць дом на гадзіну-дзве, могуць быць незваротныя наступствы. Вось і давялося Тацяне Шуляк (гаспадыні адзінага заселенага дому з гэтай сёры) у маразы браць адгулы і не адыходзіць ад катла, чуйнаваць начыма (ципер яна ў больніцы, дзеці — у бабулі, якая пастаянна прыходзіць пратапліўца). Кацёл знаходзіцца ў «шафцы» і «прытоплень» (усталіваны ніжэй роўні падлогі). Канструкцыйная асаблівасць: топка, куды кідаюць дровы ці брыкет, знаходзіцца нізка, ячэйка для попелу — яшчэ ніжэй. Каб падкінуць дроўцаў, трэба стаць на калені (топка памеру невялікага, падкладваць паліва трэба часця), каб выграсьці попел — зусім легчы на падлогу.

— Я стары чалавек, але такой бязглаздзіцы ў жыцці ня бачыла, — кажа «прыкананая» да гэтага дому пэнсіянэрка Мар'я Крывіцкая. — Марна палім брыкет, гроши палім! А хаты не нагрэць — шэрдань у кутох, на сьценах. Дачка па хаце хадзіла, укутаная ў коўдру, покі ў больніцу ня трапіла. У кутох адвалілі шпалеры, а яна ж брала крэдыт, каб зрабіць рамонт! І дзе пераходзіць паліва? Няўжо дровам, вугалю, брыкету месца пад сталом на кухні? Давялося на старасці стаць гімнасткай: то на калені стаць трэба, то легчы. Па 20 разоў на дзень. Няўжо гэта кара маёй дачцэ на ўсё жыццё?

Качагарка ў кухні ці кухня ў качагарцы?

З прычыны таго, што ма-
ламоцьны кацёл знаходзіцца
на кухні, попел непазъбеж-
на разълятаеца па памяш-
каньні: кацёл хоць і «ў-
шафцы», але падкінуць па-
ліва, выграсыць попел мож-
на толькі з адчыненай
дзъверцай. Паліва ідзе
шмат нават цяпер, калі ма-
разы адступаюць. У добры
мароз даводзілася да дзе-
сяці вёдраў попелу вы-
носіць з кухні. Нявідныя
часцінкі падымаяцца ў
паветра — і вось, калі лас-
ка, на лядоуні, на шафах,
нават на люстры за пару
дзён зьбіраеца слой попе-
лу (пэнсіянэрка Мар'я
Крыцкая вывела на газавай
пліце слова «брыйдота»). А
ў кухні ж — прадукты (у
дамох другой «пяцёркі»
катлы ў два разы мацней-
шыя і знаходзяцца ў асоб-
ным памяшканьні, пытань-

ня ѿ пра цяпло ці попел там
папросту няма).

З такім проектам попел і дым непазьбежна трапляють і ў іншыя пакоі. Так, у доме №29 яго гаспадар Сяргей Паніч (ён таксама прыходзіць пратапліваць дом) у адным з пакояў зьняў пажарны апавяшчальнік: як толькі пачынае выносіць попел, апавяшчальнік спрацоўвае, «адчуваючы» экстремальную ситуацыю.

Спадзяёмся на станоўчую адповедź

Без энтузіазму агарэвічане чакаюць вясну: дамы пабудаваныя ў нізіне. Засмучваюць расколіны, што зьяўліся ў съянох і на століх (проблема дамоў і ў другой «пяцёрцы»), пад шыфэр не падкладзены рубэйд, і на гарышчы цяпер багата сънегу. Канструкцыйная адметнасць катла такая, што

гарачай вады ён выдає толькі два вядры — відівочна мала, каб нармальна памыща (у дамох другой «пяцёркі» можна нагрэць шмат болей вады).

Цікаўлюся (сабраліся амаль усе гаспадары «пяцёркі»): на што спадзеяцца, даслаўшы ліст у Адміністрацыю презыдэнта?

— Каб забралі гэтыя
дамкі ў нас і кампэнсавалі
выдаткі на рамонт. Мы ад
іх папросту адмаўляємся.
Дом у чыстым полі, халод-
ны, без надштукаваньня і
прымітыўна спраектаваны,
ды хлеў, дзе толькі граблі
паставіць, — гэта насьмех
над селянінам.

Праблему агарэвіцкіх на-
васёлаў камэнтую заступнік
старшыні Ганцавіцкага
райвыканкаму Ўладзімер
Давыдчык:

— Дамы, пра якія тут вядзеца, збудаваныя паводле праекту, што не пра-

дугледжвае нутранога надштукаваныя. Сам праект па многіх характеристыках няўдалы. Але ж трэба было ўкладацьціся ў 18 000 дала-раў! Наступныя дамы, што ўжо будуюцца на вёсцы (і ў Агарэвічах, вядома ж), будуть больш добраўпарадкаваныя (з мансардай, іншай страхой, з бетоннымі ходнічкамі) і парадуюць нава-сёлаў. Мы ўцяплім тых пяць дамоў пры вул. Моладзевай у Агарэвічах, пра якія вядзецца, пераробім паширальныя бакі, каб на мыцы ўсе выходзілі болей ад двух вёдраў. Што даты-чыць нізкага разъмяшчэння катла на кухні, дык магу толькі паўтарыцца: такі праект, які намі ён распра-цаваны, наша справа — будаваць паводле зададзенай праграмы... У 2009 г., пля-нвецца, сюды прыйдзе газ.

Паводле «Вечернага Бреста»

У Польшчы асудзілі былых міліцыянтаў за зьдзекі з апазыцыянэраў у 1983

Былыя міліцыянты Эдвард Мішталь і Януш Смуга, якія зьбівалі ў 1983 г. супрацоўнікаў Камітету самапомачы пры прымасе Польшчы, асуджаныя на пяць і чатыры гады турмы. Присуд стаў вядомы ў аўтарак. Дзякуючы амністый, Мішталь будзе сядзець два з паловай гады, Смуга — два.

3 траўня 1983 году людзі Міштала з антытэрарыс-

тычнага аддзелу міліцыі ўварваліся на тэрыторыю кляштару сясцёр-францішканак у варшаўскім Стaryм Месце. Там у гэты час сабраліся супрацоўнікі Прымасаўскага камітету. Міліцыя мела інфармацыю, што яны займаюцца «апазыцыйнай дзейнасцю».

Затрыманых павезылі ў лес, па дарозе пагражаячы расстрэлам, збіваючы і абраражаячы. У лесе людзей

выпусцілі, сканфіскаўшы гроши і забраўшы дакументы.

Тая міліцэйская антытэрарыстычная брыгада на чале з Мішталем была створаная ў 1981 годзе. Яе байцы ўдзельнічалі ў разгоне страйку ў варшаўскай пажарнай школе ўвосень 1981 г. Падчас ваенага становішча яны затрымлівалі дзеячаў падполья, ахоўвалі аэрапорт Агенце

неслы службу падчас візыту папы Яна Паўла II у Польшчу.

Пасля 1990 г. Мішталь пакінуў паліцыю і як пэнсіянэр заклаў ахоўную фірму.

Дзеі польскіх міліцыянтаў таго часу да болю нагадваюць цяперашнія подзвігі беларускіх спільназнаўцаў. Многія іх дзеяньні парушаюць заканадаўства. Задакумэнтаваныя выпадкі даюць надзею на перамогу законнасці і справядлівасці ў будучыні — хай нават праз 23 гады, як у Польшчы.

АГ

Свой пісьменьнік

У сакавіку ў беластоцкага пісьменьnika Міхася Андрасюка выйшла кніга «Белы конь». Яна складаецца з дзеяці лірычных наўзяліў пра лёс вялікай сям'і Іванюкоў, што па Другой сусветнай вайне апынулася ў Польшчу, — дзяржаўная мяжа праішла па сярэдзіне сядзібы Ўладзімера Іванюка.

Яшчэ нядаўна ня верылася, што пасыль Сакрата Яновіча Беласточчына бліжэйшым часам народзіць новага празіка. Але вось ён. Піша, выдаў трэћі кнігі. Са сваім адметным стылем — акварэльным, навэлістычным, іранічным, з адметным

гумарам. У Беларусі яго німа з кім парадаўца.

Уяўляю, як цяжка пісаць пра неўялічка мястэчка Гайнайка, якое фактывна паўстало 50 гадоў таму, пасля таго, як у Белавескай пушчы змайстравалі тартак. Бо ў Гайнайку пазъяджалі сяляне, якія апынуліся пры мяжы, як у тупіку.

Але Андрасюк не стамляеца, не вычэрпваеца.

30 сакавіка ў Гайнайцы адбылася прэзэнтацыя кнігі. На ёй прысутнічалі ня толькі жыхары мястэчка, але і госьці зь Менску (група ліцэйстаў на чале з Леанардай Мухінай) і гарадзенскі бард Віктар Шалкевіч.

Алесь Аркуш

Зварот беларусаў Беласточчыны: «Ахвярнасьцю напярэдадні 25 Сакавіка вы ўліі надзею...»

Мы, удзельнікі сьвяткавання 88-х угодкаў Акту 25 сакавіка 1918 г., выказываем салідарнасць з усімі беларускамі і беларусамі на нашай духоўнай Бацькаўшчыне, якія так мужна адстойваюць сёняння ідэі незалежнай і свабоднай Беларусі.

Беларускае грамадзтва, нягледзячы на рэпрэсіі, даказала, што хоча пераменаў, і сваім дзеяньнімі набліжае той момант, калі адчые сябе сапраўдным гаспадаром у сваім беларускім дому. Сваёй ахвярнасьцю напярэдадні Дня 25 сакавіка вы таксама ўліі надзею ў сэрцы і душы беларусаў па-за межамі Бацькаўшчыны. Дзякую вам за гэта.

Мы поўнасцю ўсъведамляем, што безь беларускай паводле зьместу дзяржавы далейшы лёс нашай нацыянальнай меншасці ў Польшчы значна ўскладніцеца.

Сёняння з этага месца мы выказываем спадзяваньне, што Беларусь хутка паверне на шлях дэмакратычнай дзяржавы, дзе толькі канстытуцыйны парадак вызначае палітычна-грамадзкае жыццё краіны. Краіны, у якой німа палітычных вязняў і рэпрэсій супраць свайго народу.

Беларуская незалежнасць ідэя, нягледзячы на ўсе складанасці і рэпрэсіі, — заўсёды выживе. Святкуючы і ўшаноўваючы памяць змагароў за Беларускую Народную Рэспубліку, мы можам толькі паўтарыць і быць вернымі іх запавету. Калі ёсьць ідэя, тады і будзе перамога. Жыве Беларусь!

Старшыня Беларускага саюзу
ў Польшчы
Яўген Вала, Беласток

Польскі фонд прапануе адпачынак затрыманым і іх сем'ям

Фонд «Вольная Беларусь» пачаў праграму дапамогі ахвярам палітычных рэпрэсій у Беларусі і іх сем'ям.

Фонд распачаўся скарыстацца ягонай падтримкай як ахвярам рэпрэсій (асобам, якія адбылі звязаныя на палітычных матывах), так і сем'ям асобаў, якія на гэты момант адбываюць пакаранье альбо знаходзяцца пад арыштам па палітычных матывах.

У якасці формальнай падтримкі фонд прапануе перабываючым у Польшчы

цягам 2—4 тыдняў з навуковай стажыроўкай (практикай) у дзяржаўных, прыватных інстытутах і навуковых установах, няўрадавых арганізацыях, атрыманьне мэдычнай дапамогі і матэрыяльнай падтримкі.

У якасці доказу досьцы падаць інфармацыю з прэсы і копіі судовых пастаноў, якія сьведчаць пра атрыманае пакаранье, а таксама пра дзеянасць пацярпелай асобы.

Фонд падае для даведак электронны адрес: fundusz@eedc.org.pl.

НАВІНЫ ЭЎРАЗЬВЯЗУ

ЭЗ вітае беларускую апазыцыю

Беларускія ўлады выявіліся няздольнымі правесці дэмакратычныя выбары й выкананец свае абавязкі перад АБСЭ — сцвярджаеца ў заяве Эўразвязу, зробленай з нагоды выбараў у Беларусі. У звязку з дапушчанымі грубымі парушэннямі правоў чалавека й арыштамі дэмантрантаў, ЭЗ вырашыў прыняць «жорсткія заходы супраць А.Лукашэнкі й іншых асобаў, адказных за ігнараваныне міжнародных стандартоў правядзення выбораў». Разам з тым ЭЗ «вітае слова свабоды ад дэмакратычнай апазыцыі й грамадзянскай супольнасці Беларусі» й пацвярджае сваё жаданыне пашыраць падтрымку грамадзянскай супольнасці, умацоўваць доступ да незалежных сродкаў масавай інфармацыі.

2,78 млн эўра для ЭГУ

Эўракамісія Рады міністраў Паўночных краінаў падтрымала Эўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт, што дзеянічае ў Вільні, сумай у 2,78 млн эўра. Гэта дазволіць 350 студэнтам вучыцца ў ЭГУ цагам трох гадоў. Эўракамісія ахвяруе 2,2 млн эўра.

Эўракамісар па вонкавых сувязях і эўрапейскай палітыцы суседства Бэніта Фэрэра-Вальднэр адзначыла: «Дзякуючы нашай падтрымцы каля 350 беларускіх студэнтаў будуть мець доступ да выпойшай адукацыі ва ўмовах свабоды слова й думкі. Яны вернуцца дадому з досьведам жыцця ў дэмакратычнай краіне й разуменнем правоў, якімі карыстаюцца эўрапейскія грамадзяне. Гэта вельмі істотна для тых, хто імкнецца да ўсталяваныя дэмакраты ў Беларусі».

Пагадненыне падпісана сакратаром Рады міністраў Паўночных краінаў сп.Пэрам Ункелем і сп.Анатолем Міхайлавым, рэктарам ЭГУ.

Саляна аб Прыднястроўі

Камісар ЭЗ па пытаннях замежнай палітыкі й палітыкі бяспекі Хаўер Саляна прыняў заяву ў звязку з прыняццем Украінай і Малдовай дэкларацыі па мытным кантролі, у адпаведнасці зь якой Украіна прызнае толькі маддаўскія мытныя пячаткі, а Малдова спрыяе рэгістрацыі прыднястроўскіх прадпрыемстваў у Кішынёве. Саляна заклікаў самаўтвораныя органы ўлады Прыднястроўя не блікаваць гэтую рэгістрацыю й пацвердзіць цвёрдую прыхільнасць Эўразвязу тэртыярыйяльнай цэласнасці Малдовы.

Шматмоўе як галоўная каштоўнасць

Сябра Эўракамісіі па пытаннях адукацыі, мовы й культуры Ян Фігель нядаўна выказаў пазыцыю Эўракамісіі наконт фэномену эўрапейскага

шматмоўя: «Гэта — адна з нашых каштоўнасцяў. Мова ня толькі вызначае кожнага з нас, але й звязвае нас з нашай культурай. З 500 млн насельніцтва і 80 мовамі ЭЗ валодае калісаальнымі капиталам, фантастычнай разнастайнасцю — і гэта трэба ўсяляк абараніць». Дзеля гэтага Эўракамісія, словамі Фігеля, зьбираеца заахвочваць грамадзянаў вывучаць некалькі моваў, папулярызаваць і пашыраць значэнне моваў у эканоміцы ЭЗ, бо валоданыне мовамі ёсьць чыннікам большай мабільнасці работнікаў і лепшых пэрспэктываў у пошуку працы. Дарэчы, зараз у сярэднім у Эўразвязе 44% насельніцтва не валодаюць ніякай іншай мовай, апрач роднай.

Новы эўрапейскі альянс

Эўракамісія ўтварыла новае аўяднаныне — Эўрапейскі альянс карпаратыўнай сацыяльнай адказнасці, у які можа ўвайсці якое заўгодна эўрапейскае прадпрыемства ці кампанія. Гэты альянс мусіць стацца свайго кшталту «палітычным парасонам» для новых сацыяльных ініцыятываў буйных карпаратыўў і прадпрыемстваў малога й сярэдняга бізнесу. Галоўныя задачы аўяднання: стварэнне новых працоўных месцаў для г.зв. «асобных сацыяльных групаў» (у прыватнасці, для інвалідаў), паляпшэнне аховы здароўя, рацыональнае выкарыстанне прыродных рэсурсаў.

Малы бізнэс расце на Балканах

Летасць лідэрамі ў развіцці малога бізнесу сталі Сэрбія й Харватыя. Тыдзень таму віцэ-прэзыдэнт Эўракамісіі Гюнтэр Фэрхойген адзначыў, што галоўнымі чыннікамі гэтага посыпеху сталі ўмовы для танага й хуткага пачатку ўласнай справы, стварэнне систэмаў адукацыі для бізнэсоўцаў-пачаткоўцаў, а таксама заканадаўчыя палёгкі, у першую чаргу — у падатковай сферы.

200 тысяч — за цуды тэхнікі

У Вене днімі быў ўручаны прэмія за ўнёсак у галіну эўрапейскіх тэхналёгій. Сёлета іх атрымалі тры кампаніі: галіндзкая, якая прэзэнтавала камп'ютарную памяць, што можа вытрымліваць уплыў радыяціі й тэмператур да 200 градусаў Цэльсія; дацкая, якая распрацавала систэму бяспекі, якая распазнае твар, а таксама французская — з систэмай адбіткаў пальцаў, што абараняе ад мультымэдыйных піратоў. Кожная з кампаній атрымала па 200 тысячай эўра.

Больш падрабязную інфармацыю вы знайдзеце на афіцыйным партале Эўразвязу (euroopa.eu.int), сайтах старшынёстваў Аўстрыі ў ЭЗ (www.eu2006.at/en/index.html?null) і прадстаўніцтваў Эўракамісіі ва Украіне й Беларусі (www.delukr.cec.eu.int і www.delblr.cec.eu.int).

Падрыхтаваў Зыміцер Дрыгайлі

Маладачанскі гардкор-гурт «Усплеск» сыграў канцэрт у Познані, на пляцы Адама Міцкевіча. Агнявым шоў выступ аздаблялі дзяўчата з клубу «Fire ball».

Фільм пра палескую Святасьць

Адбылася прэм'ера новай карціны Галіны Адамовіч.

23 сакавіка ў менскім кінатэатры «Цэнтральны» была рэпрэзэнтаваная новая дакументальная стужка Галіны Адамовіч «Завядзёнка».

Кароткі фільм зь дзвюх частак здымайся на Палесьсі, героі — сям'я Івана і Тацяны Слуцкіх зь вёскі Старына. У іх 12 дзяцей, 9 унукаў — і гаспадарка з чатырма каровамі й цяжкавіком.

Але фільм далёкі ад афіцыённага кічу ці этнографічнае замалёўкі. Ён — пра съявасьць штодзённасці і кляпушківую прысутнасць сакральнага. Побытавыя справы, гаспадарка, кухня асьвежаныя цыплом і любоўю; турботы днія засыпяюць гаспадыню ў царкве, а твары дзяцей звязаюць, як жывыя абрэзы.

Андрэй Расінскі

У фільме няма «прыгодніцкага» сюжэту (з галоўных падзеяў — вясельле), адсутнічае тлумачальны дыктарскі тэкст і амаль няма словаў. Стужка ёсьць самім жыццём, працятым спагадаю і любоўю.

Пекныя кадры ад Тацяны Логінавай, музыка Івана Кірчuka і шумавая партытура Сяргея Сіняўскага даводзяць маленкі шэдзёр да бліску.

З карцінаю «Божа мой» «Завядзёнка» складае дылелгію. Старая зь фільму «Божа мой» — скульптарка з каталіцкае вёсачкі. Сваймі творамі яна вырываеца са штодзённасці — для нябесаў. А Тацяна Слуцкая з праваслаўнага Старына раскрывае нам съявасьць штодзённае завядзёнкі. «Штодзённыя» фільмы творцы таксама ёсьць «завядзёнкам», якія струменіць жывой вадой і праўдай, якой нам так не хапаюць, як жывыя абрэзы.

Красавік

7 — Дабравешчанье ў праваслаўных.

9 — Пальмавая нядзеля ў каталікоў.

9 — 75 гадоў з дня нараджэння акадэміка АН БССР, хіміка Вадзіма Свірыдава (1931—2002), чыёй навуковай дзяялінкай сталі дасылаваны ў галіне фатахіміі, неарганічнай хіміі й інш.

10 — 75 гадоў з дня нараджэння літаратуразнаўцы Івана Чыгрына (1931), які дасылаваў прозу «Маладняка» і «Ўзвышша», уклаў у 1976 г. зборнік «Выбраныя творы» Ядвігіна III.

11 — Дзень народзінаў прарока Мухамада ў мусульманаў.

13 — Пэсах.

16 — Вялікдзень у каталікоў і пратэстантаў.

16 — Вербная нядзеля ў праваслаўных.

19 — 125 гадоў з дня нараджэння гісторыка Ўсевалада Ігнатоўскага (1881—1931), эсэра, старшыні Інбелкульту і I прэзыдэнта Акадэміі навук.

19 — 125 гадоў з дня нараджэння народнага мастака БССР Валянціна Волкова (1881—1964), аўтара карціны «Менск. З ліпеня 1944 г.».

25 — 75 гадоў Беларускаму аб'яднанню пралетарска-калагасных пісьменнікаў (1931). У аб'яднанніе, якое хацела «стварыць пралетарска-калагасную літаратуру» й праіснавала толькі год, уваходзілі Іларыён Барашка, Платон Галавач, Сымон Баранавых.

23 — Вялікдзень у праваслаўных

29 — 75 гадоў з дня смерці акадэміка Яўхіма Карскага (1861—1931), аўтара фундамэнтальнай працы «Беларусы».

30 — 125 гадоў з дня нараджэння паэта-нашпаніўца Янкі Журбы (сапраўднае імя Іван Іавашын, 1881—1964).

дыскаграфія

Мужчыны ня плачутъ

«Ляпіс
Трубяцкай».
«Глория
Медіа»,
2006.

Пакуль жонка Міхалка здымаетца аголенай для ўкраінскіх часопісаў, ён піша музыку да расейскіх сэрыялаў.

Пакуль жонка Сяргея Міхалка Алеся Берулава здымаетца аголенай для ўкраінскіх мужчынскіх часопісаў, сам ён піша музыку да расейскіх тэлесэрыялаў. Новы дыск «Ляпісаў» — не нумарны альбом, хоць большасць песень раней не выдавалася. Самі ўзельнікі называюць гэтую праграму сайд-проектам, у якім узяў удзел «Ляпіс» у поўным складзе. Акрамя ўласна «ляпісаўскіх» музыкаў, у запісе ўзялі ўдзел акардэніст «Лепрыконсаў» Фёдар Федарук, заслужаны артыст Беларусі бас-гітарыст Аляксандар Каліноўскі і этна-трыё «Трайца» ў поўным складзе. Дыск паказвае іншага «Ляпіса» — з блатной афарбоўкай, без радыйных гітоў. Паказальна, што дыск падтрымала «Радыё Шансон». Такія песні па настроі, як «Прабачце, Маша», можна было знайсці адну-дзве на кожным альбоме, тут жа іх большасць. Песні сталіся саундтрэкамі да аднайменнага сэрыялу, некаторыя прагучаны у фільме «Апошні забой», які вось-вось выйдзе ў пракат. Знайшлося месца тут і Міхалку-лірыку — пасумаваць можна пад баліду «Золатам агні» ды наноў записаныя «Русалкі». Цікава, што 80% песен былі записаныя без падкладак — музыкі прости зьбіраліся ў студыі, сядалі і гralі, як на канцэрце. Ад гэтага і гучаныне дыска выйшла трохі «кухонным», але вельмі натуральным.

Сёлета чакаем новы нумарны дыск

«Ляпісаў» пасля двухгадовага зацішша. З кожнай праграмай самы папулярны беларускі гурт у Рэспубліцы становіцца ўсё цікавейшым у музычным пляне.

Заенька

«Indiga».
БМА
Group,
2006.

На ўсе закіды пра беларускае «Тату» Руся адказвае: наш тэкст больш інтэлектуальны.

Доўгачаканы самотнік ад гурту, які за існіція два гады рувануў з катэгорыі «таленавітых дэбютантаў» ў першы эшалён беларускага року. На дыску ўсяго два арыгінальныя трэкі (і яшчэ колькі рэміксаў), аднак яго варта паслухаць. Каб пачуць краналіны дуэт Русі ды Ігара Варашкевіча ў загалоўнай песні. Каб пабачыць, у які бок рухаюцца колішнія пераможцы «Басовішча». «Indiga» адказна падышлі да запісу, выклайшы амаль дзве тысячи даляраў, таму заганаў тут не адшукаеш. У ангельскамоўнай «Honey goes down» плецца пра каханье між дзвівома дзяўчынамі — тэма, якая ў беларускім року дагэтуль не ўздымалася. На ўсе закіды пра беларускае «Тату» вакалістка Руся толькі адказвае: той, хто ведае ангельскую мову, зразумее, што наш тэкст куды больш інтэлектуальны. Новы дыск «Indiga» выйшаў добрым пацверджаньнем статусу Русі як новай рок-князёўны.

Песня «Honey goes down», як і «Заенька», сустракаецца на дыску ў некалькіх клубных апрацоўках. Трэкі ў стылістыцы «smooth passion» і «spacetan» былі зробленыя дыджэямі з Аўстрыі, дзе гурт па хуткім часе будзе канцэртаваць.

У якасьці рэкламнай фішкі «індыганы» скрысталі... Азаронка: на ка-рэнъчыку дыска надпіс па-ангельску: «Ухвалена стваральнікамі фільму «Духоўная вайна».

Рэкамэндуецца ўсім прыхільнікам электроннай музыкі і сучаснага беларускага року.

Я знаю

«Клёндайк».
West
Records,
2006.

Рэзлік «Клёндайку» — на рамантыкаў без абмежаваньня узросту.

Яшчэ адзін сынгл ад каманды з жаночым вакалам, якая выконвае прыемны поп-рок па-расейску. Шукаць паралелю і падабенстваў «Клёндайку» да кагосці яя мае сэнсу: іх музыка і тэксты падобныя да сотні камандаў фармату расейскага «Нашага радыё», і адначасова беларуская команда — унікальная. Гэткі парадокс можна патлумачыць наяўнасцю харызматычнай вакалісткі Каці Пытлевай — тэлевядоўцы «Першага музычнага канала». Цікава, што бацькам групы стаў клявішнік Макс Івашын «Neuro Dubel» — трэх гады таму ён шукаў голас для свайго новага музычнага праекту і запрасіў на праслушоўваньне Кацю, а потым да музыкаў дадучыўся гітарыст «PostScriptum» Вадзім Марголін, так што і навічкамі на музычнай сцэне «Клёндайк» не назавеш. Хоць дыск «Я знаю» для іх першы.

Рэзлік «Клёндайку» — на рамантыкаў без абмежаваньня узросту; на тых, хто можа ісці па вуліцы, задумашца і забыць схавацца ад дажджу; на тых, хто сваё першае каханье перажывае ўсё жыццё...

Сяргей Будкін

Ліст у Ганконг

СЯРГЕЙ АСТРАВЕЦ

Драгі сябры! Так даўно табе не пісаў, так даўно. Цэлае жыцьцё, здаецца, прамінула. Зь няёмкасцю ўзгадваю прыблізную дату апошняга майго ліста да цябе. Прыкра было потым пісаць. Адна карысць, калі ўспамінаю мінульты час: перад вачыма паўстае храналягічны ланцужок — даты з малюнакамі са школьнага атласу. Хацелася б, каб гэта былі ўсё тыя ж Мэсапатамія, Бабіён, старажытныя дзяржавы. Пункцір паходаў і бітваў Пампэя, Аляксандра Македонскага. Вялізная мапа Кітаю. Даты: няўдачы, паразы, страты. Паўстаныне чырвоных паскаў. Але на справе я бачу іншыя падзеі, зусім нядайнія: турмы, съмерці, гвалт.

Апошні мой ліст да цябе — съведчаныне іншай эпохі. Тады я рэдагаваў газэту, якая мела аднолькавую назуву з нашым славіным старадаўнім гербам. Як напісаў калісьці летапісец: «Рыцар збройны на кані зь мячом, ежэ ныне нарычут Пагоня». У пэўным сэнсе славіны часы. Ат, двойчы ўжыў слова, якога не ўжываю. Раблюся, браце, сэнтымэнтальным. Было ціжка пачынаць рабіць на пустым месцы зусім новую газэту, толькі з думкай пра тое, што з такай назвай калісьці існавала, але зынікла. Ціжка, але прыемна.

Усё было далёка ад ідэалу. Мне ледзьве хапала на каву апоўдні, мы маўралі пра кампутары, маочы адну толькі гаргару-друкарку. Але пайплайнайшла пакрысе ў шырокі съвет газета з рыцарам у шыльдзе. Няма. Хуткі суд — забіта газета. Другі — пакараны тыя, хто яе рабіў. А ўперад, ціжка ўзгадваць, наш славіны (ат!) герб, наш збройны рыцар паляцеў кумільгом з урадавага гмаху... А съяг падзерлі на шматкі ворагі беларушчыны, пра якіх калісьці трапна напісаў наш пісьніар. Вось такія сумнія гісторыі. Песьні жальбы, як у нас кажуць сеньня тыя, хто яшчэ здолыны да самафоніі.

Знаеш, яны потым накінуліся на бронзавую конную статую. Ну, ня з гольмі рукамі, вядома. Хтосьці сказаў, што ня можа сапраўдная ёўропейская краіна ня мець коннага помніка. Зразу

мела, што свайму славінаму (халера!) рыцару, а не цымутараканскаму герою. Яны ламалі яму рукі, адпілавалі голаў, меч, нявечылі каня, трушчылі яму чыгуннай куляй ногі. Трафеі дзесь у іхніх кабінетах — як съягі пераможаных войскаў. Мне чамусыці тады прыгадалася хрэстаматыйная статуя Лаакона. Ты ня памятаеш, яго тады конча задушыла тая гідра? Ці ён ачуяў? Рытариначае, зрешты, пытаныне.

А дарэчы, той апошні мой ліст да цябе, выбачай, я надрукаваў у свайі кніжцы. Назва да цябе яя мае дачыненія — «Лісты да хома саветыкуса». Я ведаў, што ў нас любяць пісаць «гома». Але ў гэтым разе «хома» гучала, так бы сказаць, цяплей і болей у лацінскім духу, ці што. Бо з «гома» у нас пачынаецца іншое, вельмі пашыранае сέньня слоўка, якое захоўвае ў мове зусім не ўніверальнае адценінне. Дык вось, большасць нашых людзей — гэтыя «хомы». Але трэба пазъбягаць пагарды, бо, як сказаў адзін хітры палітык, — народ не выбіраюць. Праўда, для адных такі народ — шчасцце, для іншых — згрызоты сумленія.

Дык вось той ліст. На жаль, і тады было прынамсі кепскавата, пра гэта я табе і пісаў. Увесь час чорныя набрынія хмары, увесь час нібы на вулькане. Увесь час у прадчуваныні землятрусу, закалоту палкоўнікаў. Сыходзячы, чужое войска закапала ў нас сваю бочку з порахам. Кожнага дня адчуваюць сябе ва ўнутранай эміграцыі. Памятаю, наракаючы гэтак, я цікавіўся ў цябе тады: калі ты будзеш пачувацца больш эмігрантам — напрэдадні далучэння да Кітаю ці тады, калі гэтая няўмольнасць зьдзейсніцца?

Тое лета, калі вас далучылі да Кітаю, я правёў у Златай Празе, быў там па сваіх рэпарцёрскіх справах. Самае шчасцілаве лета ў май жыцьці. І самае плённае: я напісаў аповесіць, але гэта іншшая тэма. Я сачыў па паведамленнях інфармацыйных агенцтваў за набліжэннем да кляйнотаў Ганконгу чэлкіх рук камуністычных кітайцаў. Я хваляваўся за цябе. І спачуваў нават. Хаця мы былі ў такім жа злавесным становішчы. Прага стала для мяне глытком свабоды.

эпісталлярнае
ЭСЭ

Свабода пачалася ў Празе. Потым прыйшлі танкі. Задушылі свабоду (Лакоан?!). Але яна дзівам апрытомнела, вымкнулася з жалезных абдоймаў. Хвала дакацілася да нас. Але мы былі нават не каменюкаватым пляжам, а шэрым няյтульным скалістым берагам. А яны там у сябе ў Празе абраўлі прэзыдэнтам пісьменыніка, які паміж радкоў гаварыў пра свабоду. Дакладна месяц таму ў нас у ПЭНе галасавалі, каб вылучыць яго на Нобэлეўскую прэмію. А я галасаваць не паехаў, я сядзеў у судзе, дзе людзей судзілі за вершы. І пасадзілі за краты.

Дружа Лі! Мянэ заўжды ўражвалала, што яны там, у Празе, маюць прозвішча Свобода. Толькі яны. Іншая рэч, што менавіта генэрал Свобода ўпусціў тады танкі ў Злату Прагу. Але яго можна зразумець у адным: ад танкавых абцугоў немагчыма было ўратавацца. Кроў адно магла замацаўца прагу да свабоды. Альбо, наадварот, спарадзіць паняверку. Зрешты, бараніць свабоду ніколі не было зусім безнадзейнай, пагатоў шкоднай справай.

«Свабода». Так называлася падпольная газета, якой ніхто ня бачыў, але якую пачаў шукаць я, калі яшчэ быў студэнтам. Шукаць, каб абдуціць у сэрцы і сэрцах думкі аб свабодзе. І мы дачакаліся яе. Сама яна была пекнай. Акалічнасці прыгадваць неабавязковая. Але яна трапіла ў рукі, якія прызвычайліся душыць кожныя праявы той свабоды. Вынік — сумнавядомы. Газета «Свабода», празь якую мы імкнуліся дастукацца да сэрцаў, стала ахвярай. І нават мой сябры, які аддаў ёй сваё сэрца, таксама не жыве, памёр. Мнё яго вельмі не хапае.

А сέньня... сέньня нас рыхтуюць да пажыцьцёвага праўлення, слова «свобода» лічыцца замахам на дзяржаўны лад. Нас натхняюць прыкладам камуністычна-кітайскага панаваньня. Наш даслаў днімі вашаму віншаваньню з наўгода піясят-і-пяцігодзьдзя чырвонага Кітаю. Нас заахвочваюць прыкладам Вялікага Стырнавога. Нагадай, будзь ласка, да якіх год ён дажы і аднаасобна кіраваў вашым мільярдам — да дзевяноста, да ста? Нашаму пакуль што — палова гэтага. Значыцца, у нас яшчэ ўсё наперадзе.

старонка вершаванага радка

Георгі Станкевіч

Калі ледзяшы,
Пазіраючы з дахаў,
Разумеюць,
Што іхнія справы — труба,
Калі зоркі
Зрываюцца з неба ад жаху,
Служаўшыся брэху
Вясковых сабак,

Калі сонцам становіца
Кожная лужына,
І пульсует цераз край
Чаравікаў адчай,
Калі ўсе мужыкі
Як адзін — недалужныя,
А прычынаю —
Стройныя ногі дзяўчат,

Калі сэрца ад шэрасьці
Больш не маркоціца,
Атрымаўшы
Блакіту ад рэналін,
Нават дзед стогадовы
Зь печкі скочіца,
Каб напоем вясны
Галаву пахмляць.

В. Старыя Ранчыцы

Надзея Дзедава

УСІМ, ХТО АДВАЁЎВАЎ
ВЯСНУ

на пляцы Каліноўскага ў сакавіку
2006, усім затрыманым і
пацярпелым раней, усім, хто
працягае верыць і пераможка,
прысьвячаю

ЮРАСЬ ДЗЯДВІНКИ

Кажуць,
Яна... памірае.
Хоць, зрешты, здароваю
Даўно не была.
Прысуд няўмольны:
Растане дазваньня...

А лекары й радыё:
Надта ж трывушчая
Гэтая хворая.
Ужо аднеслы на съметнік
Скамечанае крыльле,
З улюблёнай скрыпкі
Зьдзерлі —
Не здрываўшыся —
Званчэйшую струну,
А родным —
каб суцешыць —

Кудзеркі па пасмачцы
Раздалі.
На памяць.
(Ат, пасьпяшаліся!)
А пальцы апяклі
Двухвокісам страху,
Вядомай усім
Атруты.
Каб паспакайнела,
Зым'ялася
Са съмерцю.
Каб ня рыпалася!

«Хворая — да таго ж
Вар'ятка!
Крычыць, што ЖЫВЕ,
Упартая!»
Яна, праўда,

Яшчэ ўстае,
Шчэ адрознівае
Чырвоны колер
Ад белага,
Шчэ съпявает
Пад скалечаную скрыпку.
І многа плача,
Захліпаючыся
Ад шматгадовага стрэсу.
Вунь — наплакала
Цэлую плошчу!
А нехта
Зьдзекліва топча
Ейняя сълёзы,
А ёсё ж баіца,
Каб не пайтариася
Гэткая гістэрыка.
Ды яна канець,

Відавочна, не жадае
І прадуктыўна вырабляе
Парэпанымі ручкамі
Бусылікаў
З блакітнае паперы.
За дззвярыма выпадкам
Чье дыягназ:
«У крываі
КРАІНЫ
Вашай
Бель».

Чакайце,
А хто сказаў,
Што гэта
Ня лекуецца?

Менск

Да 100-годзьдзя газэты «Наша Ніва»

РГА «Беларускі ПЭН-цэнтар»

пры падтрымцы газэты «Наша Ніва», часопісаў «ARCHE»,
«Дзеяслоў», інтэрнэт-выданьняў «Літара.net», «Кнігі.com»

абвяшчае

КОНКУРС ДЛЯ МАЛАДЫХ ЛІТАРАТАРАЎ

Да ўдзелу запрашаюцца творцы ад 16 да 26 гадоў (на момант абвяшчэння конкурсу). Ляўрэаты конкурсу будуць запрошаныя на літаратурны сэмінар і майстар-клясы, дзе перад імі выступяць знаныя пісьменнікі, выкладчыкі ВНУ, вучоныя, сыпевакі, адбудзеца зацікаўленая гутарка аўторах маладых аўтараў і літаратурнай дзейнасці.

На конкурс прымаюцца літаратурныя творы (вершы, апавяданні, эсэ, п'есы, сцэнары, дзёньнікі і г.д.).

Да разгляду будуць прымацца творы, дасланыя (паводле даты на паштовым штэмпелі або даты адпраўкі электроннага ліста) не пазней за 15 красавіка 2006 г. Падвядзенне вынікаў першага туру адбудзеца 25 красавіка. Літаратурны сэмінар пройдзе ў Менску ў першай палове траўня.

Творы дасылайце на адрес: e-mail: maladylitaratar@tut.by. Паштовы адрес: а/с 218, 220050, Менск, РГА «Беларускі ПЭН-цэнтар». У лісьце абавязкова пазначце дату нараджэння і контакты (паштовы і электронныя адресы, тэлефоны). **Даведкі праз электронную пошту ці тэлефон (017) 284-73-29.**

Журы конкурсу:

Уладзімер Арлоў,
Андрэй Дынко,
Ганна Кісьліціна,
Барыс Пятровіч,
Андрэй Хадановіч.

Зробім мы ўсё як трэба
Ды адрамантуем неба

Штось надвор'е, як на грэх:
Ці то дожджык, ці то сънег...

Штось надвор'е, як на злосьць:
Можа, ў небе дзірка ёсьць?

Каб нам сонейка зноў зъязла
Ды зямельку сагравала!

Выставка Анатоля Клешчука

7 красавіка а 17-й у Нацыянальным мастацкім музэі (вул. Леніна, 20) адчыніца фотавыстава Анатоля Клешчука «Боль сціхае павольна», прысьвеченая 20-годзьдзю Чарнобыльскай катастрофы.

КАНЦЭРТЫ

Зытіцер Вайцюшкевіч
11 красавіка (аўторак).
Менск. Клуб «Графіці».
Даведкі праз тэл.: 671–58–65.

«Вечар добрага настрою»

Бяруць уздел гурты «Altanka», «Гурзуф», «Срэбнае вясельле».
8 красавіка (субота).
Менск. Палац мастацтваў.
Тэл. для даведак: 671–

58–65.

Зіме капец

9 красавіка (нядзеля) у фальварку «Добрая мыслі» (Менск, Магілёўская, 12) гурт «Князь Мышкін» з праграмаю «Зіме капец».
Пачатак а 18-й.

transit_06.by

Міжнародны фестываль эксперыментальнага кіно, відае – і мэдыяарту TRANSIT_06.BY.
Менск, музэй гісторыі кіно (вул. Свярдлова, 4).
Да 30 красавіка.

ТЭАТРЫ

опера

на сцэне Цэнтральнага дому афіцэрэй
8 (сб) — «Кармэн».
9 (недз) — «Кот у ботах».
9 (недз) — «Царская нявеста».
на сцэне Белдзяржфі-

лярмоніі

9 (недз) — Вечар папулярнай музыки.

Купалаўскі тэатар

7 (пт) — «Чорная панна Нясьвіжу».

8 (сб) — «Івана, прынцэса Бургундзкай».

9 (недз) — «КІМ».

13 (чц), 14 (пт) — «Сымонт-музыка».

Ранішнія спектаклі

9 (недз) — «Афрыка».

Малая сцэна

8 (сб) — «Адчыніце кан-траплёр».

9 (недз) — «Востраў Сахалін».

10 (пн) — «Саламея».

Тэатар беларускай драматургіі

7 (пт) — «Белы анёл з чорнымі крыламі».

8 (сб) — «Ганна ў тропі-ках».

9 (недз) — «Айбаліт, Бар-малей, пра жывёл і Брад-вэй».

9 (недз) — «Нязваны

госьць».

Тэатар юнага глядача

7 (пт) — «Оскар і Ружо-вая дама».

8 (сб), 9 (недз) — «Тут-тут! Хто там?».

8 (сб), 9 (недз) — «Раба свайго каханага».

СПОРТ

Хакей. Адкрыты чэмпіянат Беларусі.

Фінал. Да чатырох перамог.

«Юнацтва» (Менск) — «Дынама» (Менск). Лік у сэрыі 2:0.

6 красавіка (чацвер)
3-ці матч. Менск. Палац спорту. 18.30.

7 красавіка (пятніца)
4-ты матч. Палац спорту. 18.30.

9 красавіка (нядзеля)
5-ты матч (калі будзе патрэба). Крыты каток у Парку Горкага. 13.00.

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Субота, 8 красавіка

БТ, 14.30

«Маём рэчы».

Беларусь, 2006, рэжысэр і вядоўца Алеся Матафонай.

Тэма выпуску — «Матацыклы ў БССР».

«Лад», 17.55

«Харысты».

Францыя—Швайцарыя—Нямеччына, 2004, рэж. Крыстаф Барацье.

Псыхалагічная драма.

Настанкі музыкі трапляе ў школу для цяжкіх падлёткаў. Насуперак жорстаму дырэктару, герой арганізуе ў школе хор...

«Лад»

«Воблака-рай».

Расея, 1991, рэж. Мікалай Досталь.

Трагікамэдыйя.

Жыцьцё правінцыйнага гарадка мяньяецца, калі Мікалай зайдзіле, што зьяжджае. Усё гэта мана, але бурныя праводзіны ўжо пачаліся...

БТ, 22.20

«Па-за часам».

ЗША, 2003, рэж. Карл Фрэнклін. Трымценьнік.

Шэф паліцыі Мэт мусіць тэрмінова раскрыць двайное забойства, пакуль сам на трапіў пад нагляд...

У ролях: Дэнзел Вашынгтон, Эва Мэндэз.

СТВ, 23.10

«Догвіль».

Данія—Швэцыя—Вялікабрытанія—Францыя—Нямеччына—Нідэрланды, рэж.

Ларс фон Трыєр.

Драма.

Мінімалісцка-тэатральная гісторыя пра прыроду зла. Грэйс (Ніколь Кідман) трапляе ў маленькі гарадок Догвіль і становіцца закладніцай мясцовых жыхароў.

Нядзеля, 9 красавіка

АНТ, 13.40

«Бэтмэн: вяртаньне».

ЗША, 1992, рэж. Цім Бёртан.

Комікс.

Фантазіі Ціма Бёртана становіцца яшчэ больш грэцскымі. Да Бэтмэна дадаюцца Пінгвін (Дэні дэ Віта) і Жанчына-котка (Мішэль Пфайфер)...

СТВ, 20.25

«Бедны, бедны Павал».

Расея, 2003, рэж. Віталь Мельнікаў.

Гісторычна-драма.

Жыцьцё і смерць расейскага імпэратара Паўла I. Фільм варты прагляду ўжо дзеля гульні Віктара Сухарукава, які выкананы ролю эксцэнтрычнага цара.

АР

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Бэсон старэе

Анёл А (Angel-A)

Францыя, 2005, чорна-белы, 88 хв.

Жанр: дыдактычна камэдия з рамантычнымі элемэнтамі.

Адзнака: 7 (з 10).

Люк Бэсон нарэшце вярнуўся да сваіх вытокаў і зрэжысаваў чорна-белую рамантычную камэдью пра забавенне душы чарговага недарэкі.

Герой фільму, паталігічны хлус Андрэ (Жамэль Дэбуз), віны гроши ўсім мафіозным групоўкам Парыжу. Калі шахрай вырашае зрабіць сабе съмерць, нябёсы пасылаюць яму выратаваныне ў выглядзе даўганаўгой бліндышкі-анёла ў нэгліж. Анёл вадолея каратэ — і па сумяшчальніцтве шлюха. Найлепша ў карціне Бэсона — чорна-белыя кадры ад апэратара Т'еры Аргаста. Кадры стылёвыя, лірычна-вытанчныя, па-весенску сэнтыментальныя. Чорна-белы позірк на гадае «Неба над Бэрлінам», а пяро ў паветры — «Форэста Гампа».

Плястыка Анёла-бліндышкі (Ры Расмусэн) ідэальна ўпісваецца ў рамантычныя віды Парыжу, а яе звычкі скрадзеняя з колішніх музы Бэсона Мілы Ёавіч.

Але эта мілая, цэпляльная дасыцінна карціна занадта простая для высакалобага арт-гэзу, як і занадта аўтарская для камэрцыйнага кіно. Бэсону бракуе «княправільнасці», юнацкая імпэту, затое бачны падзабыты рэжысэрскі статус.

Андрэй Расінскі

КІНО НА DVD

Master Records

Пчаліны сэзон

Драма, ЗША, 2005 рэж. Скот МакГі, Дэйвід Сыгел

У ролях: Рычард Гір, Жульєт Бінош, Флора Крос Маленькая Эліза здольная вымоляць па літарах самія складаныя слова, а сям'я яе распадаеца. Але калі слова падзяляюць, то любоў яднае...

Менск, Кісялёва 12, 643-21-08

Зрабі з газэты часопіс. За 5 сэкундаў

Каб старонкі «Нашай Нівы» не разъяляліся, іх можна сшываць. Найбольш зручна гэта рабіца стэплерам з паваротным мэханізмам, як на здымку. Скобы тады кладуцца ўздоўж лініі згібу, і газэта ператвараецца ў акуратную кніжыцу. Праверана, што стэплерамі, разылічанымі на 20 аркушаў, можна сшываць і 24 газэтныя развароты (48-старонкавы нумар). Газэта будзе выглядаць акуратнейшай, калі яе адразу сшыць, а ўжо пасля разрэзцаць.

Такі стэплер каштуе ў межах 7—10 тысяч рублёў.

Не забудзьцеся набыць і скобаў да стэплера. Адной упакоўкі за 500 рублёў хопіць, каб сшыць 500 нумараў «Нашай Нівы».

Пытайцеся ў канцылярскіх аддзелах і крамах.

У Інтэрнэце стэплеры з паваротным мэханізмам былі заўважаныя ў крамах ofiston.by і marker.by.

«Тэорыі ня ведае, але вельмі здольная»

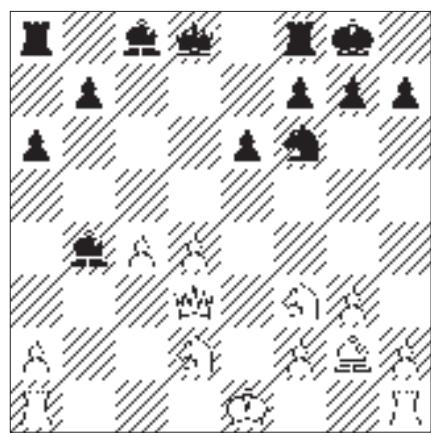
Сёлета жаночы й мужчынскі чэмпіянаты краіны амаль супалі ў часе.

У сярэдзіне сакавіка за першынство ў Менскім палацы шахмат і шашак змагаліся 14 мужчынаў ды 12 жанчын.

Спартовая інтрига трывала да

Як бы вы згулялі?

Г.Шарэвіч—Т.Бэрлін. Менск, 2006.
Ход чорных.

0-0 3 позыція(0) 2... T68 3.. f4 Cf5! 4.. Af3; 1... e5! 2. Kf5 (менш більш 2...

апошніх тураў: прагнозы аб месцах абвяргаліся скрозь і ўсюды. Леташні лідэр Аляксей Фёдарав умудрыўся ў лепшай пазыцыі прайграць аўтсайдэру Андрэю Малюшу. Майстар Малюш, чэмпіён Беларусі 2004 г., праславіўся хуткай рэакцыяй і... ігнараваньнем спартовага рэжыму. Паміж турамі ён апантана «блізлаваў» з аматарамі. «Андрuxa, ідзі рыхтуйся», — кричалі эксп-чэмпіёну. «Навошта...» У выніку — 14-е месца.

Магілёўцу Фёдараву дасталося «срэбра», а першым да фінішу без параўнання прыйшоў найстарэйшы ўдзельнік, менскі гросмайстар Вячаслаў Дыдышка. Для 57-гадовага інжынера гэта 11-ты ганаровы тытул — упершыню чэмпіёнам Беларусі ён стаў у 1965 г. Студэнт Андрэй Жыгалка, які чакае зачынення гросмайстарскай годнасці на Кангрэсе ФІДЭ, аказаўся трэцім.

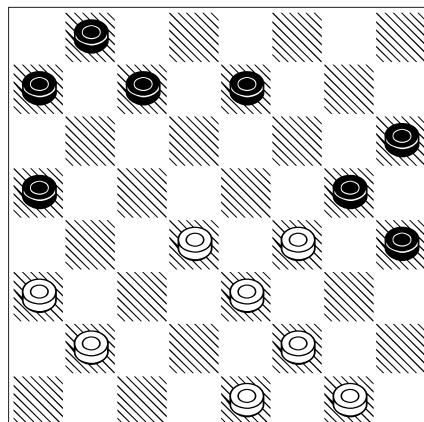
Жанчыны паказвалі самавітую гульню, але многім зь іх папросту не хапала досьведу. Сярэдні век ўдзельніц склаў блізу 20 гадоў.

Найбольш упэўнена пачувалася за дошкай менская майстарка Наталя Папова, якая абышла старэйшых па званыні Рахіль Эйдэльсон і Вольгу Герасімовіч, а заадно і чэмпіёнку

2005 Ганну Шарэвіч. Другое месца нечакана заняла 16-гадовая дэбютантка, кандыдатка ў майстры Аляксандра Шарова з Рагачова. «Тэорыі ня ведае, але вельмі здольная», — адэка-мэндаваў яе арбітар.

ПАПРАЎКА

У №13 ва «Ўспамін пра Генадзя Нарчука» пратачылася няслушная дыяграма. Насамрэч, пазыцыя з шашачнай партыі Арутамаў—Нарчук выглядала так: Белая простыя — a3, b2, d4, e1, e3, f2, f4, g1. Чорныя — a5, a7, b8, c7, e7, g5, h4, h6. Перапрашаем.

У НУМАРЫ

**Беларусь і Расея:
пагрозы
і перспектывы**

За выбарча-
рэвалюцыйным
процістаяньнем неяк
не заўважылася, што
праграма-мінімум
нацыянальнага руху
пачатку 1990-х
выканана. Піша
Васіль Аўраменка.
Старонка 10.

**Запомні гэтую
ноч...**

Вершы Сяргея
Прылуцкага, Андрэя
Хадановіча,
Славаміра
Адамовіча, Алеся
Аркуша, напісаныя
19—25 сакавіка.
Старонка 16.

**Акадэмік Гарэцкі
Севярынцу,
Сіўчыку: Гумар
выратуе Беларусь**

Акадэмік Радзім
Гарэцкі напярэдадні
Дня геоляга напісаў
калегам-геолягам
Вячаславу Сіўчыку і
Паўлу Севярынцу,
якія сустракалі
прафэсійнае съята ў
зняволенны.
Старонка 34.

**«Ляпіс»,
«Індыга»,
«Клёндайк»**

Новыя дыскі аглядае
Сяргей Будкін.
Старонка 41.

**Адрамантуюм
неба**

«Газэтка дзеткам»:
чарговая
Плястыляндыя ад
Алесія Кудрышкага.
Старонка 45.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Валодзю Б. зь Менску. Наконт сустрэчаў у піварні «Алівярыя»: спачатку распачніце гэту справу зь сябрамі, а пасля абвесткаю далучайце іншых. У незалежных суполках моладзі Вы знайдзеце шмат гатовых падтрымаць Вас.

Студэнту дыплімантамі БДУ. Адпуканць матэрыялы пра БНР ня маєт магчымасці. Працуйце з крыніцамі самі, калі ласка, найперш з выданьнем «Архівы БНР».

«НН» 100 ГАДОЎ З ВАМИ

В. Княгініна Менск. губ. У нас га-
ладае сквіціна. У гэту нядзелью, 27
марца, выігнала на пашу каровы, вальы,
авечкі. Бедная жывёла рыкала з гола-
ду і холаду і ўцякала дадому ў заци-
шша ад ветру. Сена ў нас пайшло ў

цану! Плаціць за пуд 60 і больш ка-
пеец, дый купіць недзе; салому пла-
ціць па 30 кап. за пуд.

Язэп Лявоха

«НН». 1911. № 14. 7
красавіка.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

САДОК

Бацькі, якія ў перспектыве жадаюць аддаць дзіця ў беларускі садок, час дэйніца! Кантакты: т. 632-27-43 (Крысьціна), e-mail: kryscina@tut.by; 8-029-403-15-35 (Наталья)

МУЗЫКА

Набуду (за шалёныя гроши) CD «N.R.M.» «Акустычны канцэрт», «Пашпарт», CD «Крама» «Што дапаможа нам», касеты «Мроя» «Песні 1990—1994», «Рок супраць рэ-
валюцыяй». Т.: 8-029-572-45-50

КАНТАКТ

Зварот да невядомага чытача «Нашай Ніве» з дому №26 па вуліцы Каштанавай г. Магілёва

Сябра! Па тым, як сыстэмачына ты выцягваеш з май паштоваі скрыні газету «Наша Ніва», можна меркаваць, што ты сапраудны патрыйц, што ты любіш і шануеш беларускае слова! Газэту, на вялікі жаль, цяптер мне перадаюць з рук у рукі, і ты можаш застасца без прайдзівай інфармацыі. Паколькі ў цібе, відаць, не стае грошай на падпіску, то я пра-
панаю: паведамі міне нумар сваіх кватэры і табе я прыядзе-
цца турбавацца і лазіць у маю скрыню. Я сам, па прачытаныні,
буду класці «Нашу Ніву» ў тваю. Каб табе не было няўмка,
ты можаш не казаць свой адрас асабіста, паведамі міне яго
праз газету ці закінь мне ў скрыню.

З павагай, Аляксандар Агееў, Магілёў.

Прыватныя абвесткі ў «НН» (ня больш за 15
словаў) дасылайце поштай (ад.с 537, 220050
Менск), праз e-mail (nn@promedia.by) або
размешчайце на форуме сайту www.nn.by.

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1901, адноўленая ў 1991
галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Лукшевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).
сакратары рэдакцыі
галоўны рэдактар
фотарэдактар
нам.галоўнага рэдактара
мастакі рэдактар
выдаці і заснавальнік

Наста Бакшанская

Андрэй Дынько

Арцём Ляўса

Андрэй Скурко

Сяргей Харэўскі

Фонд выданья газеты
«Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фар-
матам A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «беларускі Дом друку».
Менск, пр. Ф.Скарбы, 79. Рэдакцыя не насе адказнасці за зъвест рэклам-
ных абвестак. Кошт саводны. Пасведчаныя аб регистрацыі пэўнічынага
выдання №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзена Міністэрствам інформацыі
Рэспублікі Беларусь. Юрдычныя адресы: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п.
112. Р/р 301521/2000012 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.
Наклад 2521. Газета выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падпісаны ў друк 23.00 05.04.2006.
Замова № 1881. Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а